

LETO XXI. Štev. 237
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1951. MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNI IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
V OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«.

INTERVJU PODPREDSEDNIKA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA SVETOZARA VUKMANOVIČA »BORBI«

Trg moramo obvladati, ne pa da je naš gospodar — to je pot k stabilizaciji

Spremembe v družbenem planu in sistemu, ki jih pripravljamo, da bi zagotovili uveljavljanje gospodarske politike, predvsem stabilizacijo trga, pospeševanje proizvodnje blaga za široko potrošnjo ter kmetijstva in postopno zvišanje življenjskega standarda

Beograd, 8. oktobra. Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović-Tempo je včeraj sprejel urednika gospodarske rubrike »Borbe« in precej časa govoril z njim o ukrepih, ki jih pripravljajo na pristojnem mestu za uredničenje sklepov o naši gospodarski politiki v naslednjem obdobju. Tov. Vukmanović je pri tem odgovoril na nekaj perečih vprašanj, ki zanimajo našo javnost, predvsem gospodarske organizacije in samoupravne organe.

Vprašanja in odgovori se glase:

Vprašanje: Po kateri poti in s katerimi instrumenti bi lahko učinkovito preprečili presežanje investicij, da bi jih omejevali na pravo mero, ki ustreza naši gospodarski politiki?

Odgovor: Ne bi govoril o težavah in neskladnostih, ki jih prinaša v naše žake tako napete bilance presežanja obsega investicij po podjetjih, komunah, republikah itd. To so namreč znane stvari. Da pa bi se lahko uspešno borili proti presežanju, da bi našli ustrezne instrumente, da bi to v prihodnje preprečili, se moramo ozreti na vzroke, ki povzročajo presežanje, in se vprašati, kako pridemo do sredstev. Vzroki so različni. Mislim pa, da so najvažnejši ti:

Predvsem se je pri nas udomajila praksa, da vsaka republika okraj, podjetje pa tudi federacija sklepa pogodbe in opravlja posle, čeprav ni zbralo sredstev, marveč so sredstva šele v planu in jih bo zbralo do konca leta. Ta sredstva začno takoj trošiti tako, da se nenadoma, in sicer v začetku leta, pojavljajo na trgu. Tako nastane velikansko povpraševanje, in sicer umetno povpraševanje. Normalno bi bilo, da bi se ta sredstva pojavila na trgu med letom, v skladu s tem, kakor se nabirajo sredstva in kakršne so potrebe. Tako imenovano umetno povpraševanje, ki izkorišča posamezna podjetja, posamezne komune, da navijajo in dvigajo cene svojih izdelkov in pridelkov. Ni naključje, da se prav v prvem četrtletju dvignejo cene gradbenih potrebščin, opreme itd. Tedaj nastane pravi naval na trg. Z dviganjem cen zbirajo podjetja nova sredstva, ki niso bila predvidena v planu. Okrajji, ki so prišli tako do nepredvidenega dobička, se znova pojavijo z njim na trgu. cene spet poskočijo in tako imamo spiralnno gibanje cen navzgor. Jasno je, da po tej poti ne moremo naprej.

Za prihodnje leto je treba po mojem mnenju z družbenim planom predvideti, da je moč trošiti sklade šele, ko se ugotovi, kolikšni so. To pa je možno na podlagi zaključnega računa podjetja. Treba je torej spremeniti sistem kreditiranja, to se pravi, da nihče nima pravice dobiti kredit na podlagi bodočih skladov, ki jih je treba šele zbrati.

Amortizacijska sredstva, ki se nabere v treh mesecih, se lahko trošijo šele na koncu tretjega meseca. Isto velja za sklade za priložnostno razpolaganje z rokom šestih mesecev. Te odloke smo izdali v drugem polletju in šele zdaj začnejo vplivati na trg.

Drugo vprašanje, kako pridemo do sredstev.

V prejšnjih letih stetos je bilo tega manj, smo čisto prišli do sredstev na račun ključnih objektov, in sicer z dviganjem cen opreme in gradbenih del za ključne objekte. Ker je bila namreč federacija zainteresirana na tem, da

bi dogradili ključne objekte čimprej — kajti od tega je bila odvisna plačilna bilanca in gospodarska neodvisnost dežele — smo vedeli, da bodo naša sredstva, da bodo plačali tudi višje cene. Tako so na račun ključnih objektov dobivali sredstva, s katerimi so potem razširjali obseg investicij, vtem ko se je na drugi strani daljšal čas izgradnje ključnih objektov.

V začetku leta smo zahtevali konec takšne politike, spremembo kreditnega sistema. Na podlagi pogodbe, sklenjene med banko in podjetjem, je točno znano, koliko bodo znašali gradbeni stroški za ta ali oni objekt. Banka izplača samo dogovorjeno vsoto iz investicijskih skladov. Če pa se pokaže, da ne zadostuje, doplačajo poroki, ki so jamčili, to pa sta republika in okraj.

Federacija bo v prihodnje regularizirala trošenje skladov.

Tretji ukrep proti presežanju investicij je v tem, da bo moč sklade v prihodnje trošiti samo z dovoljenjem federacije.

Rekel sem že, da se skladi pojavijo na trgu nenadoma, preden so bili zbrani, in tako pride do umetnega povpraševanja in spiralnega gibanja cen navzgor. Vprašanje pa je, kako uporabiti sredstva po zaključnem računu, ko se šele zbrana. Povsem normalno je, da federacija predvidi pogoj in vrstni red trošenja skladov s ciljem, da se ohrani stabilnost trga. Namesto sedanje prakse naknadnega blokiranja in odvzemanja je treba vsem imetnikom skladov zagotoviti gotovost, upoštevati njihove pravice in določiti vrstni red trošenja v skladu z gibanjem položaja na trgu. S tem federacija pravzaprav šteti sklade in njihove imetnike pred navijanjem cen, ki vidijo v nebrzdanim trošenju možnost lahkega zaslužka. To praktično pomeni, da dobljamo možnost, da obvladamo trg, da vzdržujemo ravnotežje, ne pa, da je trg naš gospodar. To je pot k stabilizaciji.

Vprašanje: Kako bi lahko odstranili sedanjí pritisk komun na krajevne tovarne in njihove sklade, kar zavira razvoj industrije?

Odgovor: Pritisk komun, pa tudi republik na podjetja in odvzemanje znatnega dela dobička, v nekaterih primerih pa celo malone vsega dobička spravlja podjetje v težaven položaj, ker ne morejo uveljaviti politike rekonstrukcije, razširitve, modernizacije in podobno. S tem hkrati znižujemo gnotno podlago za razvijanje pobude delavskega samoupravljanja. V prihodnje bomo proračunska sredstva določali na nov način. Po mojem mnenju je treba glavno težišče postaviti na ločitev proračunskih potreb od dobička podjetij, to se pravi, da proračunskih potreb okrajev, mest itd. ne bomo krili iz dobička podjetij kakor zdaj.

Zvezni plan že predvideva, da se krijejo proračuni z davkom na osebni dohodek kmetovalcev, obrtnikov, svobodnih poklicev itd. Okrajni organi pa ne skrbijo dovolj za pobiranje tega davka. Izterjevanje davkov je nekoliko nepopolarno. Dejstvo je, da so davkoplačevalci v letošnjem rodovnem letu plačali manj davkov kakor v lanskem sušnem. To pomeni, da se okrajji rajši usmerjajo na lažje zbiranje sredstev za kritje svojih proračunskih potreb, na dobiček podjetij. Tako naravnost izpodkopavajo perspektivo razvoja okrajja, ker se podjetje ne more rekonstruirati, da bi napredovalo, da bi dajalo večje do-

hodke in s tem krepilo tudi gnotno podlago okrajja oziroma komune.

Na drugi strani neizterjevanje davkov pravzaprav pritiska na standard delavcev in uslužbencev, ker tako ne spodbujamo kmetov, da bi vozili na trg svoje pridelke in povečali proizvodnjo. Takšna praksa povzroči konec koncev enak odnos do družbe. Vtem ko delavci in uslužbenci izpolnjujejo svojo obveznost do skupnosti (z davkom, ki ga plačujejo podjetja) položaj na vasi prav zaradi takšnega stališča glede plačevanja davkov ni enak in breme kritja potreb naše družbene skupnosti pade predvsem na delavce in uslužbence.

Da bi napravili konec takšnemu položaju, so potrebne v sistemu razdelitve dohodkov obsežne spremembe, to se pravi, da proračunskih potreb ne bomo več krili iz dobička podjetij, marveč iz davka na osebni dohodek. To pomeni, iz osebnega dohodka kmetov, meščanov, delavcev in uslužbencev itd., tako da bo vsak prispeval svoj delež za potrebe skupnosti. Če bi zdaj k zaslužku delavcev in uslužbencev prišli še ta davek na osebni dohodek, tedaj bi to prizadelo njihov standard. S tem skoraj ne bi dosegli pravega cilja, marveč nasprotno. Zato je predvideno, da bo ta davek na plačo predhodno izločen iz redne akumulacije, vendar pa se bo računal kot davek na plačo.

Ta davek, kot rečeno, ne bo pomenil obremenitve sedanjih plač delavcev in uslužbencev, marveč se bo izločal za kritje proračunskih izdatkov iz dobička v sorazmerju s plačnim skladom, glede kmetov pa se bo pobiral davek v sorazmerju z njihovimi doseženimi dohodki na podlagi katastrofskega dohodka.

Pri sestavljanju zveznega družbenega plana, pri sestavi poročev je treba to predvideti. Tudi pri podrobnem snovanju sistema je predvideno, da bo iz zvezne akumulacije izločen del za proračun, to se pravi, za davek na osebni dohodek. Tako bi bili proračunski dohodki v vsakem okrajju določeni po številu delavcev, uslužbencev in kmetov. Če je okraj ali mesto bolj razvito, da ima več delavcev in uslužbencev, tedaj bo imelo tudi večje dohodke. Tako bomo dobili kriterij za pravilno presojo proračunskih izdatkov.

Doslej je bila namreč uveljavljena težnja po razširitvi proračunske potrošnje na račun dobička podjetij. Posledica tega je bilo veliko naraščanje proračunske potrošnje, kar ne ustreza naši gospodarski zmogljivosti. In ne samo to, marveč imamo tudi delno uravnolovko, med nerazvitimi in bolj razvitimi okrajji in mesti enake proračune ne glede na to, ali so enake tudi njihove potrebe, le-te pa so zelo različne.

Z nameravanimi spremembami bodo proračunska sredstva ločena od dobička podjetij in povezana z davkom na osebni dohodek. Tako se bodo proračunski izdatki formalno po možnosti davkoplačevalcev v istem mestu ali okrajju, na drugi strani pa bo prenehal sedanjí pritisk na podjetja.

Z zveznim družbenim planom bomo odvajali sredstva, in sicer po odstotku, ki ga bo določil zvezni plan, v sklad za priložnostno razpolaganje podjetij ter sklad za finansiranje gospodarskih investicij okrajev. Ta sredstva bodo na razpolago podjetjem v obliki kredita. Po tej poti bomo ločili sredstva za rekonstrukcijo od sredstev, namenjenih za gospodarske investicije.

Okrajji naj bodo nosilci službe za pospeševanje kmetijstva
Vprašanje: Zvezni načrt za pospeševanje kmetijstva je že pripravljen. Letos s. 10 ga začeli uresničevati (kakovostno seme, večje količine umetnih gnojil in podobno). Kateri so nadaljnji

neposredni ukrepi za napredek kmetijstva?

Odgovor: Rekel bi, da dosedanjí uspehi kažejo, da je politika, ki smo jo uveljavljali že dve, tri leta, to se pravi, da smo dovolili prost promet s kmetijskimi pridelki in delovanje tržnih zakonov v kmetijski proizvodnji, da je rodila ta politika velike sadove. Prvikrat po vojni številu živine narašča. To je moč doslej samo tako, da je prenehal odkup mesa in da so kmetje zainteresirani na živinoreji. Zdi se mi, da tu niso potrebne spremembe. Nasprotno, treba je pogumneje stopati po poti, ki smo jo ubrali v kmetijstvu.

O investicijah v kmetijstvo so mnenja deljena. Eni mislijo, da je glavno vprašanje izsuševanje, drugi trdijo, da je glavno mehanizacija, tretji pa mislijo, da je glavno vprašanje semen, gnojil in podobno. Meni se zdi, da bi bilo najbolj normalno, če bi v kmetijstvu forsirali investicije tam, kjer lahko z najmanjšimi sredstvi dosežemo največje uspehe. A kaj to pomeni? To pomeni, če bi uporabljali samo dobro seme in gnojilo, če bi jo kmetijski poti začeli boj prot. rastlinskim škodljivcem, če bi organizirali veterinarsko službo itd. bi to ob najmanjših investiranih sredstvih rodilo velikanske sadove.

Pri nas so kraji, kjer lahko z izsuševanjem uredimo mnoga vprašanja. Takšno je področje Save, kjer so polja pet do šest mesecev pod vodo. Če bi izsušili to področje, bi lahko zasejali velika zemljišča, za kar niso potrebna velika sredstva.

Ali pa, če bi na pr. začeli umetno namakati Makedonijo, bi dobili najdražje kmetijske pridelke — bombaž, tobak, riž in podobno. Ali pa če bi posvečili večjo pozornost pospeševanju živinoreje, in sicer z rejo dobre živine, ne pa da gledamo samo na število glavi. T. pomeni, da bi morali organizirati službo križanja pasem, dobiti dobre pasme, na drugi strani pa bi kazalo organizirati pridelovanje živinske krme na sodobnejši podlagi (majhne delavnice, majhne tovarne za proizvodnjo ali konzerviranje živinske

(Nadalj. na 2. strani)

NA KONCU TRETJEGA TEDNA ZASEDANJA GENERALNE SKUPŠČINE ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

V miroljubnem in ustvarjalnem vzdušju

Doslej je govorilo 45 delegatov — Napori odborov pri pripravah za sprejem novih članov — Minuli teden živahnejše delo »za kulisami« — Prihodnji teden reševanje najvažnejših vprašanj

New York, 8. okt. (Tanjug). — Deseto zasedanje Generalne skupščine se bo v ponedeljek nadaljevalo že četrty teden. Ta teden bo najznačilnejši po debatah o dveh trenutno najvažnejših vprašanjih. Prvo je vprašanje gospodarskega položaja v nerazvitih deželah, drugo pa vprašanje mirnodobne uporabe atomske energije. Hkrati se bo razvila tudi debata o položaju na področjih pod skrbištvom Zdrženih narodov in o konvenciji o človeških pravicah. Ta debata bo trajala najbrž ves teden in morda še ne bo končana.

V minulih treh tednih je zasedanje zaključilo generalno debato, ki je potekala v miroljubnem in ustvarjalnem vzdušju. Govorilo je 45 delegatov in iz njihovih govorov je bilo moč povzeti, da so razorožitev, sprejem novih članov v ZN in gospodarski razvoj nezadostno razvitih dežel glavna vprašanja na dnevnem redu. Za minul teden je bil najznačilnejši začetek dela vseh sedmih odborov Generalne skupščine. Hkrati so se nadaljevali napori, da bi pripravili akcijo za sprejem novih članov. Mnogo pregledav je bilo povzročilo tudi vprašanje, kako bi spravili francosko delegacijo spet na zasedanje.

V delu odborov je bilo vsekakor najvažnejše to, da so glavni politični vprašanja — razorožitev in sprejem novih članov v OZN, odgovorili do konca zasedanja. Diplomatski krogi razlagajo to kot očitni namen, da bi ti dve vprašanji obravnavali šele po sestanku zunanjih ministrov štirih veselj v Zenevi. Potem bo položaj jasnejši in zato bo več možnosti, da bi sprejeli ustrezne sklepe.

Sodeč po vsem je bil minuli teden živahnejši po dejavnosti »za kulisami«, kakor na samem odru. Delegacije so nadaljevale neuradne razgovore, da bi našle izhod v vprašanju sprejema novih članov, nekatere izmed njih, kakor n. pr. jugoslovanska, pa so imele več kosil in večerij z drugimi delegacijami. Vse kaže, da so sadovi takšne dejavnosti odvisni od končnega stališča, na katero se bodo postavile na vprašanje sprejema novih članov ZDA. Stališče vseh ostalih dežel je bolj ali manj znano in velja za pozitivno.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

Zdeni primer s francosko delegacijo je drugo važno vprašanje sedanjega zasedanja. Prišlo je povsem nepričakovano. Najprej so mislili, da ta francoski prestop ne bo trajal tako dolgo. V minulem tednu pa se je pokazalo, da bodo potrebni precejšnji napori in proceduralna spretnost, če bodo hoteli najti izhod, ki bo zadovoljil Francijo in Generalno skupščino.

ZIVAHNA DEJAVNOST V KULOARJIH BOURBONSKE PALAČE

Faurova vlada računa na podporo socialistov

Pinay je prepričan, da je uporaba sile v sedanjem trenutku najslabša izbira

(Od našega stalnega dopisnika)

Pariz, 8. okt. — Medtem ko o Maroku debatirajo v napol prazni skupščinski dvorani, pa se razvija v kuloarjih Bourbonske palače živahna dejavnost. Vrste se sestanki parlamentarnih skupin, ki določajo svoja stališča in s tem kroje tudi usodo Faurove vlade.

Desnica odločna, da pritisne Faura ob zid, je močno pritisnila na ministra za Severno Afriko Julyja in na obrambnega ministra Billotta. Od njiju je zahtevala, naj odstopita. Prvi, ki je pred dnevi že vzdrljal podobno ofenzivo, ni hotel izpolniti ukaza svoje stranke. Tudi drugi, ki je komaj da zasedel Königov položaj, je prav tako pokazal malo smisla za strankarsko disciplino. Oba ministra hočeta do konca pokazati Fauru, da bi uveljavil sklepe iz Aix Les Bainsa. Njun sklep je zelo olajšan spritje Pinayeve podpore, ki za zdaj uspešno odbija napade desnice.

Ne glede na to, kakšno je njegovo intimno gledišče o načinu, kako bi bilo treba dokončno rešiti maroško vprašanje, je Pinay na zunaj trdno prepričan, da je uporaba sile v sedanjem trenutku najslabša izbira. Pinay je razumel, česar mnogim generalom še vedno ni jasno, da od sklepa Skupščine ni odvisna samo usoda

Faurove vlade, temveč tudi usoda vojne ali miru v Severni Afriki. Njegov odločni in prepričljivi po-

Pinay

živ je pomenljivo vplival na razjarmeno desnico, ki ji je ostalo še nekaj časa za razmišljanje o katastrofi, katero bi utegnila povzročiti.

Ce bodo neodvisni in zmerni sprejeli Pinayevo gledišče, do česar bo zelo verjetno prišlo, bo imela Faurova vlada za seboj najhujšo preizkušnjo. Potem si bo morala pridobiti še socialiste ali pa jih vsaj nevalizirati. Le-ti so tudi včeraj in danes ostro kritizirali zavlačevanje maroške krize. Strinjali so se z vladnimi sklepi glede Maroka, ostro pa so Fauru očitali, da se vlada ni zavzela za njihovo uveljavljanje.

Edgar Faure ni stal križemrok. Da bi preprečil glasovanje, je poslal generala Billotta v Rabat, ki naj bi skušal opraviti tisto, česar se de Latoura ni posrečilo v štirih tednih: najti dolgo iskanege »stretjega človeka« za okrnjeni regentski svet. S tem bi bila dolga faza maroške krize zaključena in ostala bi »samo« sestava vlade.

Ce se bo generalu Billottu posrečilo v Rabatu vsaj nekaj doseči, bi nujno potrebni socialistični glasovi zagotovili podporo Fauru, toda s tem socialisti še ne bi bili pridobljeni za vlado. Ce bodo postavili za pogoj umik de Latoura iz Rabata, je težko domnevati, da bi skupščina to sprejela, ker ne smemo pozabiti, da vsi mogoči »zmerni« in »neodvisni« privolijo — če privolijo — v reforme samo s pogojem, da jih bo uveljavil njihov človek.

Politične organizacije in nove občine

JANEZ VIPOTNIK

Prvega septembra so začele poslovati nove občine. Dolgotrajna in živa razgibanost družbenih in političnih sil, ki jo je povzročala zamisel o formiranju komun, je bila kronana z važnim uspehom, in naša socialistična demokracija je zaznamovala z novimi občinami pomemben prenik v razvoju svojih družbenih oblik. Komune so torej začele. Zdjaj je na nas, da jih čim hitreje usposobimo za dinamične, polnokrvne, politične in socialno ekonomske mehanizme. Zato ima organizirana socialistična zavest, ki jo zajemajo politične organizacije, pri uveljavljanju in rasti novih občin prav tako odgovorno vlogo, kakor jo je imela ob pripravah za te občine.

Politične organizacije so z razlago, kaj so idejne osnove komun, in s principialno diskusijo v prvem obdobju, kakor tudi z neposrednim urejanjem organizacijskih, teritorialnih, kadrovskih in tehničnih vprašanj v drugem obdobju — pred 1. septembrom — opravile nadvse pomembno delo. S politično aktivnostjo, pojasnjevanjem in razlaganjem je bilo doseženo med prebivalstvom ustrezno razpoloženje, ustvaril se je dragoceni politični kapital, ki je pospeševal razvojno tempo priprav za komune. Ta politični kapital moramo v novih občinah še večati in predvsem premišljeno uporabljati ne le v njihovih družbenih in samoupravnih organih, marveč tudi v zmerom in zmerom temeljitejši aktivnosti Zveze komunistov, Socialistične zveze in sindikatov, če hočemo, da se bodo socialistična načela v občini smotrno in zmagovito uveljavljala.

Nove občine pomenijo v družbenem in političnem pogledu: kvaliteten korak dalje v socialističnem razvoju. Novi položaj narekuje na območju občin tudi nekoliko drugačno dejavnost političnih organizacij, kakor jo poznamo doslej. Tudi te morajo pokazati ustrezen kvaliteten prenik, če naj gredo vstrie, oziroma, če naj bodo politični usmerjevalci socialno ekonomskega razvoja občine. Globljo dejavnost političnih organizacij je treba zdaj, ko so osnovne težave okrog formiranja komun za nami in ko nastopa najvažnejše obdobje — obdobje vsebinske afirmacije v političnem, socialnem in ekonomskem pogledu — nemudoma razviti.

Kje je osnovni pogoj za dobro delo politične organizacije v občinah? Predvsem v čvrstosti in razgledanem političnem vodstvu. Vsebinska dejavnost novih organov, zlasti prenos določenih pravic iz dosedanjih okrajev na občine terja vedno čvrstejšo horizontalno povezavo družbenih in samoupravnih organizacij, od delavskih svetov do drugih demokratičnih organov samoupravljanja, z občino. Toda vsebinske spremembe zahtevajo tudi ustrezno politično akcijo, ki naj

utrjuje in krepi nove organe, ki naj nenehno seznanja delovne ljudi z bistvenimi vprašanji razvoja občine in celote, ki naj od časa do časa korenito analizira stanje na posameznih področjih gospodarskega in družbenega razvoja in skrbi za socialistično rast samoupravljalcev. Od te akcije je odvisno, ali se bodo družbeno politične organizacije na svojem teritoriju horizontalno čvrsto povezovale in dosegle enovitost občine, od te akcije je odvisno, ali se bo vodila v osnovnih organizacijah Socialistične zveze neprestana borba mnenj o najrazličnejših vprašanjih življenja in dela državljanov tako, da bodo zmagovali socialistični pogledi, ki bodo odločilno vplivali na ukrepe samoupravnih organov tako v podjetjih in ustanovah kakor tudi v občini. Takšne in podobne naloge bo resnično opravljal le močan in gibčen, zlasti pa samostojen politični center — izbor politično najbolj razgledanih ljudi, ki bodo s požrtvovalnim delom in lastnim strokovnim in političnim izpolnjevanjem vodili akcijo v napredno smer.

Katero pojave opažamo že zdaj v novih občinah, ki zahtevajo intervencijo političnih organizacij? Ko smo razpravljali o družbeni vlogi komun in njenih organov, smo večkrat ugotovili, da je vključevanje novih množic v samoupravljanje važen moment, saj težimo za tem, da praktično vključimo vsakega državljan v samoupravne organe: s tem ga pritegnemo k sodelovanju, ko urejamo bistvena vprašanja našega družbenega razvoja, in ga napravimo soodgovornega za stvari, ki se pri nas dogajajo. Vključevanje čim večjega števila državljanov v samoupravljanje je pomembno tudi čisto s političnega vidika. Razprave o samoupravnih organih so lahko — ob aktivni vlogi subjektivnega faktorja — glede posameznih vprašanj glojbe in temeljitejše, kot pa jih lahko včasih o istih vprašanjih organizira politična organizacija. Državljanji torej v organih družbenega upravljanja dobe odgovore na vprašanja, ki jih zanimajo. Oborožujejo se z naprednimi pogledi, tako da lahko v praktičnem življenju, pa tudi v političnih organizacijah, prispevajo svoj delež k prevladi napredne smeri. Torej je v našem interesu vključiti čim večje število novih ljudi tudi v svete, komitise in odbore novih občin. Toda podrobnejši pregled sestave novih organov v občinah kaže ponekod na drugačno prakso. Namesto vključevanja in pritegnitve novih državljanov srečujemo ponekod v večini svetov vedno iste osebe, kakor da smo v zadregi za ljudi, v resnici pa ne zaupamo vanje. Pri sestavi organov občin smo imeli tudi premalo za-

upanja do žena. V socialnem skrbstvu so še nekako upostevane, drugod seveda manj, čeprav so žene prav tako kot moski živo zainteresirane za dogajanje v komun in njen razvoj.

Tudi pomembnost svetov bo treba v bodoče temeljiteje pretrpeti in razširiti bazo samoupravljanja s primernimi novimi sveti. S tem seveda ne sirimo administrativnega aparata, ki je ponekod že sedaj prevelik, čeprav je v glavnem zaradi omejenih možnosti le v osnutku.

Omenimo še nekatere pojave na gospodarskem področju, ki so potrebni politične razjasnitve. Skrajni ni občine, ki bi v svoj prvi načrt dela ne vključila novih gradenj, novih investicij, ki dalec presega njeno trenutno zmogljivost. Prav gotovo je hvalevredna živa inicitativnost gospodarstvenikov v občinah, ki se na vse načine trudijo in razmišljujejo, kako bi dosegli čim večje uspehe na svojih delovnih območjih, toda njihove želje morajo biti v skladu z možnostmi. Kaj preprosto se je obrniti na okraj in zahtevati milijone družbenih sredstev, ne da bi se vprašali, odkod naj jih okraj vzame. Kadar v političnih organizacijah in drugod govorimo o pretiranih investicijah, ki potiskajo življenjski standard navzdol, se načelno vsi strinjamo, da so investicije prevelike in da jih je treba oziati. Kadar pa je beseda o konkretnih potrebah občine, tedaj se po navadi vsi lepi principi pozabljajo, kajti — pravijo kratkovidno — naše investicije zaradi svoje skromnosti ne bodo prav nič vplivale na življenjski standard delovnih ljudi. Toda takšne skromne investicije terja skoraj vsaka občina in njih vsota predstavlja težke milijone.

Kadar govorimo o življenjskih težavah delovnih ljudi, zlasti o cenah na tržišču, tedaj smo mnogo bolj pripravljani izreči kritično besedo na račun splošne jugoslovanske gospodarske politike, kakor da v tem grmu tiči zajec, namesto da bi se zavedali, da je povzročitelj velikega dela težav iskati drugod — namreč v gospodarski politiki, ne morebiti delovnih kolektivov, marveč posameznih tako imenovanih gospodarskih strokovnjakov v naših podjetjih in tovarnah, pa tudi v nekaterih upravnih organih, ki z mijevanjem čeh in neodgovornim trošenjem različnih fondov vplivajo na tržišče in s tem seveda tudi na splošni življenjski standard delovnih ljudi. Ko takšni gospodarski strokovnjaki skušajo dobiti oporo za svoje ukrepe v delavskih svetih in upravnih odborih, čestokrat ne povedo odkrito, kaj to pomeni, če dvignejo ceno svojemu artiklu, ne pojasnijo delovnemu kolektivu kvarne posledice nesmotrne trošenja različnih fondov in pretiranih gradenj, ki so z gospodarskega vidika večkrat nepotrebne, za stanovanjsko izgradnjo pa pritisakajo občino. Takšnim gospodarstvenikom bo treba jasno povedati, da nimajo čuta družbene odgovornosti in da je njihovo početje v škodo skupnosti. Politične organizacije bodo morale podreti kitajski zid okrog takšnih gospodarstvenikov, ožigosati njihovo škodljivo dejavnost in javno pokazati ljudem, kdo nosi velik del krivde za sedanjí nivo življenjskih pogojev. S političnimi sestanki, ne samo v sindikatih, marveč tudi v

Socialistični zvezi, moramo ustvariti tako močno javno mnenje, da bo učinkovalo kot pritisk in onemogočilo škodljivo dejavnost na račun skupnosti. Hkrati pa se bodo morale politične organizacije kar najbolj prizadevati za zdravo rast družbene zavesti omejenih gospodarstvenikov.

V tem članku so omenjeni le nekateri pojavi v novih občinah. S tem seveda ni rečeno, da drugih problemov ni. Nedvomno so in s postopnim utrjevanjem občin se bodo pojavljali vedno novi. Gibčne politične organizacije jih bodo postavljale na dnevni red in tudi reševale.

Jutri plenum CK Ljudske mladine Jugoslavije

Jutri bo v Beogradu plenum CK Ljudske mladine Jugoslavije, na katerem bodo razpravljali o problemih delavske mladine in njenem delu v mladinskih organizacijah. Referat bo podala članica Centralnega komiteja Gavra Cerovič.

Na trg čim več kmetijskih pridelkov po čim ustreznjejših cenah

O skupnih ukrepih Gospodarskega odbora Izvršnega sveta LRS, republiške Trgovinske zbornice in Glavne zadružne zveze za ureditev trga s kmetijskimi pridelki

Ljubljana, 8. oktobra — V zvezi s prizadevanji za ureditev kmetijskega trga, ki so v jesenskem obdobju še zlasti pomembna, so po izjavi podpredsednika Izvršnega sveta LRS dr. Marijana Breclja, Gospodarski odbor Izvršnega sveta LRS, republiška Trgovinska zbornica in Glavna zadružna zveza Slovenije osvojili nekatera enotna stališča glede tega vprašanja.

Zadruge so že dokaj napredovale pri organizaciji odkupa kmetijskih pridelkov ter zajemajo že okrog 80 % odkupa. Trgovinske zbornice so pokazale vse razumevanje in v marsičem prispevale k reševanju tega vprašanja. Da pa bi bilo moč ta problem še uspešneje reševati, so se omenjeni organi sporazumeli za skupno akcijo, ki naj pripomore k čim boljšji ureditvi odkupa oziroma trgovine s kmetijskimi pridelki.

Na osnovi tega sporazuma boista odkup in trgovina s kmetijskimi pridelki šla prek zadružnih podjetij in podjetij za preiskrbo potrošniških sredstev. Vsa ta podjetja bodo odkupovala kmetijske pridelke prvenstveno prek splošnih kmetijskih združenj, kjer pa zadruge ni, ali kjer gre za nekatere posebne artikle, bodo podjetja organizirala svoje odkupne postaje pod pogoji, ki jih predpiše republiški sekretar za gospodarstvo. Na ta način bo možna odstranitev individualnih odkupovalcev, ki predstavljajo škodljiv vmesni člen v trgovini, saj blago le podražujejo.

Zaradi smotrnejšega nastopanja na trgu kmetijskih pridelkov so se zadružna podjetja sporazumela, da se njihova področja razjonižirajo. Poudariti je treba, da pri tem nikakor ne gre za administrativne predpise, ampak za medsebojni dogovor, ki je ekonomsko umesten, ker prispeva k sistematičnejšemu zbiranju oziroma odkupovanju blaga na posameznih področjih in k stabilizaciji trga.

KONFERENCA ZVEZE KOMUNISTOV BEOGRADA

KOMUNISTI MORAJO reševati probleme skupnosti

Beograd, 8. okt. — V navzočnosti sekretarja Izvršnega komiteja CK ZK Srbije Petra Stamboliča, članov Izvršnega komiteja Miloša Miniča in Riste Antunoviča ter predstavnikov družbenih organizacij je danes nadaljevala delo Mestna konferenca Zveze komunistov Beograda.

V razpravo je poseglo več delegatov osnovnih organizacij ZK. Govorili so o problemih delovne storičnosti, o družbenem in idejno-političnem delu po podjetjih, ustanovah in organizacijah ter poudarili vlogo komunistov pri reševanju teh problemov.

V razpravi je govoril tudi predsednik MLO Beograda in član Izvršnega komiteja ZK Srbije Miloš Minič o nekaterih problemih Beograda. Predvsem je poudaril težaven položaj glede stanovanj. Med drugim je rekel, da bi bilo treba v petih do šestih letih zgraditi v Beogradu blizu 90.000 novih stanovanj, da bi zadostili sedanjim potrebam in re-

šili stanovanjsko krizo. Pripomnil pa je, da bi lahko težave ublažili z znatno manjšim številom stanovanj, če bo organizacija ZK razumela, da je to problem, ki vpliva na politično razpoloženje množice in da ga ne rešujejo samo v okrajnem odboru, temveč tudi po občinah, v delavskih svetih — povsod, kjer imajo na razpolago gnotna sredstva.

Miloš Minič je govoril tudi o problemih prometa, preskrbi mesta z vodo in o motnjah v preskrbi z električno energijo. V nadaljnjem izvajanju pa je rekel: »Se moramo delati, da bi komunisti razumeli, da je njihova glavna dolžnost biti tam, kjer se rešujejo splošni problemi.

V razpravo je posegel tudi sekretar Izvršnega komiteja CK Srbije Petar Stambolič, ki je poudaril konferenco in izrazil prepričanje, da bo ta sestanek pomemben za bodoče delo beograjske organizacije Zveze komunistov.

na uspehu svojih konzumnih izdelkov. Proučujejo olajšave predpisov, ki naj bi omogočili, da bi tudi grosistična podjetja lahko sama prodajala neposredno potrošnikom nekatere artikle, na primer sezonske, ki jih ostala trgovska mreža sicer ne more absorbirati. Podobno proučujejo oziroma pripravljajo še nekatere ukrepe, ki bodo ugodno vplivali na pravilen razvoj trgovine, kakor so na primer uvedba potrošniških svetov, nadaljnja razširitev detaljistične trgovske mreže itd. Po sporazumu med sindikalnimi forumi in trgovinskimi zbornicami sindikalne organizacije lahko tudi same nabavljajo pri zadružnih ozimnice za svoje članstvo. Do tega dogovora med trgovinskimi zbornicami in sindikalnimi organizacijami pa seveda ni prišlo zato, ker bi ozimnih artiklov morda primanjkovalo, temveč le zato, da bi se delavci in uslužbeni na tak način lahko izognili marži detaljistične trgovine in prišli ceneje do ozimnic. Spričo letošnje dobre letine je kmetijskih pridelkov dovolj ter je zatorej tudi povsem odveč in le škodljivo vsakršno hlastanje po tem blagu.

Živahnejša dejavnost v Sloveniji spričo sklepov o gospodarski politiki

Po sporočilu o sklepih posvetovanja glede gospodarskih vprašanj, ki je bilo pod predsedstvom predsednika republike Tita, je čutili v gospodarskih podjetjih in med prebivalstvom ter v političnih organizacijah živo zanimanje za gospodarske ukrepe, ki naj bi zagotovili uveljavljanje te politike. Dejavnost v zvezi s tem se je razmahnila tako v republiškem državnem aparatu kakor tudi v družbenih organizacijah.

Nekatere organizacije ZK so na svojih sestankih že razpravljale o omejenih ukrepih. V zvezi s tem bo kmalu prišlo do širše dejavnosti. Prek predavanj in v razpravah se bodo člani ZK podrobneje seznanili z gospodarsko politiko. Tudi v organizacijah SZDL bodo kmalu razpravljali o tej temi, da bi čim več ljudi seznanili z razvojem in perspektivami našega gospodarstva.

Zvezni in republiški poslanci bodo govorili v svojih volilnih okrajih o gospodarskih problemih. Razen tega bodo imeli v svojem klubu oziroma v okviru svojih sekcij konferenice, na katerih bodo razpravljali o gospodarskih vprašanjih. Republiški sindikalni aktiv se bo v prihodnjih dneh podrobneje seznanil z novimi gospodarskimi ukrepi, zatem bodo določili nadaljnjo akcijo v sindikalnih organizacijah, oziroma v tovarnah, da bi delavce čim bolj seznanili z novimi in bodočimi ukrepi.

S SEJE UPRAVNEGA ODBORA OBRTNE ZBORNICE LRS

ZA TESNO POVEZAVO MED OBRTNIKI IN ZBORNICAMI

Prihodnje leto bo spet obrtniški velesojem

Na večerajnji seji upravnega in nadzornega odbora Obrtne zbornice LRS so obravnavali tekoče posle in dela zbornice po zadnjem občnem zboru. Podrobno so se na tej seji pogovorili tudi o reorganizaciji okrajnih obrtnih zbornic.

Kot najna posledica zdravilne posameznih okrajev v večje upravne enote je sledila reorganizacija okrajnih obrtnih zbornic. Medtem ko je bilo doslej na področju Slovenije 22 okrajnih zbornic, jih bo v bodoče le 11. Skrajni vepovsod so že izvolili koordinacijske odbore, ki bodo usmerjali skupne posle zbornice na področju novih okrajev. Formalna združitve bo po občnih zborih, ki jih bodo imeli zbornice v zimskem času.

Seveda je pri teh spremembah nastala nekaj težav, ki jih je treba odpraviti. Tako ni bilo mogoče, da bi na obsežnem teritoriju posameznega okraja delovala le okrajna obrtna zbornica, saj bi bila potem povezava med zbornico in obrtniki kaj slaba; oddaljenost posameznih krajev od okrajnega središča bi terjala od obrtnikov mnogo časa in nepotrebnih stroškov, saj bi bili prisiljeni urejati sileršno zadevo v okrajnem središču. Zato so člani upravnega odbora soglasno prijevali predlogu, naj bi v krajih, kjer so delovale doslej obrtne zbornice, obdržali nekakšne izpostave ali pododbore okrajne obrtne zbornice. Tu bi okoliški obrtniki lahko opravili vse tekoče posle, sklepali učne pogodbe, opravljali strokovna izpitna itd. Okrajne zbornice bi se razširile svoj delokrog. Že novi predpisi obe-

ta okrajnim zbornicam za bodoče leto udeležbo, razen tega pa je nujno, da bodo zbornice še bolj kot doslej vplivale na razvoj obrtnišva pri nas, skrbjele za vzgojo novih kadrov, za razširitev omrežja obrtnih delavcev, za napredek v teh delavskih tih.

Člani upravnega odbora Republiške obrtne zbornice so tudi poudarili nujnost tesnega sodelovanja obrtnikov v občinskih gospodarskih svetih, pri katerih naj bi bili zastopani tudi obrtniki, da bi tako v okviru komun delovali za razvoj in napredek obrtnišva.

Ker je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS pred kratkim potrdil pravilnik o skladu za kadre v obrti LRS Slovenije, je član Izvršnega odbora Obrtne zbornice poročal o nalogah pri upravljanju tega sklada ter opozoril člane na potrebno plačevanje prispevka za kadre. Solanje novih kadrov zahteva nrečnejša stroška tako za nabavo učil, opremo učilne ali druge izdatke. Del teh potreb bodo krili iz sklada za kadre, spriče česar naj bi okrajne zbornice poskrbele, da bodo obrtniki redno plačevali določeni prispevek.

Na seji smo slišali tudi mnenje obrtnikov o letošnjem obrtniškem velesojem na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Vse nekaterim pomankljivostim je zbornica na splošno zadovoljna z uspehom. Zato so se člani upravnega odbora — na večerajnji seji pogovorili o tem, da bodo prihodnje letoje pridrili še obširnejši velesojem. Grajaljo so zlasti neresnost

stih obrtnih obratov, ki so privabili svojo udeležbo, pa so jo nato prekinili. Prav tako so menili, da so nekatere okrajne zbornice premalo zanimale za razstavo, zaradi česar iz nekaterih okrajev ni bilo razstavljajcev. Razstavljajo je 462 obrtnih obratov, štiri trgovine in 18 industrijskih podjetij. Med obrtnimi obrati so bili najštevilnejše zastopani obrati za predelavo kovin, največ udeležencev pa je bilo iz Ljubljane. Ta razstava je imela tudi doslej največ obiskovalcev, okrog 60.000, sklenjenih pa je bilo na njej za 300 milijonov dinarjev kupnih pogodb.

M. N.

V nedeljo, 9. oktobra, bo v okviru zaključnega praznovanja 10. obletnice osvoboditve in praznovanja 36. obletnice SKOJ-a

ODKRITJE SPOMENIKA

39 PADLIM MLADINCEM IZ BIVSEGA UČITELJSKEGA DOMA

Odkritje spomenika bo v Zibertovi ulici 27 ob 11. uri dopoldne. Po odkritju in spominski svečanosti bo prav tam otvoritev razstave o delu mladinskega aktiva v času vojne.

Dohod za šole, delegacije, goste in zastopnike kolektivov v venci je po Frankopanski ali po Lepodvorski ulici, Ob železnici v Zibertovo ulico, za ostale udeležence so rezervirani vsi ostali dohodi. Parkirni prostor je v Medvedovi ulici.

Razgovor s tovarišem Svetozarom Vukmanovičem

(Nadaljevanje s 1. strani).

krmo itd. Razume se, da bi zahtevalo povečanje števila gla goveje živine zgraditev novih mlakar, klavnice, hladilnic. To je pot k povzdigi kmetijstva na višjo raven. Prepričan sem, da bi se tako donos na hektar v kratkem podvojil.

Seveda pa si ne moremo misliti razvijanja kmetijske proizvodnje brez razvitega prometa. To bi bilo slepilo. Kamionski prevoz je treba razviti tako, da bo segal tudi do najbolj oddaljenih krajev, da bo povezan s trgom, da bomo izločili posredovalce, nakupovalce. To je zlasti važno za preskrbo mest. Po mojem mnenju imamo sami v tem oziru ogromne, toda neizkoriščene možnosti. Ceste bi lahko popravili hitro in ceneno s stroji, ki jih izdelujemo sami, ne pa z ročno delovno silo, kar je zelo drago in zamudno. Na tem področju je pobuda okrajev dobrodošla. Te pobude pa ni dovolj. Krediti za hladilnice so odprti že dve leti, devizni in dinarski, načrtov za njihovo zgraditev pa še nimamo. Hladilnice bi nam mnogo pomagale. Na drugi strani pa več okrajev pripravljajo zgraditev tobačnih tovarn, nekateri

SKLICANJE KOMISIJE REPUBLISKEGA ZBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS ZA STATUTE

Predsednik komisije Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS za statute sklicuje sejo komisije za četrtek 13. oktobra 1955 ob 10. uri v prostorih Ljudske skupščine LRS.

Predlog dnevnega reda: Obnavna statutov okrajev Kočevje, Koper, Kranj, Murska Sobota, Novo mesto, Ptuj in Trbovlje.

Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

Rade Vujović

PO ODHODU FRANCIJE Z ZASEDANJA GENERALNE SKUPŠČINE OZN

DIPLOMATSKA AKCIJA za odgoditev razprave o Alžiru

(Od našega stalnega dopisnika)

New York, 8. okt. — Do razprave o alžirskem vprašanju, ki so ga vključili v dnevni red tega zasedanja OZN z dramatičnim glasovanjem v plenumu Skupščine, bi moralo priti v političnem odboru. Po vrstnem redu prijavljenih točk pride ta problem na zadnje mesto. Toda odbor se je za zdaj izognil izjavi o tem, kdaj bo razpravljalo o Alžiru. Kot je bilo pričakovati, je

ta forum Skupščine sklenil počakati, kakšni bodo sadovi akcije nekaterih delegacij, ki so napovedale, da bodo skušale doseči odgoditev debate. Politični odbor se je za zdaj odločil samo o eni stvari: da bo začel debato o agenciji za mirodobno uporabo atomske energije. Sklep glede ostalih točk dnevnega reda je pustil za kasneje. S tem je dal časa skupini latinsko-ameriških predstavnikov, ki se skupaj z Izraelom posvetujejo, kako bi prekinili francoski bojkot.

Francoska delegacija je zapustila zasedanje, brez ko je bil izid glasovanja znan, se pravi, ko se je Skupščina izrekla za osvetlitev alžirskega vprašanja.

Mnogi delegati, tako tisti, ki so glasovali za vključitev alžirske točke v dnevni red, kakor tisti, ki so bili proti temu, so kritizirali Pariz iz dveh osnovnih razlogov: Francija ni storila ničesar, so poudarjali ti delegati, da bi se izognila nastanku alžirskega problema s tem, da bi ga pravočasno uredila.

Drugič, so pripomnili, osnovala načela demokracije terjajo na vsakem parlamentarnem sestanku, pokoravanje manjšine sklepom večine. Ni moč izpričevati demokracije samo takrat, kadar lastna teza zmaga, temveč jo je treba spoštovati tudi takrat, kadar izgubita. Če bi tega načela ne bilo, bi svetovna organizacija že davno razpadla.

Francoski bojkot je povzročil krizo v OZN. Mnogi diplomati sodijo, da se bo Francija prej ali slej vrnila.

Skupina delegatov si zdaj prizadeva pospešiti povratek Francije s tem, da se zavzema za to, da glede alžirskega vprašanja ne bi ničesar ukrenili.

Sodeč po razmerju sil v Skupščini ni videti, da bi do takšne akcije brez težav lahko prišlo. Za vključitev vprašanja v dnevni red je namreč zadostoval en glas večine, medtem ko bi sleherni priporočilo glede bistva problema terjalo privolitve dveh tretin telegacij. Od tod izvira tudi stališče političnega odbora, da je pač treba čim prej pristopiti k ureditvi, ki bi zadovoljila obe strani.

J. LEVI

Incident v Rouenu

Pariz, 8. okt. — Medtem ko v skupščini ultrakolonialistična desnica skuša vsiliti politiko »čvrste roke« v Severni Afriki, pa cela vrsta incidentov kaže na nezaupanje tistih, ki bi morali takšno politiko uveljaviti. Čim več je vojaških transportov za Severno Afriko — tem bolj se množijo izrazi neposlušnosti in protestov. Eden izmed najhujših se je pripetil včeraj v vojašnici v Rouenu, kjer je prišlo do demonstracij in spopadov. Oblastem se je posrečilo šele po 24. urah obvladati položaj.

Neredi so se začeli že v noči od četrtka na petek, vojaki se namreč niso hoteli odpeljati s kamioni na železniško postajo. Razbili so nekaj oken in omar, zatem pa so se zaprli v vojašnico. Na ukaze svojih starejših so odgovarjali z molkom. Popoldne so se vojakom pridružili civilisti, večinoma delavci. Med demonstracijami, ki so postajale srditejšje, je prišlo do spopada s policijo.

Okrog polnoči so našli deset laže in hujše ranjenih. Red so napravili šele po polnoči, ko so vojske naposled spravili na kamione.

Kakor poroča AFP, so se noč v Rouenu odigrali novi hudi incidenti blizu vojašnice, kjer so bili zbrani rezervisti, ki morajo odpotovati v Severno Afriko.

Velike vojaške operacije v Maroku

Rabat, 8. okt. (AFP). — Ob podpori bombardov so se včeraj začele velike operacije na področju mesta Tizi-Ouzou, ki je še vedno obkoljeno. Včeraj popoldne se je neki vojaški enoti posrečilo prodreti do mesta in ga preskrbeti s hrano in drugimi stvarmi.

Po drugi strani je nova skupina upornikov, ki je prišla iz Španskega Maroka, skušala minulo noč prekoračiti Muluvo. Na področju Taze (Srednji Atlas) varnostni oddelki še nadalje napredujejo.

Vzporedno z vojaškimi operacijami nadaljujejo politično akcijo, ki jo vodijo funkcionarji za domača vprašanja med različni plemeni.

GOVOR EDENA OB ZAKLJUČKU KONFERENCE KONSERVATIVNE STRANKE

Položaj na Srednjem vzhodu bi utegnil postati nevaren

Prva naloga v notranjepolitičnem programu je boj z gospodarskimi problemi

London, 8. okt. (Tanjug). — Predsednik britanske vlade Eden je danes privrkat govoril kot konservativni voditelj ob zaključku letne konference konservativne stranke v Bournemouthu. Poudaril je, da v nasprotju z razširjenim mnenjem ne bo prišlo do sprememb v vladi. Dejal je tudi, da so težave v mednarodnih odnosih zdaj znatno manjše, da pa bi utegnil položaj na Srednjem vzhodu postati nevaren.

Eden je tudi napovedal vladni načrt o zmanjšanju števila britanskih oboroženih sil za 100.000 vojakov, in sicer do marca 1958.

Govorec o vladnem notranjepolitičnem programu je Eden kot prvo nalogo navedel boj z gospodarskimi problemi. Cilj napovedanih gospodarskih ukrepov je,

zmanjšati pretirano domače povpraševanje, povečati proizvodnjo in izvoz, da bi tako ne samo uravnovesili plačilno bilanco, temveč tudi zagotovili potrebne presežke.

Glede razgovorov, ki jih je v zadnjih mesecih imel s predstavniki britanskih delodajalcev in Trade Unionov iz vseh industrijskih panog, je Eden izrazil upanje, da bo v delovnih odnosih v prihodnje manj motenj.

Kairo demantira izraelske trditve

Kairo, 8. okt. (AFP) Egiptovska vlada je sinoči objavila naslednje sporočilo: »Izraelski predstavnik je danes izjavil, da Egipt še nadalje vdira na izraelsko ozemlje Egiptovske oblasti demantirajo te obdolžitve, ker je Egipt vedno spoštoval resolucijo OZN in se vedno ravnal po sklepih mešane komisije za premirje.«

Egiptovski državni podtajnik v Pragi

Praga, 8. okt. (Reuter). V Prago je včeraj prispel egiptovski podtajnik general Hasan Ragab. Sodiijo, da je njegov obisk v zvezi z nedavno sklenjenimi sporazumi, na podlagi katerih bo Egipt dobil od Češkoslovske orojne v zamenjavo za bombaž, riž in drugo blago.

Atomska agencija

New York, 8. okt. — Debata o atomski agenciji, ki se je začela včeraj v prvem političnem odboru, bo prinesla odgovor na vprašanje mnogih delegacij na sedanjem zasedanju ZN, ali bo atomska revolucija pogolbila ali premostila prepad med bogatimi in revnimi deželami.

Več predstavnikov je v generalni debati prejšnji in ta teden opozarjalo na to, da so lahko ZN in njihova vloga v svetovnih zadevah odločilni činitelji za utiranje poti drugi, atomski revoluciji na način, ki bo popravil krivice in odstranil gospodarsko neenakopravnost na svetu. Delegati Indije, Švedske in Jugoslavije, kakor tudi mnogi drugi so se zavzemali za čim tesnejše stike med bodočo agencijo za mirodobno uporabo atomske energije in OZN.

Tik pred debato v političnem odboru so ZDA objavile svoje stališče o sestavi, upravi in ciljih agencije. Pojasnile so jih v osnutku statuta, ki so ga kot zaupen dokument poslale delegacijam v OZN konec avgusta, zdaj pa je na razpolago javnosti. Kakor so že povedali prej diplomati malih in srednjih dežel, daje ta statut posebno in privilegirano mesto državam, ki proizvajajo atomsko energijo — Ameriki, SZ, Angliji, Franciji in Kanadi. Upravni odbor agencije bi imel po statutu v vrsti najvažnejših sklepov več besede kakor generalna konferenca v ZN včlanjenih dežel. Odnos agencije nasproti ZN ni natanko določen in pušča odprto vprašanje, koliko bi bilo to bo-

doče telo res pod kontrolno parlamentarnih sklepov v Generalni skupščini ZN.

Razen petih glavnih držav bi bili v upravi agencije predstavniki dežel, ki imajo atomske surovine — Avstralije, Belgije, Češkoslovske, Portugalske in Južnoafriške unije. Ostalih šest članov upravnega odbora bi izvolila generalna konferenca agencije tako, da bi razdelila mesta med dežele, ki nimajo atomskih surovin in ki tudi še niso kos tehničnemu procesu proizvodnje atomske energije.

Pooblastilo uprave agencije ter metoda in izbira njenih članov je zadela na kritične pripombe. Zdaj lahko pričakujemo, da bo kraka bolj konkretna in da se bodo delegati, ki so se omejili doslej na splošne misli o agenciji, določene in jasneje izrazili o podrobnosti njene organizacije.

Vse to je nepopolno opazovalo, da z velikim zanimanjem pričakujejo debato o atomski agenciji. Ni dvoma, da bodo mnoge dežele, kakor je bilo napovedano v generalni debati, zahtevale, naj se zagotovi uporaba atomske energije v mirodobne namene brez monopola velesil. To pa bo možno samo, če bo agencija organsko čvrsto povezana z ZN in če bo slonela na njihovih priporočilih.

• GIBANJE ZBIRANJA GRŠKEGA NARODA •

BO PODPRLO NOVO GRŠKO VLADO Karamanlisova naloga je težavna

Atene, 8. okt. (Tanjug). Sklep parlamentarne skupine »Gibanja zbiranja grškega naroda«, ki ima v skupščini večino poslanskih mandatov, da bo podprla novo Karamanlisovo vlado, je javnost ugodno sprejela. Vladni tisk pozdravlja to odločitev, hkrati pa poudarja, da je velikega pomena enotnost, ki jo je ta skupina dosegla med včerajšnjo razpravo. Časnik »Vradini« piše, da so se s takšnim razvojem dogodkov izognili razkolu v gibanju in zagotovili trdnost nove vlade. Naloga nove vlade v notranji, a posebno v zunanji politiki so težavne in očitno je, da v tej smeri sedanji položaj ne more ostati nespremenjen — piše časnik. Atenski tisk tudi piše o ugodnem sprejemu sestave Karamanlisove vlade v Londonu, Washingtonu in Ankari.

V zvezi s tem pravi »Etnikos Kirikis«, da so dobri odnosi med Grčijo in zahodnimi državami zaželeni, da pa Grčija ne more spreminjati svoje dosedanje politike nasproti Cipru.

Opozicijski časniki vidijo v sestavi Karamanlisove vlade samo nadaljevanje dosedanje vlade »Gibanja zbiranja grškega naroda« in sodijo, da nova vlada ne pomeni izhoda iz sedanje krize. Ta tisk meni, da je razpis splošnih volitev edina pravilna rešitev.

Hudo neurje v Grčiji

Atene, 8. okt. (Tanjug). Hudo neurje je včeraj zajelo posamezna področja Grčije. Zaradi tega je nastala velika škoda v Atenah, v Atiki in na Peloponezu. Večje število poslopij je poplavljenih, promet med Atenami in Peloponezom pa je ponekod prekinjen.

Kubiček novi predsednik Brazilije?

Rio de Janeiro, 8. okt. (AP). Po današnjih neuradnih izidih je na predsedniških volitvah v Braziliji dobil največ glasov — 2.101.973 — Isidoro Kubiček. Juarez Tavora je dobil 1.847.854, Ademar de Barros pa 1.729.140 glasov.

— Z VSEH STRANI SVETA —

VELIKA BRITANIJA SAUDOVLA ARABIJA ZANKA OBDOLŽITVE VEL. BRITANIJE

London, 8. okt. (AFP). Veleposlanstvo Saudske Arabije v Londonu je objavilo poročilo, v katerem uradno zanka obdolžuje Veliko Britanijo, češ da so voditelji Saudske Arabije hoteli podkupiti enega izmed članov mednarodnega sodišča v Zenevi, ki naj bi poravnal spor med obema deželama glede ozemja Buraimi. V poročilu je rečeno, da so te obdolžitve povsem neutemeljene in niso vredne vlade Velike Britanije.

AVSTRILIJA JUŽNA TIROLSKA NAJ NE BO VZROK PREPIROV

Dunaj, 8. okt. (AFP). Glasilo vladne koalicije »Neues Österreich« piše v današnji številki ob 35. obletnici priključitve Južne Tirolske Italiji, da Avstrilija sploh nima namena spreminjati sedanje statuta Južne Tirolske. Časnik pravi, da »Južna Tirolska ne bi smela biti vzrok preprirov med Avstrilijo in Italijo.«

ZDA NOVA LETALONOSILKA

New York, 8. okt. (AFP) Južni voli v ladjedelnici v Brooklynu spletili letalonosilko »Saratoga«, težko več kot 60.000 ton. Letalonosilka »Saratoga« je namejena reaktivnim letalom, ki bodo nosila atomsko orojne. Nova ladja bo lahko nosila več kot 100 letal, dosega bo hitrost kakih 35 vozlov, in bo

FRANCIJA OBISK SOVJETSKIH STROKOVNJAKOV

PARIZ, 8. okt. (AFP). — Nocoj je v Pariz prispela delegacija sovjetskih strokovnjakov za proizvodnjo električne energije. Med svojim štirinajstdnevним bivanjem bodo sovjetski strokovnjaki obiskali industrijska področja v severni in vzhodni Franciji.

SOVJETSKA ZVEZA VOJNA MORNARICA NA POTI V ANGLIJO

MOSKVA, 8. okt. (AFP). — Pet enot sovjetske balistične mornarice je danes odplulo iz Leningrada v Portsmouth, kjer je napovedan njihov prihod za 12. oktobra. V tem času bo britanska mornarica obiskala Leningrad.

PALESTINA MNOŽIČNA GLADOVNA STAVKA

Amman, 8. okt. (Reuter). 10.000 jih beguncev iz Palestine se je pridružil tistim, ki so včeraj izgladovno stavko iz protesta zaradi politiki ZDA na Srednjem vzhodu. Včeraj je začelo stavkati 60.000 arabskih beguncev.

KOREJA POMOČ ZDA JUŽNI KOREJI

Seul, 8. okt. (AFP) Južnokorejski finančni minister je danes izrekl

POLOŽAJ JUGOSLOVANSKE NARODNE MANJŠINE V ROMUNIJU

VPRAŠANJE, KI GA BO TREBA UREDITI

Stiki med našo državo in Romunijo so stopili zadnje čase v novo fazo razvoja. Zanje je značilno obojestransko razumevanje, prijateljsko vzdušje v razgovorih in želja po obnovi tradicionalnega prijateljstva med narodi obeh sosednih dežel. Najbolj odgovorni romunski voditelji so že večkrat poudarjali, da je romunska vlada pripravljena na sodelovanje in ureditev spornih vprašanj Seveda so takšnemu položaju logično sledili tudi ustrezni ukrepi. Naj omenimo samo najvažnejše: uspešno delo mešanih obmejnih komisij, upostavitve rednega železniškega prometa, sklenitev trgovinske pogodbe, ureditev plobove po Donavi itd.

S tem pa seveda še niso izčrpana vsa vprašanja, ki jih bo treba urediti. Eno takih vprašanj je položaj naše narodne manjšine v Romuniji.

SEDANJE STANJE NASE MANJŠINE

Ureditev stikov z Romunijo je naša jugoslovanska manjšina v zelo težavnem položaju. Prvikrat v svoji zgodovini se mora boriti ne za svoj politični in kulturni razvoj, marveč za svoj goli fizični in narodni obstoj. Razumljivo je torej, da je sprejela naša manjšina ureditev stikov z odkritimi simpatijami in velikim olajšanjem predvsem zato, ker so naši ljudje vedeli, da je bil njihov sedanji položaj sad protijugoslovanske gonje in njihovega odpora v minulih sedmih letih proti politiki Informbiroja, sovraini socialistični Jugoslaviji.

Treba je priznati, da so se ukrepi romunskih oblasti proti naši manjšini zadnje čase nekoliko spremenili na bolje. Našim ljudem so romunske oblasti dovolile nemoteno korespondenco s tujino, njihova kulturna dejavnost je nekoliko oživela in v Temišvaru so ustanovili ansambel srbskih narodnih plesov. V primerjavi s prejšnjim stanjem pomeni to korak naprej. Toda vsi ti ukrepi še nimajo značaja histvenih sprememb na bolje. Na tisoče pripadnikov naše manjšine živi še zmeraj v izgnanstvu na Baraganu, kjer stanujejo v kočah, zasilno narejenih iz ilovice in delajo na riževih plantažah za kilogram kruha dnevno. Gibljejo se lahko samo na področju 15 km okrog plantaž, prepuščen so sami sebi in bore se za golo življenje. Ta primer jasno kaže, v kakšnih razmerah žive izgnani Srbi.

Tudi položaj tistih pripadnikov naše manjšine, ki so ostali v svojih vaseh, ni zadovoljiv. V vaseh, kjer so bile do leta 1948 tri do štiri osnovne šole, je zdaj odprta komaj po ena. Povsod primanjkuje učiteljev in prosvetnih delavcev. Manjšinska kulturna društva so že od leta 1952 prepovedana. Srbskih fantov ne vpo-ključijo v redne vojaške enote, marveč jih pošiljajo v delovne bataljone, v katerih opravljajo težaka dela v rudnikih in na novih cestah. Pripadniki naše manjšine, obsojeni v letih 1948 do 1953, ker se niso strinjali z resolucijo Informbiroja, so večinoma še zmeraj zaprti. Nekatere Srbov, ki so prestali kazen, so določili prisilna bivališča.

KAKO UVELJAVLJAJO AMNESTIJO

Zanimivo je, kako v praksi uveljavljajo odlok o amnestiji, ki ga je izdala romunska vlada pred 23. avgustom in v začetku septembra. Več mesecev so delale med izgnanci razne komisije in anketne skupine in iz Baragana so odprstili nekaj manjšinskih družin. Večina Srbov pa je ostala v tej puščini. Sodeč po izjavah nekaterih romunskih voditeljev, jih nameravajo pristojne oblasti sploh pustiti tam, češ da gre za »kulaške« elemente.

Zanimiv je tudi režim oblasti nasproti pripadnikom naše manjšine, ki jim je dovoljen odhod z Baragana. Rekli so jim, da so vojne in navaja izjavo znanstvenika Alberta Einsteina, ki je na vprašanje, kakšno orojno bodo uporabili v tretji svetovni vojni, odgovoril, da tega ne ve, da pa si lahko predstavlja, da se bodo v četrti svetovni vojni bili s — kamni in palicami.

Mc Arthur izključuje možnost tretje svetovne vojne

General predvideva leta miru

Washington, 8. okt. — General Douglas McArthur je izjavil danes neki italijanski delegaciji v New Yorku, da bi bila vojna med Rusijo in ZDA »dvojni samomor«. Moderno orožje je postalo tako močno, da bodo morale kapitalistične in socialistične države mirno urediti svoje probleme, če to žele ali ne.

McArthur izključuje možnost, da bi prišlo do tretje svetovne

»svobodni državljani« in da lahko gredo, »kamor hočejo«. Naj omenimo samo nekaj. Tem ljudem ni dovoljeno vrniti se v vasi, v katerih so živeli pred izgonom, ne smejo se tudi nastaniti v nobeni pokrajini razen temišvarski. Izgnancem iz Banatske Klisure ob Donavi so ukazali, da se morajo naseliti najmanj 100 km daleč od jugoslovanske meje. Pripadnikom naše manjšine je rečeno, da oblasti ne bodo skrbele za njihovo bodočo nastanitev. Sami morajo poiskati občine, ki jih bodo sprejele, sami morajo plačati potne stroške in skrbeti za prevoz svojega imetja z Baragana (čeprav so dobro znani razlogi in okoliščine, v katerih so jih tja izgnali). Odvzete imovine in hiš izgnancem ne bodo vrnili in tudi nobene odškodnine jim ne bodo izplačali.

Ni treba poudarjati, da tako ni moč urediti položaja jugoslovanske narodne manjšine v Romuniji. To so romunski ukrepi, ali bolje rečeno, samo spreminjanje metoda, samo uzakonitev brezpravnega položaja naših ljudi. To bi bila v bistvu uporaba druge variante Baragana. In kar je glavno, takšen način »obravnnavanja« vprašanja izgnancev bi bil samo nadaljevanje razarodovanja naše manjšine. Naši ljudje bi bili primočani naseliti se kjerhokoli v Romuniji, v čisto romunskih vaseh, ne živeli bi več strnjeno, ne imeli bi šol, ne kulturnega življenja, obsojeni bi bili na tih, toda neogibno asimilacijo.

Pri najboljši volji, da bi razumeli notranje težave politične in gmotne narave, na katere zadeva romunska vlada v obravnavanju naše manjšine, ne moremo imeti za stvarno trditve, da so izgnani Srbi »kulaški elementi« in da morajo kot takšni gneti iz romunskih zakonov. Dejstva sama govore nasprotno. Državljanov romunske narodnosti z enakim premoženjem kakor izgnani Srbi niso izgnali iz njihovih hiš (to bi pomenilo poslati v taborišča nad milijon ljudi) in tudi imovine jim niso vzeli. O Madžarih na Ardejskem, Rusih v Kavkazu ali drugih narodih manjšinah v Romuniji sploh ne govorimo, saj se jih nihče ni dotaknil. Vendar pa je mnogo premožnih Srbov ostalo v svojih hišah, ker svoj čas niso posebno nasprotovali gonji proti Jugoslaviji.

Vse to jasno kaže, da se je znašla jugoslovanska narodna manjšina v brezpravnem položaju zaradi jasno določene, sistematične politike, ki jo je uveljavljala romunska vlada proti njej. Vse, kar so naredili v sedmih letih proti naši manjšini, je nasprotovalo ustavi in veljavnim romunskim zakonom.

Jugoslovanska narodna manjšina v Romuniji je bila med vojno do leta 1945 najmočnejša opora romunskih naprednih sil v boju proti fašizmu, v boju za pravičnejši družbeni red. Hkrati je bila tudi stebler politike zbliževanja med narodi Jugoslavije in Romunije. Zato zaslužijo, da jo v pravih izenačitvah z ostalimi manjšinskimi skupinami in državljani Romunije. Manjšinsko vprašanje je treba pravilno urediti tako, da vrnejo ljudem odvzeto imovino in jim dovolijo živeti tam, kjer so živeli prvotno. Obsojene Srbe naj bi izpuščili iz zaporov. To bi pomenilo ne le popraviti veliko krivico, marveč tudi v dejavnih uveljaviti načela, ki so postala v romuniji črta zakona. Ni treba poudarjati, da bi takšna tretje svetovne vojne vračanja samo ugodno vplivala na poročitev sodelovanja med obema sosednima deželama. P. Stojanov

Parlamentarna delegacija SZ v Skopju

Skopje, 8. okt. (Tanjug). Predsednik Narodnega sobranja, Makedonije je sprejel dopoldne sovjetsko parlamentarno delegacijo pod vodstvom predsednika Zveznega sovjeta Vrhovnega sovjeta A. P. Volkova. Predsednik Koliševski je seznanil svoje goste z organizacijo in delom Sobranja in na kratko razložil razvoj te naše republike in uspehe, ki jih je doslej dosegla na gospodarskem in kulturnem področju, kar je člane sovjetske parlamentarne delegacije zlasti zanimalo. Dopoldne si je sovjetska parlamentarna delegacija ogledala cerkev Sv. Spasa in Umetniško galerijo. Lazar Koliševski je pridobil sovjetski delegaciji opoldne svečano kosilo. Takoj po kosilu je delegacija nadaljevala v avtomobil pot v Bitolj, zatem pa z Ohrid.

ARGENTINA ARETACIJA BIVŠEGA MINISTRA

Buenos Aires, 8. okt. (AFP). Bivši argentinski minister za letalstvo, general Juan San Martín se je sinoči prijavil ministru za letalstvo in je bil takoj aretiran. Včeraj je kazenski urgovajsko veleposlanstvo, kamor se je zatekel po padcu Peronove vlade.

PISMO IZ ITALIJE

Kaj pomeni biti povprečen državljan?

Razgovor v Coloseumu — Italijani žive na kredit

(Od našega stalnega dopisnika.)

Po desetih letih smo se znova srečali in zbrali na starem mestu, kamor smo tudi prej često prihajali, da bi se v miru pomenkovali. V Coloseumu, med starimi zidovi, z razgledom na starodavne ostanke arene, kjer se je nekoč bil boj na življenje in smrt, se je začel naš pomenek kar sam po sebi sukati okrog tega vprašanja. Toda o našem, vsakdanjem življenju.

»No, kako pa kaj živite?« sem vprašal stare prijatelje: prvi je zdaj lastnik bara, drugi uradnik v neki izvozno-uvozni tvrdki, tretji pa strojni ključavničar. Vsi so bili nekoč gimnazijci, pa jim je vojna prekrizala račune, povojne razmere pa so jim onemogočile študiranje. Moral so prijeti za delo, da bi se preživljali.

»Kako kaj, kakšno je vaše življenje?« sem jih vprašal. »Boljše, mnogo boljše kakor prej,« se je glasilo približno prvi odgovor mojih prijateljev — »toda, veš, dobro se ni.«

POMAGAJO SI »S KREDITOM«

»Naše življenje je v celoti boljše, kakor je bilo prejšnje. Mi trije se oblačimo po modi, imamo

Rim, oktobra
belega kruha stane 150 do 200 lir, govedina kakih 1800, svinina je še dražja, zimska salama stane 3000 lir, jajce 25 do 35, kar je odvisno od kakovosti, ali je staro en dan ali dva ali tri. Radijski aparat stane 30.000 do 70.000 lir, televizijski kakih 180.000 lir, električni hladilnik 50.000 do 100 tisoč lir itd. Do tu bi bilo vse še nekako v redu.

Zelo draga pa so v Italiji stanovanja in storitve. Stare družine, ki stanujejo še v svojih predvojnih stanovanjih, so na boljšem, ker plačajo za enosobno stanovanje samo kakih 5000 lir mesečno. Takšnih stanovanj pa je malo, a število novih družin je v zadnjih dveh letih prekoračilo milijon. Zanje je najemna skoraj nepremagljiva ovira. Za

avtomobile in motocikle, delajo v prostem času pri zasebnih tvrdkah itd. Teh dodatnih poklicev je nešteto. Največ jih je seveda v mestih. Ta uslužbenec prodaja v prostem času cigarete, drugi dela popoldne pri zasebnem obrtniku kot pomočnik elektrotehniku, tretji je zaposlen kot sofer in podobno.

Ziveti je treba, če pa hočejo ljudje živeti, morajo mnogo delati. Dodatni dohodek 10.000 do 20.000 lir mesečno je slehernemu dobrodošel. Pa tudi to zmeraj ne zadostuje, saj je vsak dodatni poklic negotov. V enem mesecu človek nekaj zasluži, v drugem pa ne. Tedaj je potrebna »pomoč od zunaj« — kredit. V Italiji zdaj ni stvari, ki je ne bi mogel kupiti na kredit: blago, obleke, čevlje, kromčike, pohištvo, stanovanja, motocikle, avtomobile in radijske aparate. Vse, kar je količičaj vredno, lahko dobiš na kredit, in sicer povsod, pri državnih in zasebnih trgovcih, v trgovinah in delavnih. Sistem kreditiranja je v Italiji tako razpreden, hkrati pa tako poenostavljen, da bi ga lahko primerjal kvečjemu še z ameriškim. Kredit dobivajo ljudje proti odplačevanju v 3, 6, 8, 12, 24 in 36 mesečnih obrokih. Na kredit kupljeno blago je seveda dražje, toda glavno je, da ga ljudje dobe.

ZIVLJENJE NA MENICE

Se nekaj je značilno za življenje povprečnega Italijana. Njegovo dosedanje življenje je namreč često vezano na menice. V Italiji podpisujejo in prenašajo od človeka na človeka toliko menic, da so že izgubile svoj pravi smisel, da so postale nekakšen denar, plačilno sredstvo. Ljudje z menicami kupujejo, plačujejo razne račune, poravnavaajo z njimi dolgeve in počenjaajo neverjetne stvari. In resnici je primer, čeprav ga pripovedujejo tu kot šalo, da so našli menico, dolgo natanko dva metra, tako dolgo so jo namreč prenašali s človeka na človeka in toliko podpisov se je bilo nabralo na njej.

Z menico se nekateri dokopljajo tudi do bogastva ali pa do žive polom. Zaradi menice grede nekateri v smrt, eni, ker so se preveč zadolžili, drugi, ker so sprejeli preveč menic in tako, spremenili svoje bogastvo v papirje, ki jih niso mogli vnovčiti. »Takošno je naše življenje. Delamo, brezposelnosti se nam res ni treba bati, pa tudi živimo,« so dejali moji prijatelji na koncu našega pomenka. »Takošno je življenje nas, povprečnih ljudi.«

All naj k temu kaj pripomnim? Ne. Mislim, da to, kar so mi povedali prijatelji, drži in da je bilo povedano objektivno.

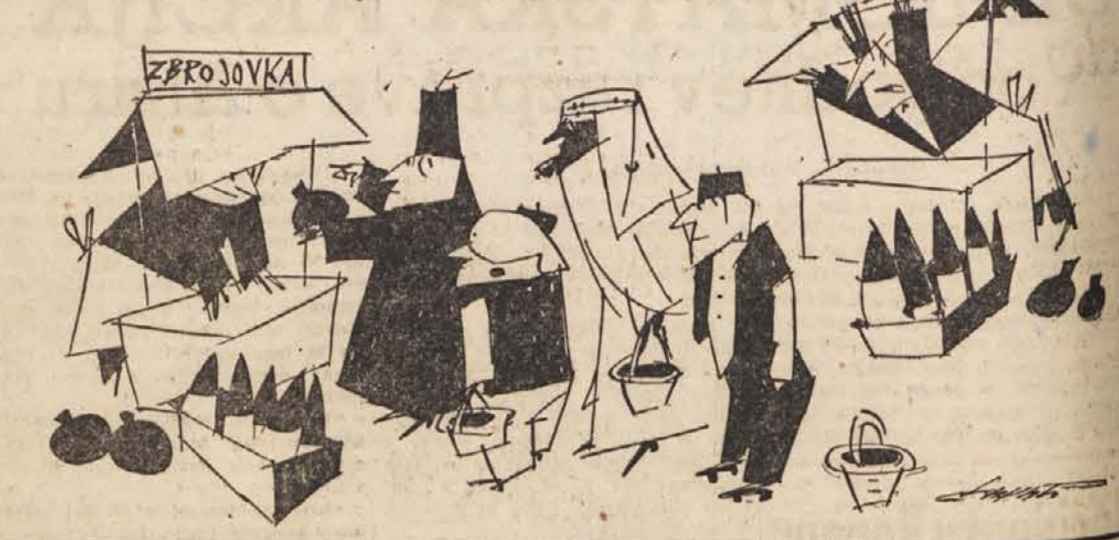
M. Paskuči

V ameriški vojski spet zastopajo črnce

Washington, 8. okt. (Reuter). Član Predstavnika doma ZDA Adam Powell je izjavil, da obstoji rasna diskriminacija nasproti ameriškim črnim vojakom v Franciji, Severni Afriki, Italiji, Španiji, Angliji in drugih državah.

Powell, ki je tudi črnce in ki se je nedavno vrnil s šestmesečnega obiska v ameriških vojaških oporiščih na tujem, je izjavil na tiskovni konferenci, da se je »v ameriški vojski ponovno pojavilo rasno razlikovanje«.

KONKURENCA NA SREDNJEM VZHODU

Srednji vzhod na razpotju

Kairo, oktobra
Sklep egiptovske vlade o nakupu orožja na Češkoslovaškem, pripravljenost Sirije, da bi storila isto, podpora javnega mnenja in večine vlad arabskih držav, kakor tudi dežel, ki so sodelovale na bandunški konferenci, vse to so za nadaljnji razvoj položaja na Srednjem vzhodu izredno važni dogodki.

Ta čisto trgovska pogodba, ki bi jo morali po vseh pravih o normalnih mednarodnih stikih obravnavati kot notranjo zadevo neodvisne in suverene dežele, je vzbudila v glavnih mestih zahodnih držav največje vznemirjenje, tako da je predsednik egiptovske vlade Naser samo v enem dopoldnevu sprejel pet veleposlanikov in posebnega Dullesovega odposlanca Geoga Allena.

Ni dvoma, da se razvijajo tokrat na Srednjem vzhodu, zlasti v Egiptu kot največji deželi tega dela sveta, dogodki, s katerimi se bliža, kakor je rekel Naser, »konec gospostva, ki je trajalo še predolgo«. V zgodovini se zmeraj dogaja, da sodobniki težko razumejo dogodke in dogajanje svojega časa. Tokrat je znana arabska iznajdljivost in bistroumnost pripomogla sodobnemu svetu, da je spoznal globok pomen sedanje kakovostne spre-

membe. Gre za težaven proces osvobodjanja izpod stoletnega tuje gospostva in odvisnosti, v katero so zašli Arabci že v srednjem veku, ko so propadle njihove prve narodne države in skupnosti. Odtlej do konca druge svetovne vojne je bilo gospostvo zahodnih držav vzlic formalno neodvisnim deželam nedotakljivo, zahodne države pa so tudi hotele, da bi bilo absolutno.

To je bilo najbolje videti prav v krepitvi narodnih vojsk — temeljnih poroštev neodvisnosti in suverenosti dežel. Pritisk, potiskanje in vojaške pogodbe in zveze, grožnje, to so bili glavni pogoji zahodnih držav, če bi hoteli Arabci dobiti orožje. Zato ni čudno, da so nekateri vojaške in policijske enote arabskih držav še zdaj oborožene s puškami iz viktorijanske dobe. Sklep, da bodo orožje kupili drugod, je privedel Egipt in arabski svet Sred-

njega vzhoda pred veliko kriz-potje njune zgodovine. V tem primeru nikakor ne gre za željo, da bi prešli od vpliva enega bloka pod vpliv drugega, marveč za razbijanje blokovskih odnosov v tem delu sveta. Egipt in Sirija načeljuje tistim malim in nerazvitim arabskim državam, ki še zdaj dobivajo pravico do enakopravnosti v mednarodnih odnosih in ki nujno čedalje bolj vplivajo na razvoj srednjevzhodne in svetovne politike na splošno. Vodilne sile iz blokov se čedalje bolj razburjajo, ker izgubljajo vpliv na te, še večeraj odvisne, zato pa tudi poslušne vlade, ker to v bistvu ogroža ravnotežje odnosov, sloneče doslej samo na vojaški sili glavnih tekmecev.

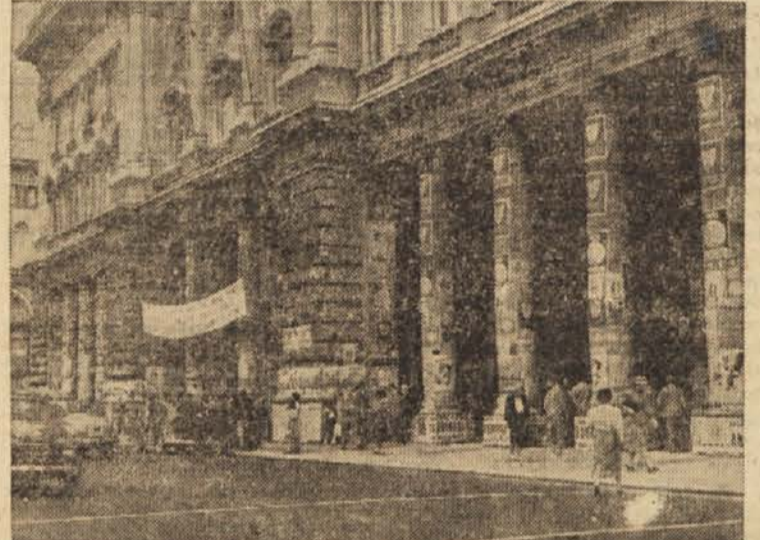
Ni naključje, da sta Egipt in ves arabski svet z največjo napestostjo sprejela glasovanje o vključitvi alžirskega vprašanja v dnevni red letošnjega zasedanja OZN. Javno mnenje in vodilni ljudje teh dežel sodijo, da je to glasovanje jasno pokazalo, da je nevdružna blokovska razdelitev sveta, ki so jo upostavile in ki jo podpirajo velesile. V Egiptu opozarjajo na glasovanje posameznih ameriških, pa tudi evropskih držav, o katerih so mislili, da se ne bodo smele upreti gladišem zahodnih držav.

Glavno, okrog česar se suče sedanja dejavnost vseh opazovalcev dogodkov na Srednjem vzhodu in v Egiptu (močnih obveščevalnih služb, tujeja kapitala, petrolejskih družb, diplomatov in politikov), je vprašanje: ali bo Naserova vlada kos pritisku in poskusu, da bi se vmešavali v notranje zadeve Egipta, ali bo vztrajala na poti, ki jo je ubrala in po kateri žele hoditi tudi drugi.

Z. Pečar

Zaupna vest o reorganizaciji indijskih držav

New Delhi, 8. okt. (Tanjug). — Davišnji delhijski časnik so objavili doslej strogo zaupno vest o priporočilu komisije za reorganizacijo indijskih držav. Namesto 29 bo imela Indija samo 16 držav, dve področji pod upravo centralne vlade in štiri »teritorije«, tudi pod upravo centralne vlade. Reorganizacijo držav so priporočili na podlagi jezikovnih narodnih skupin, upoštevali pa so upravne in zemljepisne razmere. O priporočilu komisije bo razpravljajal parlament na prihodnjem zasedanju.

Rim: pročelje galerije

tudi svojo »Lambreto«. Hodimo na izlete, včasih tudi v kino, seveda v cenejši.»

V teh besedah je največ resnice. Življenje v Italiji se je v primerjavi s prejšnjim precej spremenilo. Življenjski standard se je v celoti dvignil. Na ulicah srečujemo elegantno oblečena dekleta, žene, moške in otroke. Trgovine so polne blaga, dobrega in slabega, dragega in cenega. Ko se znoči, zažari mesto v neonski reklami in povsod mrgoli motornih vozil. Kolone avtomobilov, motociklov, avtobusov, trolejbusov in tramvajev zapirajo pešcem pot. Vse to vidiš, vse to je resnica, ki objektivno pričča o znatnem napredku Italije in delnem zboljanju standarda. Vendar pa to ni pravi odgovor na vprašanje, kako žive povprečni ljudje.

Začnimo kar pri plačah. Povprečna mesečna plača znaša v Italiji kakih 35.000 lir. Vsota je precejšnja in sodeč po cenah mnogih potrebščin, kar zadovoljiva. Moška srajca stane kakih 1800 lir, žensko perilo 1500 do 2000, narejena moška obleka 12 tisoč do 15.000, zimska 16.000 do 30.000 lir. Usnjeni izdelki so nekoliko dražji. Čevlji stanejo 3000 do 7000 lir. S hrano pa je drugače. Hrana je draga. Kilogram

enosobno stanovanje plačujejo po 17.000 do 20.000 lir mesečno. Vedeti pa moramo, da so v Italiji stanovanja mnogo manjša kakor pri nas, celo manjša od naših po vojni zgrajenih. Zato se štiričlanska družina nikakor ne more zadovoljiti z enosobnim stanovanjem. Najeti mora dvosobno; najemina za takšno stanovanje pa znaša v novih hišah najmanj 22 tisoč do 30.000 lir mesečno.

Povprečna plača 35.000 lir torej štiričlanski družini, ki je v Italiji povprečna, ne zadostuje. Računati moramo namreč, da potroši za najemnino, plin in elektriko najmanj 25.000 lir. In če računamo, da porabi za prehrano najmanj 800 lir dnevno ali 24.000 lir mesečno, bi morala znašati povprečna plača kakih 49.000 lir oziroma 14.000 več, kakor znašajo povprečne plače. In vendar si ljudje nekako pomagajo.

MNOGO DODATNIH POKLICEV

Od plače v Italiji ni moč živeti. To velja malone za vse, pa naj bodo uradniki ali delavci, v zasebni ali državni službi. Zato si ljudje pomagajo z dodatnimi poklici. Mnogi trgujejo z vsem, kar jim pride pod roko. Kupujejo in prodajajo vlihotapljene tuje cigarete, tujo valuto, stare in nove tekstilije, preprodajajo

M. Paskuči

Segnjevova vlada se je rodila ob srečni uri: veter iz Ženeve je obetal relativno pomiritev notranjega in zunanega vzdušja, medtem ko je neposredna bližina poletnih parlamentarnih in političnih počitnic vsaj v prvem obdobju vladne dejavnosti zagotavljala mirno akcijo, brez polemike in kontrastov. Prvi ognjeni krst je tako vlada doživela šele zdaj — v skupščinskih debatah o proračunu zunanega ministrstva. Opozicija, posebno leva, je na padla zaradi nedejavnosti in nespretnosti v obdobju intenzivnih mednarodnih stikov. Pri teh napadnih vladnih skupnih niso pokazale posebne ognjevitosti, niti pripravljenosti, da bi branile vlado. Videti je bilo, kakor da so se vsi na tihem strinjali s tem: Italiji se ni posrečilo prilagoditi niti pridružiti svoje zunanje politike kompleksu mednarodnih akcij in procesu popuščanja svetovne napestosti, a posebno ne pogostejšim mednarodnim stikom pred Ženevo in po njej. Na podlagi te skupne sodbe pa so se stranke razlikovale med seboj tako glede pobud za to sodbo, kakor glede poti, ki bi jih morale politika palače Chigi ubrati.

Razlog za to zaostajanje italijanske politike v procesu mednarodnega popuščanja je precej preprost: v palači Chigi sploh niso verjeli, da gre za popuščanje. Sovjetske pobude so sprejeli nejevolno, ženevski snodovi pa so jih zalotili nepriljubljeni in zato presenetljivi. Šele z zamudo se je Martina posrečilo sprostiti nekatere akcije; odpoval je v London, da bi se pri Macmillanu podrobneje seznanil s položajem in nameni zgodnjih velesil; svojemu moskovskemu veleposlaniku Di Stefanu je veljal, naj da sovjetski vladi vedeži, da morebitnega povabila, naj bi italijanski zunanji minister obiskal Moskvo, ne bi slabo sprejeli; voditelju socialistov Nenniju pa je zaupal nalogo, naj prouči možnosti za izboljšanje italijanskih državnih odnosov z Moskvo in Pekinom.

Prva skupina, ki je nastala iz vrst grončijevcev, levih demokratov, levih liberalcev in socialnih demokratov, je prišla do izraza tudi v nekaterih pobudah predsednika Segnija. Ministrski predsednik si je preko ministra Martina prizadeval predvsem zagotoviti sodelovanje Italije v preletih mednarodnih stikov in posvetovanjih, ker je videl, da ne zadostuje samo sodelovanje na sejnih Atlantskega pakta. Tako je prišlo do zahtev, naj bi nemudoma sprejeli Italijo v OZN, potem do prošnje, naslovljene na Macmillana, naj bi Rim redno obveščal o stikih in pobudah zahodnih velesil, in naposled do predloga Moskvi, naj povabi šefa palače Chigi v goste. Nadaljnji korak je bila potrdjena mislija v Pekingu in Moskvi, zapuena enemu izmed voditeljev leve opozicije Nenniju. V vrsti razgovorov je Segni pooblastil Nennijske naj pri sovjetskih in kitajskih voditeljih prouči možnosti za izboljšanje odnosov. Italijanska vlada predlaga, naj bi najprej razvili gospodarsko in kulturno izmenjavo. Zatem bi bil Rim celo pripravljen priznati pekinško vlado, čaka bi edinole, da bi Francija to storila pred njim.

Stiki z Nennijem, zatem pa tudi zaupanje malone državniške mislije voditelju socialistov, so pomenili za italijanski položaj v notranjih in zunanjih odnosih. Zato je bila reakcija nasprotne skupine v vladnem bloku zelo nagla in odkrita. Najprej so očitali Segniju uradne stike z Nennijem in rušenje odnosov, ki ločujejo vlado od opozicije. Predsednika vlado so skušali spomniti na dejstvo, da je

Sestinsedemdesetletni Ben Arafat na letališču tik pred odhodom iz Maroka. Spremljal ga je general De Latour

RIM IN ŽENEVA

še avgusta nacionalni svet demokratične stranke smatral kakršni koli pakt ali sodelovanje z Nenniem za nemogoč, ker je le-ta neločljivo povezan s komunisti, ki so nepopravljivi sovražniki demokracije in krščanstva. Zadeva pa se ni ustavila samo pri teh očitkih. Spremembe v orientaciji italijanske politike, praktični uspeh zasedanja ministrov Skupnosti za premog in jeklo v Haagu, ker niso dosegli nobenega uspeha v zvezi z gospodarsko integracijo, zatem pa tudi vrsta premikov v drugih evropskih deželah — vse to je privedlo do vsestranske zasnovane mednarodne nasprotne akcije. Na čelo te se je postavil Vatikan, medtem ko so njeno uveljavljanje zaupali predstavnikom druge, tako imenovane »centralistične grupacije« v rimskem vladnem bloku.

Temu je sledila cela vrsta notranjih in mednarodnih akcij. Na zasedanju predstavnikov demokratičnih strank v Salzburgu je tajnik italijanske klerikalne stranke Fanfani imel glavni referat, sloneč na naslednjih težah: proces popuščanja mednarodne napestosti je hudo ogrozil položaj katoliških sil v Evropi, zlasti je ogrožen proces integracije »male katoliške Evrope«, zato je treba popolnoma vskladiti akcije katoliških strank, blokirati sovjetske pobude in prekiniti posamezne stike zahodnih dežel s Moskvo, je Šelba izjavil. »Popuščanje napestosti je nevarna taktika, ki jo je treba odkloniti. Da bi se postavili po robu komunizmu, moramo braniti vero za svoje krščanske ideale. V Ženevi je prišla do izraza samo sprememba sovjetske taktike.« Takoj za Šelbo je v Nemčiji odpoval Fanfani, da bi se sestal z Adenauerjem in drugimi demokratičnimi voditelji. Š seboj je že nosil konkretne načrte glede vskladitve dejavnosti katoliških

političnih sil v smislu salzburških tez. Skupini okrog Fanfanija in Šelbe sta skupaj s skupino Paeciardiovih republikancev in desnih republikancev začeli kritizirati Segnija zaradi popuščnosti nasproti levi opoziciji in pomanjkanja »evropske ognjevitosti« v zunanji politiki.

BELEZKA

Več odgovornosti do žgočih vprašanj!

Večina referatov in razprav na III. gostinstvo-turističnem zboru Slovenije, ki je bil v torek in sredo v Piranu, je bila zanimiva in poučna ter je nakazala koristne smernice kolektivom v tej pomembni gospodarski veji.

Tega pa ni moč reči o referatu člana predsedstva Republiškega zbora sindikata gostinstvo-turističnih delavcev tov. Lojzeta Donže. Njegovo poročilo je govorilo o odnosih gostinstvo delavcev do gostov oziroma obratno. Bilo je odjek na javno kritiko, ki je v letošnji turistični sezoni udarjala po tistih posameznikih v gostinskih in turističnih podjetjih, ki so v svojem obnašanju z inozemskimi gosti pozabljali na svoje človeško dostojanstvo, nacionalni ponos, socialistični patriotizem, ugled našega gostinstva in turizma ter hkrati zanemarjali tudi potrebo domačim gostom.

Umestno je bilo, da je zbor, ki so se ga udeležili predstavniki sindikalnih organizacij in gostinstvo-turističnih organizacij iz vseh krajev Slovenije, postavil na svoj dnevni red tudi ta problem, za katerega se upravičeno zanima tudi širša javnost. Pričakovati pa bi bilo, da se bo referent lotil tega problema z občutkom za objektivnost in kritičnost, da bi referat skrbno in natančno analiziral to pomembno vprašanje in pomagal razpravi izluščiti pravilne smernice za bodoče delo.

Toda referat, ki ga je na III. zboru prebral tov. Lojze Donža, problema ni obravnaval na tak način, temveč je v osnovi združil v nenalostno ter obsojajoče javne kritike nekaterih nepravilnosti v letošnji turistični sezoni, češ da je bila ta kritika pavšalna, nepravilna in žaljiva za gostinske delavce. Poročilo je trdilo, da vsi napori gostinskih delavcev z vodenjem sprčo pavšalne kritike v dnevnem tisku, da članke o gostinstvu dostikrat pišejo ljudje, ki o gostinstvu nimajo pojma. Dalje je poročilo trdilo, da servilnega vedenja nekaterih gostinskih delavcev pred inozemskimi gosti in zapostavljanja domačih gostov v Sloveniji ni bilo mnogo opaziti, razen morda v nekaterih izrazito turističnih krajih. Potrebno je torej — pravi poročilo — da bodo o gostinskih problemih, o nepravilnih pojavih v gostinstvu pisali gostinski delavci sami, češ da bo to prav gotovo mnogo bolj objektivna kritika in samokritika, kakor pa če jo napiše nekdo, ki je zato prejel honorar. V isti sapi, ko je poročilo javno kritiko odklanjalo kot neupravičeno, pa je samo priznavalo, da so v gostinstvu ponekod še pojavi, ki škodujejo ugledu gostinstva, da gostje niso zadovoljni, da nekateri gostinski delavci zapostavljajo goste, ki ne dajejo napitnine, pretirano pa se klanjajo gostu, za katerega vedo, ali pa pričakujejo, da bo dal napitnino. Skratka, ta referat je bil nekakša zmes trditve, protitrditve, izmikanih, napadanja in zaobjanja dejstev. Le v posameznih odstavkih se je poročilo skušalo nekoliko resneje približati problemu, vendar brez zadostne doslednosti. Spričo takšnega obravnavanja vprašanja je zato tudi dobro namenjen poziv, ki zahteva, naj bodo gostinski delavci vlnudni in dostojni do gostov, da pa pri tem ne smejo nikdar pozabiti na svojo narodnost, ponos in ugled, izvenel kot podena fraza.

Resnici na ljubo je treba ugotoviti, da so bile nekatere javne kritike negativnih pojavov v gostinstvu in turizmu zaletave, ne dovolj konkretne, pretirane in celo zgrešene, kar je bilo že ugotovljeno na nekem sestanku med zastopniki gostinskih delavcev in predstavniki tiska.

Strinjati se, dalje, s tistim delom referata, ki hoče povedati, da imajo tudi gostinski delavci svoje težave (mnogi ne morejo izkoristiti svojih dopustov, opravljajo naporno delo, pri čemer je nekdo izračunal, da prehodi natakov v 8 urah službe 30 km, itd.), da si nekateri gostje marsikaj upajo na račun gostinskega oseba itd. Strinjati se, da je treba prikazovati javnosti tudi to plat zvana, da je treba kritizirati tiste, ki kakorkoli omalovažujejo in podcenjujejo napore ljudi, ki delajo v tako pomembnih panogah za naše gospodarstvo, kot sta gostinstvo in turizem. O teh stvarih bi bilo res treba več pisati.

Ne morem pa se strinjati z nekaterimi ugotovitvami v referatu tov. Donže, ki so izvenle v tem smislu, kot da je javna kritika posameznih nepravilnosti, ki so jih zagrešili posamezni gostinski delavci, udarjala po gostinstvu in turizmu nasploh ter kar od kroja po vseh gostinskih in turističnih delavcih na le po posameznikih. Takine trditve ne prikazujejo stvarni pravi luči ter speljujejo pozornost od resničnih problemov v borbo z mlino na veter.

Večina kritike je namreč v osnovi pravilno osmisljevala žgoče nepravilnosti, ki so bolele naše delovne ljudi in patriote. Zato je posvem nepravilno in škodljivo zavračati in obsojati — samo zaradi tega, ker je bil le del kritike pretiran ali zgrešen — že kar uso kritiko. Od suhe stree nikdar ne kaplja in, če ne bi bilo škodljivih pojavov, ki so globoko žalili naše delovne ljudi, tudi ne bi bilo toliko javne kritike, kot jo je bilo. Takšno zavračanje kritike, kot smo jo slišali v referatu tov. Donže, pomeni zgolj zatiskanje oči pred pojavi, ki jih na ta način seveda ni moč odpraviti. Nasprotno, takšno ravnanje nudi naravnost potuho nadaljnjim nepravilnostim, zato ga ni moč molče prezreti.

Nekateri diskutanti so v razpravi na zboru izrazili sodbo, da je bil referat tov. Donže preester in da je vseboval preveč pavšalno kritiko tiska. Toda ni najpaznejše to, ali je bil referat preveč ali premalo oster. Tudi ne gre v prv vrstici za žaljivi ton v nekaterih odstavkih referata (pisanje za honorar); tak ton je stvar dostojnosti in kulturne ravni tistih, ki se lotevajo obravnavanja katerega problema v javni razpravi. Gre predesem za nekaj bolj pomembnega: za to, da je treba pred zborom, ki je predstavljal okrog 7000 v sindikatu včlanjenih slovenskih gostinskih in turističnih delavcev, obravnavati probleme z bolj izbruhanim čutom za objektivnost in odgovornost. Sazlo na ta način je moč probleme pravilno analizirati, postaviti usako stvar na svoje mesto, odpraviti nepravilnosti in prispevati k razvoju tako pomembnih gospodarskih vej, kot sta turizem in gostinstvo.

Mnogo boljke kot ta referat, pa je na III. zboru gostinstva in turizma obravnavala problematiko dokaj plodna razprava.

MIRO ZAKRAJSEK

KJE BOM KUPIL ZVEZEK, KJE KNJIGO?

S posvetovanja republiškega odbora sindikata grafičarjev

Republiški odbor sindikata grafičarjev je v četrtek sklical sestanek zastopnikov Sveta za prosveto in kulturo LRS, Združenja grafičnih podjetij, društva učiteljev in profesorjev, Državne založbe in nekaterih proizvodnih podjetij papirja, da bi skupno obravnavali problem izdajanja učbenikov in pravočasne ter zadostne preskrbe učencev z zvezki in šolskimi knjigami.

Prvi vtis na tem sestanku je bil tak, da bi letos v taki ostri obliki vprašanje učbenikov in zvezkov lahko odpadlo, če bi se vsi navzoči tako lepo zbrali že meseca marca. Že takoj na začetku so na sestanku ugotovili, da v naši republici ni foruma, ne osebe, ki bi skrbel za koordinacijo tega vprašanja in forsiral pravočasno ter pravilno rešitev. In po mojem je to osnovni vzrok, kajti, da je to vprašanje pereče, so začeli razpravljati šele letos julija. No, Mladinska knjiga sicer trdi, da že konec maja, vendar naj bo tako ali tako, drži, da bi o tem morali razpravljati že januarja ali najpozneje februarja. Na vsak način bi vsaj ublažili stisko, če bi je že ne odpravili.

Ros je, da se potreba vsako leto večja zaradi večjega števila učencev in rastočega kulturnega standarda, na drugi strani pa kapacitete tiskarn in papirne ne stagnejo, ampak se celo zmanjšujejo. Zmogljivost naših tiskarn se je v zadnjih letih zmanjšala za 19%, za papirnice pa je značilni padec, da ima na primer Papirnica Vevče stroji, ki je v proizvodnji zelo važen, star nad 85 let. Osnovna ugotovitev tega sestanka je bila, da papirja ni dovolj, a z razpoložljivimi kontingenti masiše lo najpogosteje potrebe. V razpravi je Papirnica Vevče dokazala, da je svoje letošnje obveze do predelovalne papirja celo preseгла. Tudi podjetje Karton Ljubljana je proizvodno zvezkov količinsko v redu izpolnilo. Situacije na trgu je poslabšalo še mariborsko podjetje Mepa, ki je kontingent namenjen za predelavo v zvezke za slovenske učence, prodalo drugam s komercialnim izgovorom: »Imamo pogodbe, in če hočemo prodati tudi ostale svoje proizvode, moramo odstopiti tudi zvezke! Če je to v redu ali ni, bodo povedali odgovorni čimtelji, mi stanje samo beležimo. K temu še to, da so prednja leta tudi nekatera trgovska podjetja iz Zagreba in Beograda prodajala po Sloveniji zvezke in krila skoro polovico slovenskih potreb, letos pa je njihova ponudba izpadla.

V Sloveniji obiskuje šole 242.000 dijakov, in če vzamemo, da povprečno porabi na leto šolar 30 zvezkov, ki vsak obsega po 40 strani, potrebujemo letno 7.260.000 zvezkov, ali 635 ton papirja. Državna založba je po svoji prodajni mreži ugotovila, da so letos skoro vsi učenci kupovali le debele zvezke, z najmanj 80 strani. Tako so padli očitki, da se posamezne šole in učitelji »kapricirajo« na take zvezke, ki pa niti niso ekonomični, saj zlasti dijaki v nižjih razredih vseh strani ne popijejo, niti niso praktični, ker jih učenci do novega leta že zapacajo in pomečkajo. Na celotni potrošnji zvezkov pa se takšna masovna porata obestno pozna. Glavni vzrok pomanjkanja zvezkov pa to vseeno ni!

Glede učnih knjig je problem še hušji. Tu so v ospredju tiskarne s svojimi zastarelimi stroji, napravami in majhnimi, dragimi kapacitetami. Do letos je še nekako šlo. Napovedujejo pa in zdaj že čisto resno, da bo prihodnje leto nastal resen problem tiskanja, zlasti šolskih knjig za tuje jezike in učbenikov z algebraičnimi znaki. Potrebno so nužno investicije za nabavo novih strojev. To je ugotovil tudi odbor za prosveto in

Zato so naši učbeniki podvrženi neomenemu spreminjanju in dopolnjevanju, kar se z gospodarske strani sicer zdi potratno, a mnogo pridobimo pri vzgoji. V redu, nič nimamo proti temu, čeprav je praksa povsod v svetu, kjer tudi naslednje svoje pedagoške cilje, da napake in nepravilnosti zbirajo več let in šele po nekaj letih, na podlagi zbrane gradiva, spremena učbenike, medtem ko pri nas le za nekaj strani že ponatisnemo knjigo. Vzgojni moment v takem primeru točje same vzgojitelje. Namreč: ne smeli bi pozabiti na varčevanje, če učitelj zaradi spremembe nekaj listov zahteva knjigo z novo letnico, učence pa mora knjigo starejšega datuma prodati za nekaj par Odpadu!

Za konec k vsemu: Zaključki te konference so bili napisani, a merodajni čimtelji so še vnaprej opozorili, da se drugo leto stanje ne bo zboljšalo, ker papirja še vedno ne bo dovolj. Dokler torej ne bomo povečali kapacitete naših papirnic in tiskarn, bo navarnost stalna. Z ekonomskimi ukrepi, bomo krizo okoli proskrbne učbenikov in šolskih zvezkov lahko le ublaževali. Jak.

Zadovoljiv uspeh Posavskega tedna

Interesenti so pokazali največ zanimanja za izdelke lesne predelovalne industrije ter za kmetijske pridelke, zlasti za zimsko jabolka

Brežice, 9. oktobra

Ko bodo danes v Brežicah zaključili letošnji Posavski teden, bodo lahko napravili kaj lepo in izdatno bilanco. Že doslej je veliko gospodarsko razstavo Posavskega tedna obiskalo nad 8000 ljudi, tako da bo vključeno z današnjim dnevom število obiskovalcev prav gotovo naraslo precej nad 10.000. V propagandnem oziru je torej Posavski teden v celoti uspel. Medtem ko je imel lanski Posavski teden bolj ali manj propagandni in poučni pomen, je letošnji znatno razširjen. Posavski teden je s svojo gospodarsko razstavo namenjen tudi trgovini. Ker je letošnja razstava navzlic močni udeležbi industrije vendar v glavnem posvečena kmetijstvu in Posavju, so splošno pričakovani, da bo v komercialnem oziru veljalo največ zanimanja prav kmetijskim pridelkom. Vendar se je doslej pokazalo, da je bilo največ zanimanja in tudi največ kupčij za izdelke lesne predelovalne industrije, zlasti za pohištvo in odlično pisarniško opremo. Razen tega so se kupci posebno zanimali za raznovrstne izdelke tovarne čokolade in

likerjev iz Brestrnice. Sicer velja tudi kmetijskim pridelkom precej zanimanja, zlasti zimskim jabolkom in žlahtnemu grozdju, vendar pa tu še doslej niso dosegli večjih kupčijskih zaključkov. Številni kmetički obiskovalci se najraje zadržujejo na razstavišči Agrotehniko iz Ljubljane, kjer je posebno povpraševanje po brzaparilnikih, raznih sadnih in grozdnihi mlinih, stiskalnicah in črpalkah. Kupčijski zaključki so doslej dosegli okoli 20 milijonov dinarjev, pričakujejo pa, da bodo večji kupni zaključki za kmetijske pridelke napravljeni še danes. Ne-

koliko skromnejša sta bila konjski in živinorejski sejem. Na oha so živinorejci prignali le manjše število glav, ter tudi kupčija ni bila kdo ve kako živahna. Dokler si ti živinski sejmji v okviru Posavskega tedna ne bodo močneje uveljavili, ni pričakovati večjih kupčijskih zaključkov, čeprav so Brežice znane po svojih sejmih za goveje živino in prašiče. Posavski teden bodo zaključili z bogatim športnim sporedom.

V petek je slovenski oktet iz Ljubljane s svojim vokalnim nastopom v dvorani Prosvetnega doma zaključil bogat kulturno-prosvetni spored. Vseh kulturnih nastopov v teh inevih se je udeležilo nekaj tisoč ljudi. (2)

IZPRED SODIŠČA V LJUBLJANI OTROKA JE ŽRTVOVALA DA BI DOBILA MOŽA

Redki so primeri v sodni kroniki, kakor pa je obravnavano le dni Okrogno sodišče v Ljubljani. Čeprav so obtoženci priznavali dejanje in krivdo v zvezi s tem dejanjem, vendar ni bilo mogoče ugotoviti vzročne zveze med njihovim dejanjem in njegovimi posledicami. Hkrati pa ni mogoče razumeti matere, ki je zato, da bi dobila moža, žrtvovala nezakonskega otroka.

Vse to je verjetno bilo tudi vzrok, da so radovedni poslušalci v petek zjutraj in večer ob razglasitvi sodbe nad Kastelice Anico, poročeno Zivkovič, njenim možem Krunom Zivkovičem in Viko Semičevom, napointi veliko porotno dvorano do zadnjega kotička.

Eneden račun Krana Zivkoviča in Semičeva, ki sta sklepala že na spomlad 1953. leta, kako bi se znebila nezakonskega otroka Kasteliceve, ki je bila tedaj še Zivkovičeva ljubica, kaže, da niti Zivkovič niti Semičeva, ki je sama mati dveh nezakonskih otrok, nista videla ničesar drugega kakor svoje lastne koristi.

Zivkovič se je namreč hotel znebiti tega otroka, ker ga je imela Kasteliceva z nekom drugim, in je postavil to kot pogoj za poroko Kasteliceve, Semičeva pa, ki je bila z ljubljena v Zivkovičevoga prijatelja, se je hotela s tem, da bi tega otroka pomagala spraviti s sveta, prikupiti Zivkoviču, da bo posredoval pri svojem prijatelju, da bi jo poročil.

Vse to se je nekaj časa pletlo za hrbtom Kasteliceve, kmalu pa sta tudi njo pridobila za načrt. Vsi trije so potem iskali morfijski, da bi v njej otroka umorili. Semičeva je bila pri tem še posebno aktivna. Začela se je zanimati, kje bi morfilj dobila. Obrnila se je na nakariko Velkavrhovo, s katero sta si bili dobri, in ta ji je dala nekaj tablet, za katere je Semičeva mislila, da so res morfijski in da bo lahko z njimi dosegla svoje zločinski cilj. Z vednostjo Kasteliceve je začela tablete dajati otroku med čajem in mlekom. Zilko je bil na ta način v nadaljevala tudi Kasteliceva sama, in otrok je po nekaj dneh umrl.

Kasteliceva se je nato tudi poročila. Semičeva pa kljub svoji podlenosti ni dosegla ni »formalne« zakona, kakor se je izrazila na glavni obravnavi.

Stvar bi bila šla v pozabo, saj je bil otrok že nad eno leto v grobu, če dejanja ne bi bila izdala pisma, ki jih je pisala Kasteliceva Zivkoviču v Mariboru. Ker pa ona ni bila edina, ki ji je bilo mogoče Zivkovičevemu svetu, je ljubostnost dekleta, ki ga je hotel Zivkovič pustiti na cedilu, razgallala to strašno dejanje nad nedolžnim otrokom in spravila vse udeležence tega dejanja na zatožno klopo. Obravnava je pokazala, da sta Krano Zivkovič in Semičeva glavna nosilca nedopustljivega dejanja. Kasteliceva pa, ki se tudi ne bo mogla bahati s čisto pretečlostjo, da je bila mati, ki tega imena prav gotovo ne zasluži, čeprav ima že petletnega nezakonskega otroka.

Sodišče se je v tridnevni obravnavi trudilo razvozlati krivdo obtožencev v tem dejanju in izreči pravično kazen. Toda glede na to, da so izvedenci izključili, da bi bili dajali Semičeva in Kasteliceva otroku morfijski in so morale biti tablete, ki jih je užival otrok, nek drug, manj škodljiv preparat, je mogoče reči le, da so storilci storili vse, kar so mislili, da bo otroka ugonobilo. Smrt pa verjetno le ni nastopila zaradi njihovega prizadevanja. Zato je sodišče vse tri obtožence obsodilo le zaradi poskusa uboja. Velkavrhovo pa je zaradi pomanjkanja dokazov oprostil.

Ormoška mladina je imela prvo konferenco

Minulo nedeljo se je mladina nove občine Ormož zbrala na prvi mladinski konferenci. Do septembra mladina ni imela svoje organizacije, čeprav je marljivo delala v različnih društvih. S formiranjem nove občine v Ormožu je bil imenovan tudi pravilniški odbor, ki je v enem mesecu organiziral šest novih mladinskih aktivov, in to: v Ormožu, Veliki Nedelji, Ivanjkovcih, Tomažu, Kogu in Mlačavžu. Mnogokje je bilo delo težavno, toda s požrtovalnostjo članov pripravljajnega odbora je uspelo.

Na konferenci, ki ji je prisostvovalo približno 70 delegatov iz vseh novo ustanovljenih aktivov, so izvolili občinsko vodstvo, delegate za okrajno konferenco v Ptuj in sprejeli mnogo sklepov, kakor tudi tekmovalni program CK LMS. L. G.

Okrog trideset članov mladinskega aktivja se je na predvečer prvega maja zbralo v mali sobi v pritličju. Marjan Klemenc-Andrej je dajal zadnja navodila. Povedal je, da ga je mestno vodstvo obvestilo, da bodo Italijani okrepili patrulje. Zaradi tega je bilo treba pomnožiti straže. Tik pred odhodom na ulico okrog dvajsete ure je mladince zalotil prefekt Pogačnik. Mladinci so mu zagrozili in ga postavili pred vrata. Akcije ni skušal preprečiti. Naloga aktivja iz Učiteljskega doma je bila, posniti z listki Žibertovo ulico, del Medvedove in del Celovške ceste in popisati stene z gesli ter nalepiti lepake.

Dolga kolona oboroženih z letaki, minijem, zastavami, barvanji, čopiči, slikami Tita in Stalina ter s »Poročevalci« je krenila iz Učiteljskega doma. Andrej je šel na čelu. Straže so bile postavljene, znaki dogovorjeni. Vsa je imel določeno nalogo, določen prostor. Z nasprotnega konec ulice se je zadržalo zvižganje. Na planincih, kar je bilo znak za nevarnost. Hitro se je kolona pomaknila v senco hiš, tako č. i. je šla italijanska patrulja

OB ODKRITJU SPOMENKA 39 SKOJEVCEM IZ NEKDANJEGA UČITELJSKEGA DOMA V njih je bila velika vera v lepšo prihodnost

Odlomka iz zbornika »Mladost v boju«

Danes bodo odkrili spomenik 39 padlim mladincem iz nekdanjega Učiteljskega doma v Ljubljani. Ob tej priložnosti je klub »Klemen-Kosmač« izdal knjigo »Mladost v boju«, ki priča o zgodovini revolucionarnega dela gojencev. Iz te knjige priobčujemo dva odlomka o uspehih akcijah mladinskega aktivja v domu.

Prvega decembra, ko je OF proglasila praznovanje narodne enotnosti, so se izkazali mnogi gojenci Učiteljskega doma. Ta dan so vsi odšli v šole v prazničnih oblekah, brez šolskih knjig in potrebščin.

Ena največjih demonstracij tega dne je bila na Dvorazredni trgovski šoli v Gregorčičevi ulici. Demonstracija v I. a razredu sta organizirala dijak Miloš Poljanšek in Alojz Šoštarič, gojencev Učiteljskega doma. Točno ob deseti uri je Alojz Šoštarič z izposojeno uro stopil za kateder, kjer je ravno predaval zgodovino profesor Dermastja, in mu dejal: »Gospod profesor, tudi vi veste, da je danes ob deseti uri demonstracija proti italijanski in drugim okupatorjem v Jugoslaviji! Zato vas in vse druge pozivam, da demonstriramo z enominutnim molkom! Vsi dijaki so vstali in eno minuto molali, le profesor Dermastja je sedel. Ta

Direktor šole profesor Gogala je izvajal na starše in dijake izreden pritisk, vendar je bil uspeh prav minimalen. V I. a razredu so se vpisali v GILL in nadaljevali šolanje le trije. Tudi v drugih razredih ni bilo bolje. Dijaki iz Učiteljskega doma so na ta dan sodelovali pri demonstracijah tudi na učiteljski in na III. gimnaziji za Bežigradu. Na III. gimnaziji je imel razred, ki ga je obiskoval Zlatko Stepančič, pouk v popoldanskih urah. Zato so tudi demonstracije izvedli popoldne, in sicer med telovalno уро, ki jo je vodil profesor Drago Ulaga. Ob določenih uri je eden od dijakov zaklical »mirno, in vsi so obstali mirno in molče. Ko je profesor videl, za kaj gre, je tudi sam stopil v pozor, in tako skupno z dijak-jak manifestiral. Zaradi enotnega nastopa dijakov in profesorja je ta manifestacija ostala brez negativnih posledic.

Kakor vsako leto so tudi 1945 v Učiteljskem domu slovesno praznovali 1. maj. Praznovali so ga z veliko akcijo na predvečer samega praznika. Za to prilož-

koj po končani uri pa je v I. a razredu bila proslava, na kateri je govoril dijak Jurij Perišič in kjer so vsi skupaj zapeli »Hej Slovani...!« Enake proslave so bile ob istem času v vseh razredih Dvorazredne trgovske šole. V nekem razredu so ob deseti uri imele dijakinje ravno predavanje iz italijanščine. Predaval je Italijan Cassano. Ko so dijakinje dan znamenje vstale in molčale, je Cassano kar podivjal, in ko ni ničesar opravil, je teklen na komisariat, kjer je dosegel, da so Dvorazredno trgovsko šolo takoj zaprli.

Policijske kakor tudi šolske oblasti so na tej šoli takoj začele preiskavo, vendar zaradi visoke zaostit dijaštva niso mogle odkriti organizatorja demonstracije. Po treh dneh preiskave so vse izključili in ponovno so se vpisali lahko le tisti, ki so vstopili v GILL.

Razgovor o zdravju in boleznih

Nekaj o sladkorni bolezni

Sladkorna bolezen, diabetes, ni prav nič redka. Diabetikov je na svetu na milijone. Njihovo število narašča iz leta v leto. Ze to dejstvo samo vzbuja skrb.

Sladkorna bolezen je dejansko tudi socialna bolezen, saj kažejo statistike, da je v Franciji 250.000 diabetikov, na Nizozemskem 50.000, v New Yorku samem pa 70.000. Tistih, ki ne vedo, da imajo to bolezen, je prav tako mnogo. Tudi pri nas je to število razmeroma visoko in sodeč po nekaterih opazovanjih in podatkih, čedalje bolj narašča.

Diabetes je socialna bolezen tudi spričo drugih mnogih činiteljev, socialnih, gospodarskih, poklicnih in vzgojnih. Ti činitelji so zelo važni za pravočasno ugotavljanje te bolezni kakor tudi za pravilno zdravljenje.

Sladkorna bolezen je za zdravniška eno izmed najbolj zapletenih in najbolj zapletenih poglavitj patologije. Da bi jo dobro raz-

meli, je potrebno predvsem precejšnje znanje iz fiziologije, patologije in terapije, potrebna pa je tudi solidna medicinska kultura in praksa.

Za laike je sladkorna bolezen malone neznan področje. O njej imajo kaj pogosto napačne, popačene pojme, ki utegnejo biti zelo škodljivi, kadar gre za diabetika ali za kandidata za to bolezen. Zato je potrebno več govoriti o tej bolezni in iz tega napraviti del zdravstvenega izobraževanja. Pravilna propaganda v tem oziru je doslej obrodila sadove v mnogih deželah, posebno še v ZDA.

Vedeti je treba, da je sladkorna bolezen čisto, v 25 odstotkih primerov dedna. To pomeni, da pri vsakem četrtem diabetiku najdemo v podatkih o njegovi družini diabetes ali debelost (se pravi motnje v prehrani tkiva, ki so podobne diabetesu).

Skratka, eden izmed glavnih činiteljev, ki olajšuje to bolezen, je dednost, prav tako pa so k tej bolezni nagnjeni tudi debeli ljudje, zlasti tisti, ki jedo mnogo sladkih jedi, pa tudi tisti, ki mnogo sedijo, ki se malo gibljejo in ki imajo veliko skrbi.

Te bolezni se obvarujemo — to velja zlasti za tiste, ki so k njej nagnjeni spričo dednosti —

s splošno telesno in duševno higieno, z zmernostjo pri jedi, zlasti kar se tiče sladkih in močnih jedi. Mestni ljudje morajo čisto iti v naravo ali pa se ukvarjati s športom. Prav tako se morajo izogibati živčnosti in skrben.

Z vidika evgenike ni priporočljivo, da si diabetik izbere svojega zakonskega druga iz družine diabetikov. Glede otrok diabetikov pa je važno, da že zgodaj v tem oziru pazimo nanje.

Sladkorna bolezen je bolezen žleze pankreasa. To je žleza v obliki jezika, ki jo najdemo za želodcem. Njena vloga je v zunanem izločevanju, ki odteka v črevesje, in v »proizvajanju« insulina, ki je hormonske narave in ki se neposredno izloča v kri. Če je insulina premalo, pride do sladkorne bolezni.

Znano je, da se v prebavnih organih sladkor in škrob kakor tudi del maščob in beljakovin spremeni v posebne vrste sladkorja, v glukozo. Le-ta deluje kot gorivo v zapletenem stroju človeškega organizma, nekako podobno kakor bencin v avtomobilskem motorju — medtem ko se neizrabljeni del glukozе kopiči v obliki sala ali kot glikogen v jetrih in mišicah. Toda

niti do presnavljanja niti do nabitiranja glukoze ne more priti brez pomoči insulina, brez tega izločka ščitne žleze. Zakaj? To je še skrivnost.

Odvzeti insulin, je dejal neki zdravnik, pomeni za organizem isto, kakor če pri pečji zapreš dimnik — ogenj ugaša.

V ščitni žlezi so skupine »insulov«, okrog milijon posebnih celic. Če te celice ne delujejo normalno, postane človek silno žejen, pogosto in obilno izloča seč. Prav tako se naglo utruji, vsaka, pa tudi najmanjša rana se težko zaraste. Kar naprej je lačen, lahko je, kolikor hoče, pa bo vendar hujšal. Zakaj? Zato, ker se zaradi pomanjkanja insulina hrana v organizmu ne presnavlja in tako mora organizem uporabiti svoje rezerve. Organizem zaradi lakote dobesedno odmira, in sicer vzlic obilni prehrani.

Dr. Vandjel Tasič

Slika kaže dve moderni obleki za letošnjo zimo. To sta obleki oblike etujla. V glavnem so taki modeli izdelani iz jerseyja v vseh mogočih barvah. Seveda pa je za tak kroj potrebna zlasti vitka linija

Trapezoidni plašč, ki ga lahko izdelamo iz starega ponošenega plašča

Tudi to je dobro vedeti

Gotovo smo v zadregi, kadar ne vemo koliko blaga potrebujemo za kričo, bluzo, jopico, kos perila in slično: če nam pri tem ne more pomagati nitj prodajalec. Je treba stopiti najprej k šivilji ali h krojaču po nasvet. Spodnji podatki bodo zato dobrodošli ob takih priložnostih.

Zenske obleke:

Za preprosto žensko obleko 3 m enojne širine za slaboto postavu, za bogatejšo žensko obleko 4 m za slaboto postavu.

Za preprosto žensko obleko 3,5 m za močnejšo postavu — za bogatejšo žensko obleko 5 m blaga za močnejšo postavu.

Za dvodelno žensko obleko od 2 do 2,5 m dvojne širine (vsa porazje meta so za obleke s kratkimi in tričetrtinskim rokavi).

Bluze z dolgimi rokavi 2 m za srednjo postavu, s tričetrtinskim rokavi 1,75 m, s kratkimi rokavi 1,5 m, s kimonu rokavi 1,25 m.

Kriča, gladko ozko (z eno gubo)

70 do 80 cm dvojne širine (160 cm enojne širine). Kričo pliširano, najmanj dve dolžini dvojne širine blaga. Zelo bogato pliširano 5 dolžini enojne širine.

Kostum, 2,5 m blaga dvojne širine, Podloga 2 m svile enojne širine in platna 0,50 m za mehko izdelavo.

Zenski plašč, 2,5 m blaga dvojne širine, 4 m svile enojne širine.

Veljni jopič, 4,5 m impregnirane blaga ali svile enojne širine, za podlogo 2,25 svile enojne širine.

Dežni plašč (dvojni) do 10 m blaga ali svile enojne širine ali 5,50 m blaga za zgoraj in 4 m svile za podlogo.

Za moške in otroške obleke ter perilo bomo objavili meta prihodnjič.

Nasveti

Milo je najboljše sredstvo za čiščenje kože. Zato moramo tudi obraz umiti zmeraj z milom, zlasti potem, ko je bil izpostavljen prahu. Marsikateri menijo, da koža na obrazu mila ne prenese in da imajo zaradi tega različne izpuščaje. To je samo njejga razne izpuščaje. To je samo v primerih, če je koža izredno suha. V vseh drugih primerih pa škoduje koži parum, ki ga mila vsebuje. Zato je za obraz najboljše milo, ki ga uporabljamo za dojenčke.

Morda imate vrt in pridelujete fižol. Nekaj bi ga radi shranili za zimo. Naberite mlad fižol še brez zrna, ga lepo očistite in vrzite za 7 minut v krop. Ocedite ga, dobro zbršite med krpami in ga naložite na leso, na katerih ga sušite. Postavite ga lahko tudi po kosu v pečico. V nekaj dneh bo fižol suh. Hranite ga v papirnatih vrečkah ali v vrečici iz blaga. Pred uporabo morate fižol namakati en dan. Tako posušen fižol ni dober za solato, zelo dober pa je v omaki.

Limonin sok, malo razredčen z vodo, je zelo dober proti popnenju žil, če nam krvave dišni ali če imamo parodontozo.

Zavesa poživijo stanovanje

Zdaj ko se bliža zima, je že čas, da operete zaveso, če tega še niste storile med letom. Najprej jih namočite v mrzlo vodo, le-to dvakrat menjajte, da sperete ves prah, nato jih namočite in pustite čez noč v milnici. Naslednji dan jih polijte z vročo vodo in zmenčajte. Če so zaveso tanjšje in prozorne, jih polijte z milnico. Če so debelejšje, jih pa zavite v rjuho in skuhaite. Ko so zaveso prekuhanane in oprane, jih dobro izperite in poskrobite.

polovice okna. Za kuhinjsko okno jih zbršite z moko čunjjo ali pa jih sperite in dobro osušite.

V sobi so lahko zaveso nameščene različno. Če imate dovolj blaga, imate lahko samo eno zaveso na oknu. Ta naj bo zato

vsaj malo nabrana ali pa naj ima spodaj volano, ki jo bo krasilo. (Skica 2.)

Zaveso so lahko tudi dvojno na enem oknu. Le-te so še bolj bogate, če imajo ob straneh še zastore in enakega blaga kot je oblečen divan ali naslonjači. Stranske zaveso, če jih tako imenujemo, so lahko za okras. Lahko pa so tudi uporabne in sicer tako, da z njimi zvečer zagnemo okna.

V dnevni sobi pa ni potrebno, da je zavesa zelo bogata. Veliko krat imamo pod oknom kaj postavljeno: šivalni stroj, mizo za učenje, divan in slične predmete. Zato bo lepa krajša zavesa, ki ne sega do tal. (Skica 4.) Ta je bolj praktična, ker v dnevni sobi največ prebivamo in jo moramo zato tudi največkrat pospravljati in čistiti. Zato naj bo zavesa v dnevni sobi krajša, enojna ali dvojna. Vedno bo lepa, če bo oprana in zlikana. Če bomo gledali, da bodo zaveso čiste, oprane, tepo zlikane in morda poskrobijene, bo to najlepši in najbogatejši okras okna, sobe in stanovanja.

Varčevanje na nepravem mestu

Navadno se začne že navezogradaj, ko nam zdrkne zadnji zliček mila očišči lijak in si nimamo s čim umiti rok. V kuhinji so seveda spet zmanjkale skakanje sice in tja. Ko pa že stojimo z ono nogo na cesti, nam odleti gumb, ki smo že večerj opazilo, da se je držal le še na eni nitki. Prišiti ga ne utegnemo. Spet bi zamudila službo, sicer pa, kdo bo v tem neredu lakal še šivanko in aukanec. Varnostna zaponka! Tudi te ni nobene pri rokah. V naglici pač nekako smemo obleko in žo nas ni več doma.

V tramvaju pa nato sedimo kot na iglah, ker vsak hip pričakujemo, da se nam bo zgodilo kaj neprijetnega zaradi odtrganega gumba. In tako gre potem naprej. Vzrok takim neprijetnostim je pa samo varčevanje na nepravem mestu in pa malomarnost.

Vidimo na primer, da gre zobna pasta že h koncu. Vezalke v čevljih so že tudi skoraj raztrgane. Toda, danes bo že še šlo nekako. Jutri bomo pa kupile druge. Jutri navadno spet pozabimo ali pa ne utegnemo in tako ostanemo na vsem lepem brez te ali druge vsak dan potrebne drobnarije. V omari imamo samo par nogavic in z nakupom odlično tako dolga, da ostanemo potem lepega jutra brez nogavic, ker so nam na tem edinem paru zdrknile zanke po celi nogavici.

Kar premislite, ali stane več, če si nekaterih drobnarij nabavite boljko, da jih imate vedno nekaj za vnaprej. Saj ne boste zaradi tega porabile prav nič več mila, če ga boste imele kosček ali dva v omari, ni več vžigalce ne boste požgale, če jih bo v predalu več škaflice. Isto velja za varnostna zaponka, igla, elastiko, sukanec, zobno pasto, vezalke za čevlje in še za marsikatero drobnarijo.

Polnjena cvetača

Cvetačo skuhamo v slani vodi in, ko je mehka, jo vzamemo iz vode, jo položimo v kozice ter zabelimo z razbeljenim maslom in drobtinami. Posujemo jo še z narezano šunko ter poljemo s smetano, v kateri smo raztopili jajce. Postavimo jo za nekaj minut v pečico, da jajce zkrkne.

Cvetača kot divjačina

V ustrezno količino slane vode narežemo rumeno kolobarbo, koronino peteršilja, majhno čebulo in ko voda zavre, položimo vanjo celo cvetačo, ki jo kuhamo do mehkega. Cvetačo položimo na krožnik, medtem ko drugo zelenjavo pretlačimo. V koscici pripravimo svetlo pražnjeno, dodamo vso pretlačeno zelenjavo, nekoliko paradiznikove mize, malo zalijemo in pečemo, da zavre. Omako poljemo po cvetači. Tako pripravljeno cvetačo postavimo na mizo s krompirjem ali makaroni.

Katere čebulice bomo sadili?

Do lanskega leta so lahko tisti, ki narciase poznajo, samo v mislih doživljali lepoto, ki so jo glede teh rastlin pogrešale oči. Pri nas žal še ni gojiteljev, ki bi nudili trgu lepe vrste okrasnih čebulnic. Lani pa je ljubljanska semenarna (Semenarna Ljubljana) uvozila precejšnje število odličnih vrst in sort čebulnic, zlasti narcisa in tulipanov. Tudi letos ima dovolj teh priljubljenih cvetlic, ki ne bi smele manjkati v nobenem vrtu. Kakor tulipanji so tudi narciase silno hvaljene za siljenje posimj in za razno spominjati. Priljubljenost so zlasti trompetovke, ki so tudi glede vzgoje zavzela prvo mesto med vsemi narcisami. Le-te uporabljajo oblikovalci vrtov in parkov v velikih količinah za saditve na trate in gredece. Zelo pestre slike nastanejo, ako so narciase v družbi s hruščico (Muscaris) in dvo listino morako čebulico (Scilla bifolia). Takšne trate smemo spominjati pokositi šele tedaj, ko je listje porumenelo, ker sicer narciase hitro usahnejo. Na gredecih, ki jih stalno okopavamo, te nevarnost ni.

jih lahko dobe v ljublj. semenarni. Zaradi izredno lepo oblikovanih cvetov, ki se že marca odpro, jih prištevamo med najlepše spomladanske cvetlice, ki jih lahko gojimo tudi v lončkih. Tiste, ki so jim tulipani všeč, pa so jim sdi vsakoletno izkopavanje in ponovno sajenje čebulic preveč zamudno, hočemo potolažiti s tem, da jim odvetujemo te delo. Tulipani namreč prav dobro sirže 3 do 4 leta brez presajanja. Nabavite in posadite jih čimprej, da se bodo čebulice v zemlji še pravočasno ukoreninile.

Miha Ogorevc

NEPOVABLJEN GOST

V nekaterih želah ljudje ne poznajo obiskovalcev v našem pomenu besede. Gost lahko pride v izgovarjala: »Oprostite, nisem se

Preprosto in moderno opremljen kottiček

hišo ob katerem kolj dnevnem ali nočnem času, ne da bi se mu bilo treba bati, da bi bil nezahčen. Takoj ko gost prestopi hišni prag, postane član družine z vsemi pravicami in dolžnostmi. Če je družina zbrana ob otroku, ki na tleh preizkuša nove igrače, bo tudi gost počenil k njim. Saj mu pa tudi druga ne preostane, kajti nikomur ne pride na misel, da bi poskočil in mu takoj postregel s pecivom, žganjem ali čimer kolj že. Hišna gospodinja mirno opravlja

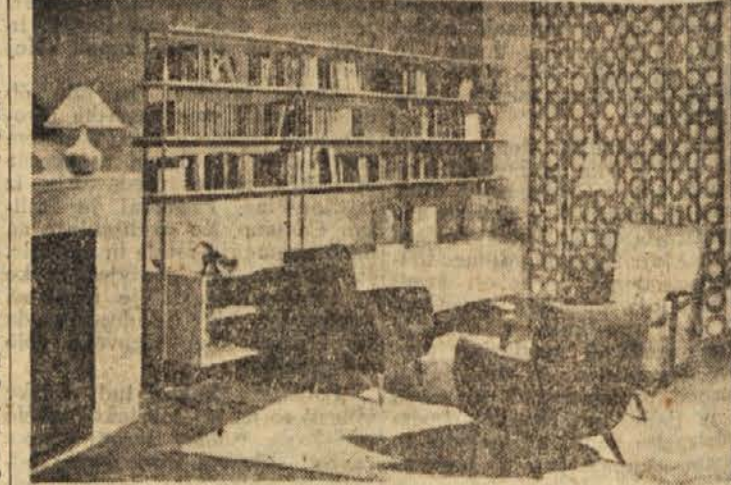
utegnila pospraviti! Sicer pa gost takega opravičevanja niti ne pričakuje. Skratka, ponekod ne počne gostitelji z gosti nobenih ceremonij, vedajo se prav tako, kot se vedejo, kadar so sami in gost se prav tako počuti v prijateljski hiši kot doma.

Marsikdo je že imel priložnost spoznati gostoljubnost srbskega ljudstva. Prav gotovo je bil presenečen nad neprisljeno prijateljnostjo in radodarnostjo. Slovenci smo v primeru s Srbi veliko manj gostoljubni. Vendar že nekoga po-

vabimo, ga skušamo kar najlepše postreči. Tudi gosta, ki je prišel iznenada, skušamo sprejeti prijazno. Le da se nam kaj rado zgodi ob taki priložnosti, da ne znamo prikriti presenečenja nad nenadnim prihodom tujega človeka v hišo. In prijeto vzušuje, ki je pravkar bilo v hiši, zamenja mučna zadrega. Le-ta se še poveča, če je v hiši nered in če gospodinja ni vsaj čisto oblečena in v redu počesana. Ko pa začne gospodinja v naglici pred gostom delati po hiši red in očistiti otroka, da ni pospravil igrač, potem je gostu navadno v hipu žal, da se je pojavil tako iznenada.

V taki mučni zadregi le posedejo domači in gost okoli mize in iščejo in vrtajo sem in tja, kako bi načel pogovor. Gost se nemirno preseda na stolu in zdi se mu, kot da je s svojim prihodom porušil prijeto razpoloženje, ki je nekaj hipov prej bilo v družini. Nato samo še išče priložnosti, da bi se čimprej poslovil.

Prav nobene mučne zadrege pa ne bi bilo treba, če bi znala gospodinja gosta sprejeti brez zadrege, prisrčno in neprisljeno. Saj je res nujno, da se pripravlja na gostov prihod že uro prej ali pa še dlje? Saj ni toliko važno, če je ob gostovem prihodu v hiši vse, kot bi bilo iz skatice vzeto in vse lepo servirano in najboljše pripravljeno. Važno je, da se gost v tuji hiši počuti domače. Zato pa ni treba nobenih dolgih priprav. Potrebno je le malo prisrčnosti in neprisljivosti.

Preprosta knjižna polica in udoben kottiček

Ljubitelje naskalnih vrtov posebej opozarjamo na botanične tulpe, ki

KULTURNI OBZORNIK

VELIKA PREDSTAVA

LESKOVČEVA »DVA BREGOVA«

NA ODRU LJUBLJANSKEGA MESTNEGA GLEDALISCA

Ni dvoma; to je bila velika predstava. Ena najboljših, kar smo jih videli zadnja leta v Mestnem gledališču. Režiser Igor Pretnar je ustvaril tisto pravo vzdušje pravega teatra, ki potegne občinstvo za seboj, ga zamami, da napeto sledi dogajanju na odru.

Ko pa se navdušenje unese, jame zoreti spoznanje: režiser je pravzaprav pokazal samo čednosti neke slabosti, ki ji je ime ekspresionistična drama, ali bolje, drama, ki jo je napisal ekspresionistični realista na začetku svojega razvoja — Anton Leskovec.

Priznati je treba: Igor Pretnar je znal rešiti vse, kar se je rešiti dalo. Ostalo — ostalo je pač obviselo v zraku.

Zakaj? Zato, ker drama ni idejna, niti kompozicijsko, niti stilno enotna. Manjka ji jasnosti v oblikovanju značajev, se bolj v motiviranju njihovega ravnanja. Oba njena bistvena elementa — motiv dveh bregov in poslušni koprnjenje — nista enotno, poslušni koprnjenje imamo čisto opravljen, alogični preobrazbi, kar velja zlasti za podobo in vlogo Kristofa Bogataja. No, pa o tem kasneje.

En breg naj bi predstavljal župana in Kristof Bogataj. Prvi je preveč ploskovito karakteriziran, skrova zgolj ponazoritev določene ideje,

Prizor iz I. dejanja: Polica (Franci Prus) uklepa Rodo (Iva Zupančičeva) in Floreta Brigo (Saša Miklavc)

ne pa dva oseba. Kristof Bogataj pa, sin beškega poglavarja, ki ga določa očec Mauer, na skrivaj pošilja na »oni breg« za gospoda, razlega, kaj ne jano filozofije o tem, kako bo po videnje. Vrh tega je etično nesposoben za vlogo voditelja in rešitelja poslušnih in razaljenih. Rona ga dopolna spozna, saj pravi mater: »On je pravzaprav falot, kakor vsi drugi. Že zato, kar trezen govori kot pridigar, plaja pa dela kakor baraba. Tak bo ostal — kaj torej pričakujete od njega? Tudi Kristofu samemu zabral, da so njegove besede boljše od njegovih misli, da je njegova misel zadržana. In čeprav pravi Mauer, da Kristof, da je z za tri glave višje od drugih, le tega ne izpride niti z besedami, še manj z dejanji. Skratka, beškeški breg je očrtan silno medlo, v velikim, a skoraj vedno volto do nečim ali navno zvencem besedami.

Beškeški breg je sad ekspresionističnega naznanja. Ekspresionisti so bili do nase zaljubljeni v daljce, izredne stvari in ljudi, v ekstotko — in Leskovec ni bil zadnji med njimi. V motivu beškeštvu, ki za je obdelal v »Dva bregova«, zaslediš razen tega tudi motive iz »Beškeške opere Johna Gaya. Tudi naš Mauer, da vzgojiti sina za gospoda, tudi tu so beškeški teatni, vilonovski obsejanjski, toda spričo ekspresionistične manire postavljene v realno okolje, to realnosti pa se povečala eksoitena imena Rona, Floreta Brigo itd.

Leskovec je prikazal abstraktni anarhizem teh ljudi, ki je bil za ekspresionizma v modi kot izraz odpora do objektivne stvarnosti. Ta anarhizem je pasiven, saj izven konca drame kot opozorilo: »Ni prebuda na drugi breg, v drugo drugačno življenje. In še eno je avtor pokazal: omahljivost ljudi iz najnižjih nižjih življenja — lumpenproletariata. Ko nee tretjega dejanja, ko se bešaci nabijajo zdaj h Kristofu Bogataju, zdaj

šve ilke v tej dram. Brez njega bi se zgradila drama, sesula v golo retoriko, zmedeni anarhizem in resignacijo.

Saša Miklavc kot Floreta Brigo je bil v tem igralskem kvartetu nedvomno najboljši. Pretresel je zlasti v drugem dejanju v prizoru s Komposarico in Rono, ter v tretjem dejanju (Floretova pesem ter zaključni prizor, ko udara ja boben).

Rona v interpretaciji Ivo Zupančičeve je bila ena njenih najbolj uspešnih vlog v zadnjem času. Osupnila je, nemara navdušila, a pretresla ni, ker je zvesto sledila Leskovecu. Zato je bil tudi pri njej motiv koprnjenja odrinjen v stran, prvo vlogino pa je igrala demonska polit Roninega značaja. Tistu strani igralske podobe, na podlagi katere bi lahko ustvarila tragični lik, se je še najbolj približala v drugem dejanju, ko pravi Floreti: »Glej zoro rumeno, kako je vsa svetla in hladna! Taka je Rona, sveti in vabl, ogreli ne more.«

Polca Dezman kot Mauer je ustvaril močan lik. Njegov izrazni register je bil obsezen: segal je od prigrigarskega zanosa do očetovske razneženosti, od pristne zalosti, do nebrzdane hitre in samopasne ukazovalnosti. Dobra maska in kretnje so še podkrepile njegov govor, polna nekakšne raskavosti, ki se je prav podajala Mauerjevemu beškeškemu poklicu. Z Mauerjem je Polca Dezman dodal svojemu igravcu Teobaldu iz »Gogea« še eno uspešno igralsko stvaritev.

Komposarica je najbolj realistični lik v dram, kusa Bojčeva ga je oblikovala bez klisejev, ki veseli kvadirjo njeno igr in ustvarila polno, krvno podobo lastne zakotne zganjarnje.

Janez Presetnik kot Kristof Bogataj je bil očitno pravi igralec na njegovem mestu. Njegova vloga v istu. Rona, tina igralska natura, ki je prišla do izraza n. pr. v »Martinu Kaurjusu, se tu ni mogla razviti. Trudil se je, da bi bil prostodušno prireden, (I. dejanje) trudil, da bi bil strasno razvnet (II. dejanje), trudil, da bi bil z za tri glave višje od drugih, pa ni bil ni šlo. Njegova igra je vedel ostajala na površini.

Občutek imam, da se Jože Lončina (Zupan) preveč zanesa na svoj polni, lepo zvenceli glas. Če je to nemara zadostovalo za vlogo gestopovca v »Pisani zlogi«, ni bilo dovolj za vlogo župana. Za tako enosmerne in zato za igralca nič kaj vabilive vloge Lončina ni znal napraviti bolj plastične.

Franci Prus kot Polica je poudaril burkasto plat tega tipa, ki ga je Leskovec karikiriral, predvsem a tem, da mu je položil v usta ducat tujk in uradniški jezik.

Kar zadeva ožjo družino bešev, ki ima v dram predvsem funkcijo, da ustvarja vzdušje beškeštvu, in ki je razen križemsveta brez slehernih individualnih značilnosti, moramo reči, da se je režiserju posrečilo zgne. Si iz njih plastično živo celoto. Tako je Mišo Veber kot križemsvet pokazal nekaj posebnih detajlov, v ostalih vlogah pa so nastopili Franjo Kumer (Razpotnik), Anžel Arčon (Arčon), Marjan Čigoj (Kit), Meta Purgleva (Soba) in Metka Bučarjeva (Muha).

Režiser je storil prav, da je v zadnjem dejanju angažiral namesto statistov skoraj vse preostali ansambel in tako ustvaril dobro kolektivno igranje.

Seena Saša Kumpa je bila preprosta, nevsihiha, kar velja za prvi dva dejanja, v tretjem pa je bila konvencionalna.

JOŽE SIRCELJ

Dobra pobuda za našo mladino

AMD »Zdravko Vrhunc« Ljubljana-Siška znova organizira tečaj za pionirje

Čeprav nekoliko pozno o, funkciji otroka« je v današnjem dnem že minil, so kaptionirji AMD »Zdravko Vrhunc« v Siški sklenili tudi letos — že drugič — organizirati koristen in poučen tečaj za ljubljanske pionirje. Ta tečaj ima namen vzgojiti naše otroke, da bodo znali upoštevati cestnoprometne predpise, hkrati pa se seznanili tudi z moderno vedo, t. j. z avtomobilizmom.

Toda niso samo tekmovanja osnovne naloge tega društva. Funkcionarji in člani se dobro zavedajo, da je pravašnje vzgoje mladine še mnogo večje važnosti, zato so sklenili na

daljševati drugo tradicijo — s potukom naših najmlajših v prometu. Že lani in tudi letos je AMD »Zdravko Vrhunc« organiziral tečaj za pionirje o cestnoprometnih predpisih. Samo leto je uspešno zaključilo, tečaj je položilo izpitne z zadovoljivimi uspehi 46 pionirjev. Kot so nam povedali stariši, so bili s tem zelo zadovoljni.

KAKSNI SO NAORTI?

Na seji v minulem tednu so funkcionarji prav resno razpravljali, kako bodo organizirali tak tečaj. Na tečaj člank je vsem kot vabilo, da bi se vključilo v tečaj čim več pionirjev, ki bodo dobili koristne nasvete in se tudi praktično seznanili z značilnostmi modernega prometa. Kako bodo to organizirali? Najprej bodo pripravili predavanja in jim teoretično prikazali vse pozitivne in negativne strani dogodkov na naših cestah. Prikazati jim nameravajo pomankljivosti, groba krčenja predpisov in vse, kar je potrebno za vedenja na cesti. Vse tečaj bo temeljil na izkušnjah sedanjih dvoih že opravljelih tečajev. Pionirji pa bodo imeli dejmako možnost, da bodo imeli na naših cestah dogaja in seveda tudi to, kar se ne bi smelo dogajati.

GREMO SE DALJE...

Društvo pa ho nameravajo samo to, da bi vzgajalo otroke o osnovnih principih našega prometa, temveč ima namen organizirati tečaj za pionirje-gimnazijce, ki so absolvirali tečaj o cestnoprometnih predpisih. Povabil jih bodo k drugemu pouku, kjer jih bodo seznanili z motorji, s čimor bodo ti pionirji dobili tečaj in do motosporta in postali verjetno nekoč dobri šoferji ter motoristi, morla celo dirkači.

S čim pa nameravajo še postredni pionirjem (kratki teoretični predavanja) si bodo pionirji ogledali tudi razne avtomobile kot »Kaposorjce«, »Avtoobnova« in »SAR«, kjer bodo lahko nazorno videli, kako pridejo na ob obrtniki od posameznih delov do kompletnega avtomobila ali tovornjaka.

Pobuda ADM »Zdravko Vrhunc«, ki za lahko uvrščamo med najbolj dolanva društva v tej panogi športa, je vsakakor hvalevredna in jo ne smemo preostati korak k popredku našega avto-moto športa. Vredno bi jih bilo posnemati, če

PO POSVETU ZVEZE ŠPORTOV SLOVENIJE

ŠPORTU MESTO KI MU PRIPADA

Izvrstni rezultati gradbene akcije Ljudske mladine Jugoslavije.

(Nadaljevanje iz sobotne številke)

Predvsem v manjših krajih se dogajajo primeri, da duhovščina nameroma zavira organizirani šport. Zakaj? Znani so nam primeri, ko duhovnik po končanem verouku da svojim »ovčičem« žogo za igranje. Žogja je torej tisti magnet, s katero duhovnik obrzi mladino. Če bi prišlo v tem kraju do organizirane športne dejavnosti, potem bi se to sredstvo spjavalo po vodi.

MLADINSKA ORGANIZACIJA IN ŠPORT

Tam, kjer je športna dejavnost mladine najmanj razvita, lahko ima odločilno vlogo za izboljšanje tega — mladinska organizacija. Le-ta ima za svojo osnovno nalogo združevati in vzgajati mladino. Tista mladina, ki je že vključena v športnih organizacijah ali društvih TVD »Partizan« in enem pogledu še nekako organizirana in se vzgaja, seveda pa je tu najno, da tudi mladinska organizacija sodeluje. Za tiste kraje pa, kjer se šport goji le »divje«, ali pa o športu sploh ni govora, in kjer ni ljudi, ki bi bili pobudniki za ustanavljanje športnih društev ali klubov, tam pa je mladinska organizacija med prvimi poklicana, da ustvari športno rodovitna tla.

MLADINA NA DELU

Po sklepu plenuma Ljudske mladine Jugoslavije je sedaj dolžnost mladinskih organizacij, da s prostovoljnimi delom svojega članstva pomagajo pri gradnji novih športnih objektov in naprav. Ta akcija se je že začela v letošnjem letu in že sedaj lahko govorimo o velikih uspehih. Naj navedemo samo nekaj števk, ki jih je v svoji razpravi na posvetu Zveze športov Slovenije navzočim posredoval sekretar CK LMS tov. Kropušek. V zadnjih šestih mesecih je bilo v Sloveniji zgrajeno 12 mladinskih akcijami 26 gometnih igrišč, 125 igrišč za odbojko, 14 stadionov, 27 telovadšč, 6 domov, 4 skakalnice, 7 strelišč, 2 bazena in 2 kegljišča. Te akcije se še nadaljujejo, dosedajni rezultati pa nam dovolj jasno pričajo o njihovem uspehu. Tako pobudo mladine ne srečamo drugje v svetu.

MARSIKAJ BO TREBA POPRAVITI

Dejavnost športnih društev ima svoje dobre in slabe strani. Ne moremo sicer to trditve posplošiti na vse, vendar kaj pogosto srečamo primere, o katerih je najno, da se malo zamislimo. Po navadi društva nastajajo tam, kjer so za to dani ustrezajoči pogoji, in sicer materialna sredstva, dovolj mladine, strokovnega kadra, so na razpolago objekti in naprave, skratka vse tisto, kar je najno za uspešno delo športne organizacije. Srečamo pa tudi primere, ko nastaja v istem kraju športno društvo ali klub zgolj iz klubskih namenov ter ta povzroča samo neuspeh športne dejavnosti v tem kraju. Druga slaba stvar v dejavnosti nekaterih športnih društev in klubov pa je to, da so rekordi in rekorderji alfa in omega. V takih primerih je delo z mladino postranska stvar.

NEKAJ O TEKMOVANJH

Društvo ali klub, ki z neko svojo vrsto sodeluje v republiški ali državni ligi, porabi skoraj vsa svoja sredstva za ta tekmovanja ter mu za ostalo ne preostane nič. Tu spet trpi mladina, ki se s svojo kvaliteto še ni povzpela v »svezni rang«. V takem primeru se očitno odstopa od osnovne naloge športne dejavnosti. Prav za-

rad, tega bi bilo najno, da se najde za tekmovanja taka oblika, da bodo dosegljiva za vsakogar in da zaradi njih ne bo trpel delo organizacij. Lep primer za to so nam bili atleti na Dolenskem. Društva, ki delujejo v tem delu in imajo v svoji sredini atletske vrste, nimajo namreč toliko sredstev, da bi se lahko udeleževali »velikih tekmovanj«. Tekmovanja pa so potrebna; zato so tu našli drug izhod. Organizirali so tekmovanja za prvenstvo Dolenske ter tako svojim članom omogočili, da se kosajo s tekmovalci iz drugega kraja, pri tem pa niso potrebovali ne vemo kakih velikih denarnih sredstev.

OH, TO KLUBASTVO

Ze prej smo govorili o tem, da neke nazivajo klubi ali društva zgolj iz klubskih namenov. So pa tudi primeri, ko v začetku tega namena ni, se pa klubastvo pojavi kasneje, ko sta n. pr. že dve društvi v svoji polni dejavnosti. Včasih se ti primeri pojavljajo zaradi osebnih interesov posameznih funkcionarjev iz obeh klubov, potem zaradi prehoda tekmovalcev iz kluba v klub itd. Za

zatrzanje takih primerov lahko rečemo, da smo storili veliko premano. Se dane lahko naštejemo veliko primerov, ko se funkcionarji med posameznimi klubi sploh ne poznajo, razen tega pa tudi svoje članstvo vzgajajo tako, da le-to goji nekako sovražstvo do drugega kluba. O tem se je sicer že mnogo pisalo, sedaj pa je čas, da se take stvari že v kalu zatro. (Se nadaljuje)

SLOVENSKO-HRVATSKA ODOJRKARSKA LIGA

Olimpija — Ljubljana 3:0

Ljubljana, 8. okt. — V tekmovalni hrvatsko-slovenske odbojkarke lige sta se danes popoldne pomerila na igrišču »Ljubljane« v Siški mestna rivala Olimpija in »Ljubljana«. Zmagala je Olimpija z rezultatom 3:0 (15:10, 15:10, 15:11). Igra je bila slaba in nezanimiva, obe moštvi pa brčkone zaradi dejstva nista mogli pokazati vseh svojih sposobnosti. V vseh treh nizih je najprej prišla v vodstvo »Ljubljana«, kar ji pa vseno ni zaobstovalo, da bi osvojila vsaj en niz. Sodli je Cirman iz Ljubljane.

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA

Pred zadnjo oviro

Se zadnjič bodo košarkarski sodniki pozvali igralce na svoja mesta. Košarkarsko prvenstvo je pred tem. Moštva so zbrala še zadnje sile za uspešen zaključek letošnjih naporov.

Predzadnje kolo ni bilo kolo presenečenj. V Beogradu in Ljubljani so se pomerili moštvi rivali. V obeh tekmah se zmagali borbenješi, predvsem je močnejša volja do zmage. Partizan in Olimpija sta v začetku vodila, v nadaljevanju pa sta morala položiti orožje pred vztrajnejšimi košarkarji Zvezde in »Ljubljane«. Zvezda si je brčkone — ali je to že desetletje — priborila naslov državne prvače. »Ljubljana« pa je dokončno splavala iz nevarnih vod na dnu lestvice. Zvezdi lahko prekriža račune le še Montażno v Beogradu, a menimo, da je to komaj tolikšna ovira, da bo novi državni prvak že ob počasnju obkrel zmagovito majico.

V senci borbe za prvo mesto sta dajala BSK in Lokomotiva odgovor na vprašanje, kdo je boljši in tako vreden družbe najboljših. BSK je bil

boljši in srečnejši. Lokomotivi pa ostane še, da premaga na domačem igrišču Proleterja.

Visoka zmasa nad Mladostjo ni prinela Proleterju drugega kot najboljšo reziko v kobil. Prvenstvo so že zaigrali v Ljubljani. Mladost pa se je nenadoma znašla v položaju, da bo morala premagati Olimpijo v zadnjem kolu, ali pa se prav lahko poslovi od lige. Montażno je z zmago nad »Mariborom« doseglo planirano število točk.

Vestih sprememb v zadnjem kolu ni več pričakovati. Negativost vlada le v spodnjem domu. Partizan prihaja branit v Ljubljano le svoj ugled. Zato imajo domačni drevi ob 19.30 na igrišču v Siški več možnosti, da zmazajo in tako v slajnem finišu dosežejo svoje nekdanje položaje. »Ljubljana« lahko prehiti še Olimpijo, če le-ta izgubi v Zagrebu z Mladostjo, in se tako uvrsti na častno četrto mesto. V Mariboru se bosta »Maribor« in BSK morda skupaj poslovia od zvezne lige. Kdo ve, toliko je bilo v letošnjem tekmovanju presenečenj, da lahko odpove še tako dobro izdelan račun.

RAZGOVOR Z VEZNIKIM KAPETANOM ALEKSANDROM NIKOLIČEM

Obramba — pomankljivost št. 1

Igra je letos boljše od lanske. — Olimpija in »Ljubljana« igrata najlepše

Danes bo končano košarkarsko prvenstvo Jugoslavije. Po dramatičnem kolu na koše si je Crvena zvezda priborila točko prednosti. To prednost mora danes braniti v tekmi z Montażnim. Ne glede na to, kdo bo osvojil prvenstvo, lahko že sedaj ocenimo letošnje prvenstvo. Naprosili smo zveznega kapetana Aleksandra Nikoliča, naj nam pove svoje mnenje. Ali je letošnja košarka boljše od lanske? »Brez dvoma,« je odgovoril zvezni kapetan, »tisti mali« so naglo izboljšali svojo kvaliteto in prav to je vplivalo, da je letošnje prvenstvo zanimiveše od vseh dosedanjih.

Kje tedi vzkak napredka malihe? »Sleherno moštvo ima svoj način igre. Vrhu tega so klubi dobili nove mlade in nadarjene igralce. Pa tudi visoki igralci niso nobena redkost v današnjih tash. Edinole Proleter jih nima. Zato pa ima izvrstne strolice.« Ali so med novinci tudi taki, ki bi se utegnili uvrstiti v državno moštvo? »Vsekakor. Lantje (Olimpija), Kapelj (»Ljubljana«), Radović (Partizan) in Spljak (Mladost) lahko ob solidnem delu kaj kmalu obtečejo državni dres.«

Kako gledate na to, da se devetkratni prvak Crvena zvezda s tolikim naporom drži na vrhu lestvice? Ali ni mar postredni zastoj tega moštva? »To je težko reči. Mislim, da je Crvena zvezda letos počasneje napredovala kakor ostala moštva. Vendar je šlo nekako naprej, dasiravno je Crvena zvezda prav med prvenstvom spremeniša svoj način igre. To se je

vsakakor moralo zrealiti tudi na rezultatih.

Katero moštvo igra po vašem mnenju najlepše? »Olimpija in Ljubljana.«

Kakšne pomankljivosti so se razkrile na prvenstvu? »Obramba je naša največja pomankljivost. Vsa moštva in celo reprezentanca zelo lahko prejemajo koše. Ne gre za slabe branilce, marveč za njihovo nepazljivost. To je vprašanje, ki ga bo treba rešiti s skupnim naporom trenerjev in igralcev.« S.

Vsak dan nagradno žrebanje

24.9. - 9.10. 1955

Advertisement for a lottery drawing. It features a circular logo with the letters 'GR' and the text 'I. OBRTNIŠKI VELESEJEM NA »GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU« V LJUBLJANI'. Below the logo, it says 'KORISTITE POPUST NA TELEZNIČI' and '25%'. At the bottom, it lists 'VSEM OBISKOVALCEM I. OBRTNIŠKEGA VELESEJEM!' and 'Vstopnice s spodaj navedenimi številkami so na vsakodnevem nagradnem žrebanju na I. Obrtniškem velesejmu zalele lepe dobrote ter zato dvignete najkameje do 31. oktobra v razstavišču pisarni »Gospodarskega razstavišča«.

Z OTVORITVE LETOŠNJE DRAMSKE SEZONE

Stane Sever, Vida Juvanova in Elvira Kraljeva pred zaključnim prizorom Millerjeve drame »Lov na čarovnice«

DNEVNE NOVICE

Objava. Po odloku Zveznega zdravstva sveta (Ur. l. FJRJ 37-55) je potrebno popisati vse zdravstvene delavce, ki so dovršili medicinsko ali farmacevtsko fakulteto ter kakršnokoli srednjemu medicinsko šolo. Prav tako je treba popisati vse babice. Zaradi tega pozivamo vse zdravstvene osebe z navedeno strokovno izobrazbo, da se prijavijo na delovnih mestih, kjer so zaposleni. Tisti pa, ki so zaposleni izven zdravstvenih ustanov oziroma nezaposeleni in tisti, ki so iz raznih razlogov opustili delo na zdravstvenem področju ter upokojenci pa se prijavijo na svojem občinskem ljudskem odboru. Tajništvo za zdravstvo in soc. politiko, kjer stajajo in sicer vsak dan od 9-13 v času od 10. do 15. oktobra 1955. Popis zdravstvenega osebja je po zakonu obavezen. — Tajništvo za zdravstvo Okragnega Ljubljana.

Razstava »Zehel in vilak« je podaljšana do vključno srede, 12. okt. »Plamena«, Kropa.

Dekanat medicinske fakultete v Ljubljani sporoča, da bo javna skupščina Medicinske fakultete v ponedeljek, dne 10. oktobra ob 9 v predavalnici Patološko-anatomskega inštituta, Zaloška cesta 4.

Stomatološka klinika sporoča vsem zobozdravstvenim delavcem na terenu ter vsem zainteresiranim pacientom, da bo v zimskem semestru od 15. okt. 1955 do 30. januarja 1956 sprejela na ortodontsko zdravljenje izključno le najtežje primere motene rasti čeljusti (ortodontskih anomalij). — Vsega bo sprejela 25 otrok, ker dosedaj je štelo otrok, ki so že v zdravljenju, preneha mevo zmogljivosti klinike in laboratorija. Starše otrok prosimo, da ne prihajajo na kliniko direktno brez napotnice krajevne zobozdravnikarje, ker jih bomo morali sicer vračati. Krajevni zobozdravnikarji pa sporočimo, da sprejemamo izključno prošenje, močne prognatje, edrpte grize in motnje rasti čeljusti po operiranih prirojenih defektih neba.

Kjer je potrebna snaga —

gotovo vam pomaga.

Obveščamo vsa podjetja, ustanove in posameznike, zaradi številnih vpraševanj, da je vpisovanje in dopisne tečaje iz osnov knjigovodstva, višje stopnje knjigovodstva in posredne odgovornosti podaljšano do 15. oktobra. Prospektje se lahko zahtevate pri Ljudski univerzi v Ljubljani, Cankarjeva c. 5/III.

Pozor! Odpiranje signalne patente ne ključavnice brez stanovanjskega ključa. Ključavnica je lastni patent podpisane. Namen odpiranja je preveriti zanesljivost ključavnice. Navodila za odpiranje so priložena ključavnici. Odpiranje patente ključavnice bo 18. oktobra 1955 od 14 dalje v restavraciji »Istra«, Ljubljanska ul. št. 33, Zagreb. — Lengelc Tomo.

Krompir ti ne bo gnil, če ga boš posul s preparatom Krosan. Dobiš ga v zadrugi, semenarnah, drogerijah itd. Imaš številne noge? Dodaj kopel »JELA« soli in občutek mladosti ti bo sledil življenje.

VESTI IZ KRANJA

PRESERNOVO GLEDALIŠČE Nedelja, 9. okt. ob 10 in 16: Oskar Wuchner: Pastirček Peter in kralj Brillantini. Zaključeni predstavi za Društvo prijateljev mladine v okviru Teda otroka. Turek, 11. oktobra ob 20: William Inge: »Piknik«, komedija v treh dejanjih (4 slike). Red A in izven, vstopnice še v prodaji. Sreda, 12. oktobra ob 16: William Inge: »Piknik«, komedija v treh dejanjih (4 slike). Zaključena predstava za tovarno »Istra«.

Umrlj so v Ljubljani

Valentin Tenšar, upokojenec. Pogreb bo danes ob 16 na Žalaih.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega nadvse ljubljenskega očka, moža, sina in brata

LJUBA VIHARJA

se najiskrenejše zahvaljujemo darovalcem cvetja ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Prav iskrena zahvala Okragnemu ljudskemu odboru, TNZ in Aeroklubu Ptuj, ki so nam nudili izdatno pomoč v tem težkem trenutku. Iskrena zahvala govornikom za prelepe poslovljene besede. Zalujoča žena z otroki, mama, sestra, brat in ostalo sorodstvo.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA Nedelja, 9. oktobra ob 20: Müller: »Lov na čarovnice«. Izven. Ponedeljek, 10. oktobra ob 20: Müller: »Lov na čarovnice«. Abonma B. Turek, 11. oktobra: Zaprtlo. Sreda, 12. oktobra: Zaprtlo. (Generalka). Četrtek, 13. oktobra ob 20: Garcia Lorca: »Svatba krviv«. Premiera. Izven. Petek, 14. oktobra ob 20: Garcia Lorca: »Svatba krviv«. Abonma E. Sobota, 15. oktobra ob 20: Garcia Lorca: »Svatba krviv«. Izven in za podeljenje. Nedelja, 16. oktobra ob 20: Garcia Lorca: »Svatba krviv«. Izven in za podeljenje.

Druža letošnja premiera v Drami bo v četrtek, 13. oktobra. V režiji in inscenaciji ing. arh. V. Molke bo uprizorjena poetična tragedija španskega dramatika Federica Garcia Lorca »Svatba krviv«. Prevedel jo je prof. Marko Mihnik, osnutke za kostume je prispeval Mija Jančeva, glasbo je napisal Marjan Vodopivec, kotoreograf je sodeloval dr. Henrik Neubauer. Igrajo Mira Danilova, Ivanka Mežanov, Ančka Levčarjeva, Mila Kačičeva, Elvira Kraljeva, Milava Ukmirjeva, Sava Severjeva, Lojze Rozman, Maks Bač, Lojze Potokar, Branko Mlačev, Stane Sever, Ivan Jerman, Jože Zupan, Draga Abadžićeva, Helena Erjavčeva, Vika Grilova, Tina Leonova, Duša Počakaleva, Mihaela Novakova, Marjan Benedičič, Anton Honar, Dušan Skedi. Sodelujejo ba so slušatelji Akademije za igralsko umetnost.

Narodno gledališče iz Beograda bo gostovalo v Ljubljani od 24. do 28. oktobra. Gostje bodo uprizorili v Ljubljani tri dela: dramatičnijo »Gorska venca«, »Koštanec« in »Premiera«. »Madame Butterfly«. — Gostovanje Emilije Georgievne, prvakinje sofijske Opere, in Rudolfja Francija. Izven. Četrtek, 13. oktobra: Zaprtlo. Turek, 11. oktobra ob 19.30: Wolf Ferrari: »Stirje grobljanje«. Abonma red C. Sreda, 12. oktobra ob 19.30: Puccini: »Madame Butterfly«. — Gostovanje Emilije Georgievne, prvakinje sofijske Opere, in tenorista Rudolfja Francija. Izven. Četrtek, 13. oktobra ob 20: Smetana: »Prodna nevesta«. — Zaključena predstava za Tehniško srednjo šolo.

OPERA

Nedelja, 9. oktobra ob 19.30: Puccini: »Madame Butterfly«. — Gostovanje Emilije Georgievne, prvakinje sofijske Opere, in Rudolfja Francija. Izven. Četrtek, 13. oktobra: Zaprtlo. Turek, 11. oktobra ob 19.30: Wolf Ferrari: »Stirje grobljanje«. Abonma red C. Sreda, 12. oktobra ob 19.30: Puccini: »Madame Butterfly«. — Gostovanje Emilije Georgievne, prvakinje sofijske Opere, in tenorista Rudolfja Francija. Izven. Četrtek, 13. oktobra ob 20: Smetana: »Prodna nevesta«. — Zaključena predstava za Tehniško srednjo šolo.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaja Nedelja, 9. oktobra ob 20: Cehov: »Uvas«. Izven. Turek, 11. oktobra ob 19.30: Cehov: »Uvas«. Abonma Turek ponovlenski. Vstopnice so tudi v prodaji. Sreda, 12. oktobra ob 20: Leskovec: »Dva bregova«. Abonma red Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji. Četrtek, 13. oktobra ob 20: Cehov: »Uvas«. Abonma red Četrtek. — Vstopnice so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom Nedelja, 9. oktobra ob 16: Konfino: »V soboto se poročim«, veseloigra, popolnanska predstava; ob 20: Konfino: »V soboto se poročim«, veseloigra, večerna predstava. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 32-886.

Ob izgubi našega dragega

ANTONA BOŽIČA

stavbenika se spominjamo vseh, ki so ljubemu Tonetu lajšali dneve trpljenja, darovalci cvetja, govorniki, njegovih prijateljev in znancev, ki so ga spremili do groba, izrekli sozljive ter drugih način. Vsem naša iskrena zahvala. Trbovlje, dne 7. oktobra 1955. Smatno pri Litiji, Trbovlje, Ljubljana. Zalujoči

KONCERTI

Smetanov kvartet iz Prage koncertira v petek, dne 14. oktobra 1955 izven abonmaja. Na sporedu godalni kvarteti Beethovna, Janáčka in Smetane. Abonanti modrega in belega abonmaja imajo v ponedeljek in torek prednost pri nakupu vstopnic ter ob predložitvi abonmajske izkaznice znaten popust. Slovenska filharmonija sporoča, da ji je uspelo pridobiti slovitega italijanskega pianista Aldo Ciccolinija za ponovitve koncerta, ki je bil v sredo, 5. t. m. za središču abonma: repriza bo v četrtek, 13. t. m. izjemoma ob 19.30 v veliki filharmonični dvorani. Spored listi kot na koncertu prošle sezone. Ponovitve koncerta bo prvenstvo za abonente »reprezence« (O) abonmaja, za katerega sprejeta dneva na blagajna Slovenske filharmonije prijave do vključno 10. t. m. ob rednih urah (od 10. do 12. in od 16. do 18. ure). Od torka, 11. t. m. dalje bodo preostale vstopnice v prosti prodaji v cenah od 350 din navzdol. Opozorjamo občinstvo, da so cene v abonmaju skoraj za 50% nižje od rednih cen vstopnic in imajo redni abonenti še druge ugodnosti pri vseh prireditvah in izdajah Slovenske filharmonije. Aldo Ciccolini koncertira v sredo, dne 12. oktobra za bel abonma. Spored občinstvo, da so cene v abonmaju skoraj za 50% nižje od rednih cen vstopnic in imajo redni abonenti še druge ugodnosti pri vseh prireditvah in izdajah Slovenske filharmonije. Slovenska filharmonija prosi vse abonente, da plačajo I. obrok abonmaja najkmaljeje do 15. oktobra. Slovenska filharmonija opozarja študente, da imajo tudi pri repriznem abonmaju 50% popusta.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za nedeljo, 9. oktobra 6.00 Budnica — 6.10 Vedre in poskočni melodiji — 7.15 Reklame — 7.30 Radijski kolesar in prireditve dneva — 7.35 Igrata orkestra Manto vnu in Cedric Dumont — 8.00 O športu in športnikih: Slovenski rokometiši v novi sezoni — 8.15 Slovenske narodne in domače pesmi in napetiv — 8.00 Otroški predstava: Marceli Aymé: Volk (pravljica) — 9.30 Lahka glasba — 10.00 Družinski pogovori: »Šef Alojzij: Otroci — naš otroci — 10.10 Nedeljski simfonični koncert — 11.15 Oddaja za Beneške Slovence — 11.35 Lahek glasbeni spored — vmes od 12.00—12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00—15.00 Zvešni ste — poslušalci! — vmes ob 16.00 naši lepi deželi: Zvone Kržišnik: Ribiči od zgoraj Savinji — 16.30 Orkestralni spored — 17.30 Radijska igra: B. Shaw: Candida — 18.35 Lahka glasba — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.45 R. Wagner: Tannhäuser, 3. dejanje — 21.00 Kulturni razpored: Razprava z Josipom Vidmarjem ob jubileju — 21.15 V svetu ritmov in melodij — 23.15 od 23.00 iz sodobne simfonične glasbe — 23.15—23.00 UKV program: Pesna glasba — 23.00—24.00 Oddaja za tužino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba)

Poročili so v Ljubljani

Poroče. Pri 06 Ljubljana so se poročili v soboto, 8. oktobra 1955: Stebljaj Franc, trg. pomočnik, in Burja Mihaela, trg. pomočnica; Kozmanšek Karel, torbar, pomočnik, in Krašovec Marija, gospodinja, pomoč.; Zoran Ljotok, študent, in Hrva Vida, tobn. rizer; Novak Ivan, zidar, in Ciglar Marija, delavka; Gorščič Josip, kolar, in Povšič Jožefa, gospodinja, pomoč.; Jordan Branko, strugar, in Sušnik Ivana, šivilja; ing. Kveder Saša, in Vadnov Sonja, uslužbenka; Aleš Bogomir, livar, in Jakob Marija, pletilja; Muzina Vratimir, odvetnik, pripravnik, in Veselj, Sonja, namestnica; Snoj Vincencij, karniolar, in Bernik Marija, knjigovodnica; Tot Valerij, mehanik, in Hlebanja Kristina, gospodinja; Klemenčič Ludvik, čevljar, in Pavšek Silvester, kmečka delavka; Naglič Jožef, kovinar, in Fras Marija, delavka; Pavlič Janez, sofer, in Černe Ana, gospodinja; Perzic Franc, trg. pomoč.; in Meho Antonija, trg. pomoč.; Konec Ludvik, uslužbenec, in Tokavčič Emilija, trg. pomoč.; Zrimšek Alojzij, poklic. gasilec, in Pakj Ana, delavka; Kastelj Alojz, čevljar, pomoč., in Kršovec Jožefa, delavka; Petkovšek Ivan, uslužbenec, in Marišič Marija, kuharica; Perzic Franc, glasbenik, in Stern Eva, dipl. ekonomistka; M. J. Franc, trg. pomoč., in Sajovic Stanislava, delavka; Osonik Stanislav, stroj. delavec, in Korosec Darinka, boln. strožnica; Skrabca Zvonko, mizar, in Tehovnik Majda, gospodinjinska pomoč.; Kajzer Mirko, mizar, mojster, in Lenaršič Jožefa, gospodinjinska pomoč.; Lekša Pavel, uslužbenec, in Skrabca Angela, gospodinjinska pomoč.; Zupančič Janez, mizar, in Zupančič Ana, kuharica; Kosterc Milan, sodnik, in Sklorjanec Marija, stud. filozofja.

SOLSTVO

Varijski tečaj. Društvo za varilno tehniko LRS razpisuje od oktobra 1955 do februarja 1956 naslednje tečaje v Varijskih šolah v Ljubljani in Mariboru: Tečaj v Ljubljani: E-35 od 18. oktobra do 15. novembra 1955; osnovni tečaj za obično varjenje; E-36 od 18. okt. do 15. nov. 1955; osnovni tečaj za obično varjenje; T-4 od 22. nov. do 20. dec. 1955; tečaj za inženirje in tehničke; A-22 od 3. januarja do 24. januarja 1956; osnovni tečaj za plamensko varjenje; A-23 od 3. do 24. januarja 1956; nadaljevalni tečaj za plamensko varjenje; S-17 od 31. januarja do 14. februarja 1956; specialni tečaj za parne kotle in tlačne posode. — Tečaj v Mariboru: E-34 od 13. sept. do 13. oktobra 1955; osnovni tečaj za obično varjenje; E-37 od 13. oktobra do 17. novembra 1955; nadaljevalni tečaj za obično varjenje; S-18 od 21. novembra do 3. decembra 1955; specialni tečaj za varjenje aluminija; A-21 od 9. do 31. decembra 1955; osnovni tečaj za plamensko varjenje; A-24 od 4. do 27. januarja 1956; nadaljevalni tečaj za plamensko varjenje; E-38 od 1. februarja do 4. marca 1956; osnovni tečaj za obično varjenje. — Prijave in informacije: Društvo za varilno tehniko LRS, Ljubljana, Erjavčeva cesta 11, tel. 22-318.

VESTI IZ MARIBORA

DEZURNA LEKARNA Nedelja, dne 9. oktobra 1955: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2. Ponedeljek, dne 10. oktobra 1955: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20. Turek, dne 11. oktobra 1955: lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

KINO

PARTIZAN: Angleški film: »Mladi zaljubljenici«. POREBŽE: Jugos. film: »Voička noč«. UDARNIK: Ameriški barvni film: »Na Rivieri«. STUDENCI: Ameriški barvni film: »Amerikanec v Parizu«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Nedelja, 9. oktobra ob 19.30: Goetz: »Hiša v Montevidesu«. Izven.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE Nedelja, 9. oktobra ob 19.30: Shakespear: »Othello«. Izven abonmaja. Turek, 11. oktobra ob 11: Shakespear: »Othello«. Zaključena predstava za učiteljsko. Sreda, 12. oktobra ob 19.30: Shakespear: »Othello«. Gostovanje v Vojniki. Četrtek, 13. oktobra ob 19.30: Shakespear: »Othello«. Zaključena predstava za I. gimnazijo. Petek, 14. oktobra ob 15: Shakespear: »Othello«. II. srednješkolski abonma. Nedelja, 16. oktobra ob 14: Shakespear: »Othello«. Gostovanje v Topolišču.

VOZNI RED KOČEVJE — TRAVA

Table with columns: Km, Kočevje, Trava, and times. Includes routes like K. 0 15.15 o. Kocevje p. 7.45, K. 1 15.30 o. Stara cerkev p. 7.30, etc.

VOZNI RED BROD NA KUPI—KOČEVJE—LJUBLJANA

Table with columns: Km, Brod na Kupi, Kočevje, Ljubljana, and times. Includes routes like K. 0 4.30 o. Brod na Kupi p. 18.30, K. 1 4.35 o. Fara - Vas p. 18.25, etc.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION« Francosko-nemški barvni film CIGAN-BARON Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Margit Saad, Jean Guetary in Paul Hoy. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA« Francoski film Bela griva Tednik. Predstave ob 15, 16.30, 18, 19.30 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Alan Emery. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Amer. film: »Osamljena pištola«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi George Montgomery.

KINO »VIC«

Ameriški barvni film: »Meč in rož«. Tednik. Filmske novice št. 40. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi James Robertson. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«

Angl. film: »Magnete«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Stephen Murray, Kay Walsh. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »RADIO«

Ameriški barvni film: »Dvigni zaveso«. Predstave ob 16, 18 in 20. Dopoldne ob 10 matineja amer. filma »Pavla«.

»PLAVZ«

Francoski film »Ponoči ljubimca«. Predstave ob 16, 18 in 20. Dopoldne ob 10.30 matineja.

KOROSKA BELA

Ameriški barvni film »Dvigni zaveso«. Predstavi ob 17 in 19.

CELJE »UNION«

Francoski barvni film: »Imel sem sedem hčera«. — Predstave ob 16, 18 in 20.

»DOM«

Francoski film: »Karnavals«. Predstave ob 16.15, 16.15 in 20.15.

KRANJ »STORŽIČ«

Ameriški barvni film: »Meč in rož«. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 8.30 premiera angleškega filma: »Pod rdečim morjem«. Samo danes, ob 10 in 14 ameriški film: »Senca preteklosti«.

»SVOBODA«

Ameriški film: »Senca preteklosti«. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 14 premiera ameriškega barvnega filma: »Pogumen kot Lassie«.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film PRAZNIK V RIMU V glavni vlogi: Gregory Peck in Audrey Hepburn. Predstave: ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10—11 in od 15 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški barvni film »Lahko je ljubiti« V glavni vlogi Esther Williams, Van Johnson in Tony Martin. Režija: Charles Walters. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes in jutri. Ob 19 se predvaja v okviru »Tedna otrok« za komunio Šiška — »Tedna otrok« predel »zredna spodnješolski predel« zredna brezplačna mladinska predstava amer. barvnega filma »Dumbo«.

DROBNI OGLASI

GOSPODINJSKO POMOČNICO, vajeno kuhe, iščemo. Prednost imajo dekleta z dežele. Naslov: Ing. Lobe, Ljubljana, Tobačna ulica 16, 3461. UPRAVNI ODBOR Zdravstvenega doma v Crni pri Prevaljah razpisuje mesto zdravnikarja splošne prakse kot šefa Sektorske ambulante v Mežici. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Dopolnilna plača po pravilniku. Stanovanje zagotovljeno. Eventualni drugi pogoji po dogovoru. Prošnje nastoviti na upravo Zdravstvenega doma v Crni pri Prevaljah. 3453. TAKOJ ZAPOSILMO MIZARJE, koljarje, 2 ključavničarja in soferja za avtobus. »Eian«, Begunje na Gorenjskem. 3437. PRODRAM hiši z vrtom. Miren pri Gorici št. 9. 3449.

RAZNAŠALKO

za raznašanje časopisa v zgodnjih jutranjih urah sprejme UPRAVA »LJUDSKE PRAVICE«.

Hotel VICKI BAUM Sangaj ROMAN. »Nikoli več ne bom sam,« je ponovil. »Nikoli več — je pritrčila Ruth. Takšen se nikoli nisi bil, je pomislila začudeno. Toda Frank sploh ni vedel, da so ga bile ure od jutra do popoldneva tako raznevalne in potisnile k Ruth, da je prvokrat opustil drobne, prikrite besede in izpričal golo čustvo, ki ga je prešinjalo. »Te bombe so bile samo začetek,« je rekel. »Najhujše še pride. Vse sem dobro premislil, Ruth: v Sangaju ne ostaneva. Odpotujeva. To je nesrečno mesto, tako ali tako — »Kakor želiš,« je dejala Ruth ubogljivo. Saj mu ni verjela. »Kam bi pa mogla odpotovati? Tu imaš službo,« je pripomnila preudarno. Frank je potisnil to z eno roko od postelje. »Šit sem Sangaja,« je dejal. »Človeka uniči, verjemi mi, Prtiličkavček. S tri sto dolarji mesečno to ni plačano. Zdad pa še vojna in bombe. In pri tem že vidim, da boš zmeraj tam, kamor bodo padale največje bombe.« »In ti?« je vprašala Ruth. »Jaz. Morda tudi jaz,« je odgovoril raztreseno. »Poslušaj, kaj sem sklenil. Zbeživa. Midva sva strahopetna in jo popihava od tod.«

Kaj nama mar Kitajci in Japonci, a? Kaj nama mar Sangaj? Tu si samo amažeš roke. Vikrava se na prvo ameriško ladjo, ki odpluje od tod, in se odpeljeva na Havaje. Kaj praviš na to? »Havaji — je rekla Ruth samo. »Havaji — je nadaljeval Frank,« to je kraj, kamor sodiva Na Havaje se napotiva.« In vtem ko je to govoril, so zaplesali pred njegovimi zatisnjenimi očmi plešoči prividi, krošnje palm, rože, neskončne plantaže sladkornega trsa, kuljevske pesmi delavcev, zlati dež in naposled Mamo, mlada, na nizkem konjičku, Mamo v pesku na obali, Mamo, ki je plavala pokraj njega, sam pa je bil še čisto majhen deček... »Pravzaprav sploh nisem imel matere, to je bila moja nesreča,« je rekel. Ruth ga je tesneje privila k sebi in ga jela rahlo zibati sem ter tja. »Mamica,« je rekel skoraj neslišno, kajti to je bilo nekaj, kar se ni dalo izgovoriti. »Na Havaje pojdeva,« je ponovil, »moj oči bo že našel nekaj zame. Saj bi lahko živel tudi od nakradenih banan, kokosovih orehrov in rib. Od pečene humahume nupanupaupa,« je rekel in se jel smehljati, ko se je spet spomnil smečnih, pozabljenih imen. »Na Havajih bova nesramno srečna, nesramno in neizmerno, ali hočeš?« je vprašal, se naslonil na komolec in pogledal Ruth vsiljivo in resno, ko da bi bilo težko odločiti se o tem vprašanju. Ruth je bilo začelo skrbeti. »Ali si pil?« je vprašala. Frank pa jo je kar naprej gledal tako resno in ona je majala z glavo, ko da se brani. »Morda ti bom kdaj povedal,« je rekel, »pozneje kdaj.« »Kaj?« je vprašala Ruth vznemirjeno. »Kaj mi boš povedal?«

»Vse,« je odgovoril Frank. Spet je legel k njej, napet in sproščen hkrati; zdaj je slišal, kako njeno srce utriplje ob njegovem senu. »Pticka — je še rekel. Potem se je pomaknil proti njeni glavi in pritisnil svoje ustnice na njeno. Ruth je globoko vzdihnila kakor v spanju. Počasi so se od njih odmikala leta, ločitev, odtujitev, oddaljenost, samota, strah. Ležala sta dolgo tako močljivo in dihala v enakem taktu. Nisem vedela, da je kaj takšnega na svetu, je pomislila Ruth. »Zdaj vidim mnogo mavric — je rekla mnogo pozneje in ne da bi odprla oči. »Molči,« je zamrmral Frank. »Ne govori, nikar ne govori, samo pri meni ostani. Zmeraj — je rekla. Neko je potrkal na vrta, najprej rahlo, potem pa še enkrat, plaho sicer, vendar pa nekoliko glasneje. Frank se je dvignil. »Nikar se ne ustraši — je rekel. »Nič se ne boji! Nič hudega ni — ni hudega naju ne more ločiti. Nič več se nama ne more zgoditi. Nikar se ne boji — je rekla. Ruth ga je začudeno pogledala. »Zakaj bi se bala?« je samo vprašala. Frank je stopil k vratom, pa se je obotavljaval, da bi jih odprl. Neko je potrkal tretjič. Pogladil si je lase, obrnil ključ v ključavnici in odprl. Zunaj je stal maji Japonec v poltemni hodnika. V roki je držal zavitek in se smeje priklonil. »Knjige prinašam,« je rekel. Potem je padla bomba, razdejala hišo, zasula ljudi ter napravila konec strahu, sreči, sovraštvu in življenju. In ničesar več nimamo poročati o tistih, ki smo jih spremljali do sem, razen o min. ti njihovega umiranja.

RAZGLAS

Komisija za razpis direktorskih mest občinskega ljudskega odbora Hrpelje

razpisuje

na podlagi 89. in 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrt (Uradni list FLRJ št. 51-424/53) in 10. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ št. 34-371/55) mesto

UPRAVNIKA

Remontnega podjetja Hrpelje

Pogoji: Gradbeni tehnik z najmanj petletno prakso ali pa višji gradbeni delovodja z najmanj 15-letno prakso v gradbeništvu. — Plača po tarifnem pravilniku.

Prijave je vložiti na Občinski ljudski odbor Hrpelje, Komisija za razpis direktorskih mest do 25. oktobra 1955.

RAZGLAS

Komisija za razpis direktorskih mest občinskega ljudskega odbora HRPELJE razpisuje na podlagi 89. in 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Uradni list št. 51-424/53) in 10. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. list FLRJ št. 34-371/55) mesto

UPRAVNIKA

GOSTINSKEGA PODJETJA »JADRANA« KOZINA

Pogoji: kvalificirani gostinski delavec z najmanj petletno prakso kot vodilni uslužbenec v gostinstvu.

Plača po tarifnem pravilniku. — Prijave je vložiti na Občinski ljudski odbor Hrpelje Komisija za razpis direktorskih mest do 25. oktobra 1955. 3461

Razpis

»BREST« TOVARNA POHIŠTVA IN LESNE GALANTERIJE — CERKNICA

razpisuje po sklepu upravnega odbora mesto

splošnega zdravnika

za organizacijo ambulante in upravljanje zdravstvene službe v podjetju

Pogoji: daljša praksa kot splošni zdravnik. — Plača po dogovoru. — Komfortno stanovanje za poročenega ali samca zagotovljeno v novi zgradbi.

Ponudbe s krajšim življenjepišom in podatki o dosednji zaposlitvi je poslati do 15. novembra 1955 na naslov:

»B R E S T« TOVARNA POHIŠTVA IN LESNE GALANTERIJE — CERKNICA 3468

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE V LJUBLJANI

● IZDAJA ŽE 10. LETO

znanstvena dela ● knjižnico pravne fakultete ● prirodnoznanstveno knjižnico ● zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev ● dela jugoslovanskih piscev ● svetovne klasike ● sodobne svetovne romane ● knjižno zbirko »Klasje« ● zbirko »Knjižna polica« ● pedagoški tisk ● knjižnico priročnikov za učitelje ● zbirko učbenikov tujih jezikov ● slovarje ● knjižnico za vzgojo strokovnih kadrov ● poljudno poučne in strokovne knjige ● umetnostne publikacije ● periodiko ● razne časopise in revije ● vse šolske knjige in muzikalije

● IMA NA ZALOGI

učila, pripomočke in potrebščine za vse šole, vse vrste tiskovin, bogato izbiro potrebščin za pisarne, urade, ustanove, podjetja, organizacije itd.

● DOBAVLJA

vse inozemske časopise, revije in knjige po originalnih cenah, ki jih obračuna po dnevnem tečaju na prostem trgu

● NA ŽELJO

Vam pošiljamo jubilejni »KATALOG« knjižnih izdaj, ki je v tisku. Sporočite naslov Državni založbi Slovenije v Ljubljani, Mestni trg 26/...

● OB 10-LETNICI

obstoja Državne založbe Slovenije se priporočamo svojim odjemalcem in čestitamo vsem sodelavcem. 3466

POTREBUJEMO ZA NASO GALVANIKO

dinamo 10 V, 250 A

dinamo 8 V, 800 A

dinamo 6 V, 100 A

dinamo 4 V, 100 A

ali podobne.

»MEHANIKA« - TRBOVLJE T 112

Občinski ljudski odbor Kamnik

razpisuje sledeča delovna mesta:

načelnika oddelka za splošno upravo referent s srednješolsko izobrazbo in vsaj 5-letno upravno prakso),

gradbenega referenta (gradbeni inženir, višji gradbeni tehnik ali gradbeni tehnik z večletno prakso),

ekonomista (z dovršeno ekonomsko fakulteto in 3-letno prakso ali s srednjo ekonomsko šolo in 5-letno prakso),

sodnika za prekrške (pogoj pravna ali sodna praksa,

stenodaktilografa

Plača po uredbi in dopolnilna plača po odloku ObLO Kamnik. — Pravilno kolkovane prošnje z opisom dosedanjih službenih mest vložite osebno ali dostavite tajništvu ObLO Kamnik.

Nastop službe je možen takoj.

KMETIJSKA ZADRUGA VIPAVA

razpisuje službeni mesti za:

upravnika agronoma ali ekonomista

z najmanj petletno prakso samostojnega finančnega knjigovodje bilancista

z vsaj petletno prakso in odgovarjajočo strokovno in šolsko izobrazbo

Interesenti naj vložijo pismene prošnje z opisom strokovnosti na upravo Kmetijske zadruge VIPAVA. 3465

TOVARNA KONSERV

»CRVENA ZVEZDA«

KRAGUJEVAC

PRODA

spričo uvedbe industrijskega tira in tipizacije dobro ohranjene in docela popravljene Diesel kamione:

»HENSEL« 3 tone, 70 KS

»MAGIRUS« 5 ton, 125 KS

»FIAT« 5 ton, 125 KS

»BISING« 8 ton, 125 KS

»MAN« 5 ton, 125 KS

Prenos osnovnih sredstev ne pride v poštev. Prodajne pogoje daje prodajalec — telefon 21-15. 2661

Dopisujte v naš list!

Na podlagi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov razpisuje Komisija za razpis mesta direktorja Občinskega ljudskega odbora Črnomlju

MESTO DIREKTORJA

Zadružnega trgovskega podjetja v Črnomlju

Pogoji: ekonomska fakulteta z nekaj prakse v komercialni službi ali srednja šola in večletna praksa v komercialni stroki.

Plača po tarifnem pravilniku, oziroma dogovoru.

Pismene ponudbe z opisom dosedanje zaposlitve je dostaviti Občinskemu ljudskemu odboru do 20. oktobra 1955. 3463

Komisija za razpis mesta direktorja podjetja »TUBA«, tovarna tub, Ljubljana-Bežigrad, razpisuje v smislu 10. člena Zakona o pristojnostih občinskih in okrajnih ljudskih odborov

mesto direktorja

podjetja »TUBA«, tovarna tub Ljubljana-Bežigrad

Pogoji: strojni tehnik z najmanj 8 let prakse po možnosti v komercialni stroki ali mojster kovinske stroke z večletno prakso.

Kolkovane ponudbe je z opisom osebnega in strokovnega življenjepisa oddati OBCINSKEMU LJUDSKEMU ODBORU LJUBLJANA-BEŽIGRAD, Ljubljana, Parmova ul. št. 33, najpozneje do sobote, 15. oktobra 1955. 3474

RAZPIS

DELOVNIH MEST V UPRAVI OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANA-CENTER

1. tajnika občinskega ljudskega odbora
2. načelnika oddelka za splošne zadeve in proračun
3. šefa pravnega odseka
4. upravno pravnega referenta v oddelku za gospodarstvo
5. šefa odseka za prosveto in kulturo
6. upravnega referenta v oddelku za splošne zadeve in proračun
7. strojepiske Ib

POGOJI:

- ad. 1. pravna fakulteta z upravno prakso
- ad. 2. srednja strokovna izobrazba z upravno prakso
- ad. 3. in 4. pravna fakulteta s sodno oz. upravno prakso
- ad. 5. visoka ali srednja strokovna izobrazba s prakso
- ad. 6. srednja ali nižja strokovna izobrazba z upravno prakso
- ad. 7. nižja strokovna izobrazba s prakso

Plača po temeljni uredbi, za referentska mesta tudi dopolnilna plača, za mesta šefov pa še položajni dodatek. Pravilno kolkovane prošnje z življenjepišom je treba vložiti do 20. oktobra 1955 pri Občinskem ljudskem odboru LJUBLJANA-CENTER, Kresjija, soba 19/I.

KOMISIJA ZA PREDPISE IN ORGANIZACIJSKA VPRAŠANJA 3475

Trgovsko podjetje OZZ »VINO« Celje ZIDANSKOVA ULICA 1 — UGODNO PRODA

TOVORNI AVTO znamke »PACKARD«

V DOBREM STANJU C 295

Oglašujte v »Ljudski pravici«!

Po 7. členu Temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32/55)

RAZPISUJE

GRADBENO PODJETJE GRADBENIK IZOLA

naslednje štipendije

2 štipendiji na tehniški visoki šoli oddelek za visoke gradnje, za višje semestre

2 štipendiji na tehniški srednji šoli oddelek za visoke gradnje

Štipendije bodo dodeljene v smislu I. odstavka Odloka o višini štipendij (Ur. l. FLRJ št. 33/55).

Interesenti naj pošljejo lastnorčno napisano prošnjo.

Prošnje je priložiti kratek življenjepiš, podatke o šolanju, potrdilo o premoženjskem stanju ter potrdilo o prejetem otroških doklad. — Prošnjo je vložiti upravnemu odboru podjetja GRADBENIK v Izoli v roku enega meseca. 3464

»DUGA«

INDUSTRIJA BARV IN LAKOV V BEOGRADU

Viline vode št. 6

RAZPISUJE

NATEČAJ

za pomočnika direktorja

ZA POGOJE SE OBRNITE NA SPLOŠNI ODDELEK PODJETJA

PONUDBE SPREJEMAMO DO 14. OKTOBRA 1955

2685

MLAJŠO PISARNIŠKO MOČ

s srednješolsko izobrazbo, ki obvlada strojepisje

ISCEMO ZA ČIMPREJSNI NASTOP

Prednost imajo moške moči.

Pismeno ponudbo z navedbo izobrazbe in dosedanjega službovanja poslati na »ETOLA«, Tovarna esenc in eteričnih olj — Celje, Poštni predal 130. C 290

TRGOVINSKA ZBORNICA za okraj Kranj v Kranju

SPREJME TAKOJ

pravnika

Plača po dogovoru ● Ponudbe je poslati na naslov:

TRGOVINSKA ZBORNICA — KRANJ

Poštni predal 70 3467

OBVESTILO

Založniško podjetje »R A D«

se je preselilo v novo poslopje CSZSJ — Dečanska 14/V in VI. nadstropje. — Dvigala na razpolago. — Skladišče je še vedno v Prizrenski ulici št. 11. 2646

KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE PODJETJA

»RADE KONČAR«

ZAGREB — FALLEROVO ŠETALIŠTE 22

RAZPISUJE

na temelju osnovnega zakona o štipendijah (Ur. l. št. 32/55)

NATEČAJ

za štipendiranje študentov tehniške fakultete strojnega in elektrotehničnega oddelka (jaki tok) ter študentov ekonomske fakultete od V. semestra naprej

Prednost imajo otroci padlih borcev NOV, žrtev fašističnega nasilja in otroci članov kolektiva. Višina štipendije bo določena v smislu odloka o višini štipendije (Ur. l. 33/55).

Prošnjo z izpisom iz indeksa, poročilo ZSJ, fakultete in potrdilo o premoženjskem stanju pošljite tajništvu podjetja DO 25. OKTOBRA 1955.

Obveznosti izbranega kandidata in podjetja bodo urejene s pogodbo o štipendiji na temelju osnovnega zakona o štipendijah. 2709

CIRKUSKA

ARENA

ZIVLJENJE MLADENKE POD SLONOVO NOGO • LJUDJE BREZ KOSTI • SIMPANZI, KI ZNAJO VSE, LE GOVORITI NE • ZONGLER NA DIRJAJOČEM KONJU • NAŠ REPORTER V SMRTNI NEVARNOSTI

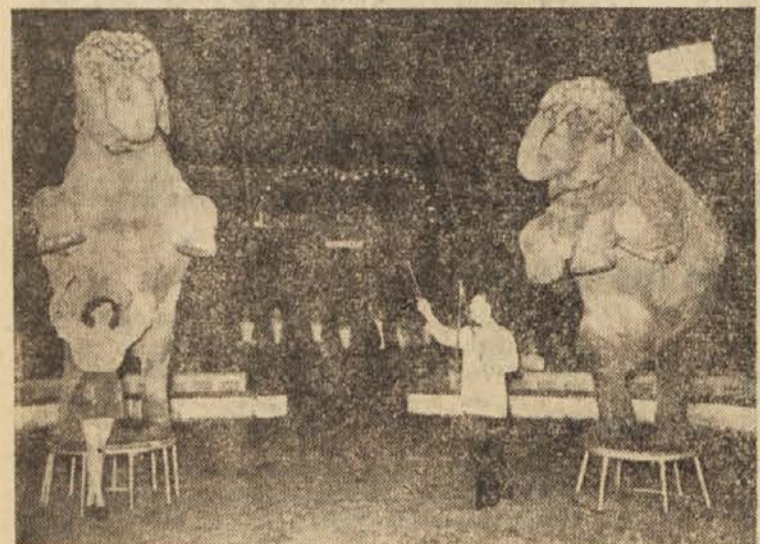
Avarski šotor sredi Tivolija se koplje v tisočih lučih in dež enakomerno curlja raz strehe desetih barak na kolesih... Ljudje so že zasedli prostore, množica je natlačena v galerije, žarometi so uprli v okroglo areno, kjer pod njihovi-

leslju vse svoje sorodstvo. Akrobati na žici, zongler na konju, vragele na beneškem čolnu pod nehom in točke s sloni, kjer zastaja ljudem diš, ko stoji ogromni slon na eni nogi, pod njim pa leži lepa mladenka. Čisto majcena muha, ki bi

nja točka je nagradno jahanje divjega osla. Iz množice se prerine več ljudi, ki bi radi na lahek način zaslužili 20.000 din obljubljenega nagrade. Nihče ne uspe, ker osele divje opelje z zadnjima nogama. V prednji loži sedita mati in sin. Sin si popravi očala in se nenadoma odloči. Mati ga v zadnjem trenutku zadrži. Med njima nastane prepir, celo par klofut prejme neposlušni sin, ki pa se materi kljub vsemu iztrga, in že v areni poskuša zajahati divjega osla. Po naporu mu uspe, a namesto nagrade ga mati pred očmi vseh gledalcev premlati z dežnikom. Predstave je konec, luči ugasnejo in prične se cirkuško življenje za kulisami...

Ta druga plat cirkuške arene ni rožnata. Potrebno je vzdržno življenje, zakaj nenehen opomin visi nad artisti: kondicija in novitete. Zato so stalne vaje in treningi. Cirkuški človek pravzaprav nima normalnega mirnega življenja. Ves živi v areni in za njo. Publika se sicer stalno menja in menja se mesta, dežele, toda cirkuški ljudje to komaj opazijo in občutijo. Svobodni so le, ko ugasnejo luči, do takrat, ko pordeči vzhod od sončne zarje. Samo ta čas je res njihov, ves ostali pa pripada cirkušu.

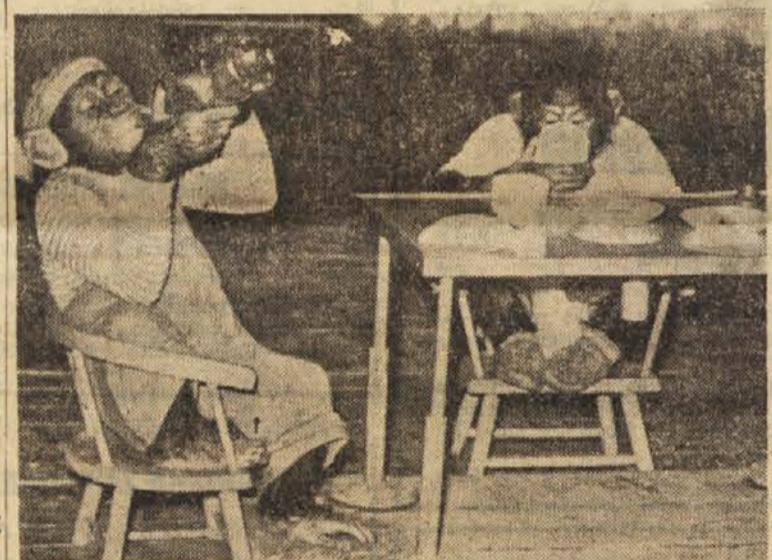
S kratkimi logičnimi stavki se cirkuškega življenja opisati ne da, kaj šele razumeti in občutiti. Bolje je med predstavo nič misliti na to, in ploskati točkam, ki jih predvajajo. S fotokamero se te točke da ujeti, toda tudi to delo je včasih

Slona korajžno stojita na dveh nogah. Še bolj korajžna pa je njihova dreserka, ki je ni nič strah pod ogromno taco slona

mi prameni rumeni prašna žagovina. In spored se prične med prijetnimi zvoki salonskega orkestra. Umetniško jahanje na konju. Ljudje streme, dirjajoči konjski pari hrope, na njem pa človeški par z lahkoto izvaja akrobacije. Sledi točka atletov, kjer človek s čelom nosi 210 kg težo treh ljudi v stoji. Nato ljubka točka psov, ki se konča tako, da pelje črni pes na ko-

slona poščegetala v rilcu, nenadna trma, ali premislek in teža 3500 kg bi v trenutku uničila človeško življenje. In vendar, vse se srečno konča, spored se odvija dalje: nastopajo ljudje brez kosti, ki se

Dva šimpanza pri malici. Med njuno točko jima je to gotovo najbolj všeč

spreminjajo v kače, žoge in spreminjajo obliko, kot da bi bili gnetljivo testo. Veliki trio, kjer nastopajo šimpanzi, ki znajo vse, e govoriti ne. Šimpanz Bobi piše na pisalni stroj, je za mizo z vilicami in žlicco, uporablja telefon, igra rokborbo in boks. Napeta točka stoječega zonglerja na dirjajočem konju, je občudovanja vredna: pet svetlih kroglic vrti v zraku, pet krogov in pet palic, medtem ko konj divje drvi okoli arene. Zad-

smrtno nevarno. Bilo je nekaj kritičnih momentov, ko so se našemu fotoreporterju naježili lasje. Živali namreč niso vajene tolike svetlobe tik pred očmi, kot jo daje »flesh«. Slonica je nekajkrat grozeče zagazila proti fotoreporterju in šimpanz Bobi bi s kremplji najbrž opravil svoje, če bi obema v poslednjem trenutku zlih namenov ne preprečil krotilec.

Ko gledalcem zastaja diš v nepetih trenutkih, si niti ne predstav-

Akrobata na dirjajočih konjih povzročita, da gledalcem zastaja diš

ljajo, kako je pri sreči izvajalcem. Koliko muke in dela vsebuje vsak gib in vsaka sekunda izvajanja! Gibi so preračunani na tisočinke sekunde; en sam nepravilen prijem, vzgib, štetje, ali nepredviden zapletljaj lahko povzroči smrtno nesrečo.

Pred dnevi je našo Ljubljano obiskal največji jugoslovanski cirkuš »Adria« s popolnoma novimi točkami. Ta cirkuš je letos gostoval v osemnajstih jugoslovanskih mestih in Ljubljana je poslednja v tej sezoni. Jak...

Pritisk na dolžnike

Neki londonski trgovec z živili je prejšnji teden zagrozil svojim dolžnikom, da bo v izlozbi objavil njihova imena, če takoj ne poravnajo dolgove. Mnogi so prihтели in plačali, kar so bili dolžni, nekateri pa so ostali trmast. Trgovec je svojo grožnjo uresničil. Najprej je objavil v izlozbi prvi dve imeni svojih dolžnikov. Drugi trgovci v jugovzhodnem Londonu so izjavili, da bodo tudi uporabili to metodo, če se bo pokazalo, da je učinkovita.

Angleška odprava na Grahamovo zemljo

To bo ena najsmelejših raziskav, kar jih pozna zgodovina geodezije

V Londonu se pridno pripravljajo na znanstveno odpravo na Grahamovo zemljo, da bi s kopnega in iz zraka raziskali ta polotok antarktičnega kontinenta. Raziskavo je odredila angleška vlada na račun Falklandskih otokov, na

področju katerih je Grahamova zemlja. Glavni del odprave se bo napolnil iz Londona z 9000 tonsko ladjo »Oluf Sven« sredi oktobra. Zdej stoji ta ladja v neki ladjedelnici na reki Tyne, da jo bodo preuredili in opremili. Med drugim bodo prilagodili krov potrebam helikopterja, ker bo imela odprava seboj tudi helikopter. Člani odprave bodo imeli na ladji posebej opremljene prostore, da se bodo lahko ukvarjali z znanstvenim delom. Drugi del odprave se pripravlja v Kanadi. S seboj bo vzel dve ladji, tako imenovani amfibiji, ki se lahko spuščata na suho in na morje. Oporišče bo imela odprava na otoku Deception.

Eno najvažnejših nalog odprave bodo izpolnili štiri geodeti, ki bodo postavili na tleh kontrolne aparate za zračna snemanja. To je nujno potrebno, da bodo po vrnitvi v London izdelali zemljevide tega področja. Ena glavnih težav, ki jo bodo morali premagati člani odprave, bodo čisto do 100 m visoke ledene stene, ki zapirajo pot v zaledje polotoka. S helikopterjem bodo prevažali geodele na posamezne kraje. Geodeti bodo uporabljali za ugotovitev svojega položaja metodo »Astro«, kar pomeni, da bodo delali ponoči in se orientirali po zvezdah. Ker bodo noči v bližini arktičnem polju zelo hladne, raziskovalci ne bodo mogli

preživeti več noči daleč od ladje. Zato jih bodo prevažali s helikopterjem, ki bo priletel ponje čez dva ali tri dni in jih našel po signalih. Geodeti bodo imeli namreč s seboj majhne oddajne radioaparate.

Po metodi »Astro« bodo geodeti ugotovili svoj položaj mnogo natančneje, kakor z ladijskim sestantom. Kjer bo obala dopuščala, se bodo člani odprave izkrcali na suho iz čolna. To bodo lahko storili na otočjih blizu obale, katerih obale niso tako strme in visoke. To bo ena najsmelejših raziskav, kar jih pozna zgodovina geodezije.

»Očka, kako to, da se zgodi vsak dan natanko toliko kolikor gre v časnik?«

Severno Irsko je hotel kupiti

Za 24 milijonov dolarjev je hotel 61-letni milijonar John Hanley kupiti od angleškega ministrskega predsednika Edena Severno Irsko. V avtomobilu, okrašenem irskimi barvami, se je pripeljal pred slovečo hišo Downing Street 10 v Londonu in pokazal ček za 24 milijonov dolarjev, ki ga je hotel izročiti Edenu. Rekel je, da bi bilo njegovem mnenju najpametneje urediti Irsko vprašanje tako, da bi mu za to vsoto prepustili njen severni del, pripravljen pa bi bil podariti irski republikli kupljeno področje, da bi bila tako Irsko naposled ločena od Anglije. Ponudbo ameriškega milijonarja, čigar premoženje cenijo na 32 milijonov dolarjev, pa so v Londonu odklonili. Toda Hanley ni izgubil upanja. Rekel je, da je s svojimi milijoni zmeraj na razpolago, če bi v Londonu naposled spoznali, da je njegov predlog vreden upoštevanja.

»Ali res nimate ne majhnih otrok, ne psov, ne mačk, ne klavirja ali radia?« vpraša gospodinja.

»Ne ničesar nimam. Le moje nalivno pero nekoliko praska, ko pišem. Ali vas ne bo to motilo?«

ČAS VOLKOV

Pripoveduje: JANEZ KLEMENČIČ
Riše: MARJAN AMALIETI

73. Sivec je prislunil. Spet je planilo skozi noč tisto tuljenje. Zateglo, zaviljajoče. Sedel je, se oprl na sprednje noge in tulil v nočno nebo, ne da bi sam vedel zakaj. Oba glasova sta se zilla v enega in pólnila noč z zloveščo glasbo, ob kateri so vztrepetale živali na svojih ležiščih in pastirji vznemirjeno dvigali glave. Za trenutek je zavladala tišina, potem pa je Sivec spet zajel sapa in zatulil. In spet je pritegnili drugi volk, ki je tičal nekje v bližini.

74. Oblaki so se medtem privlekli do meseca in ga začeli prekrivati. Dolga in široka temna sonca je kakor velika črna packa legla na jaso, na kateri je sedel Sivec. Sunki vetra so bili vedno močnejši, grmovje se je šibilo in trepetalo. Sivec je vznemirjen utihnil in se oziral. Nagli prehod iz mesečine v temo ga je navdajal z negotovostjo. Oči so se mu le počasi privajale na mrak. Izgubljeno je gledal kvišku v goste oblake, ki jih je veter razprostil že čez vse nebo.

75. Imel je neprijeten občutek, da ni več sam. Čutil je, da se mu nekdo približuje, a ni mogel uganiti od kod. Vznemirjeno je naježil dlako in tiho zarenčal. Njegovo uho je ujelo šum lista, ki ga je zmečkal prevlečen korak. Obrčal je glavo in preiskoval okolico, ki se je modlo odražala od teme. Oblaki so se za trenutek raztrgali in tonak pramen mesečine je padel naravnost na orjaškega volka, ki je stal komaj petnajst korakov stran.